ALBUM SA 200 SAMOLEPLJIVIH SLIČICA ● CENA 40 DINARA

KONJI

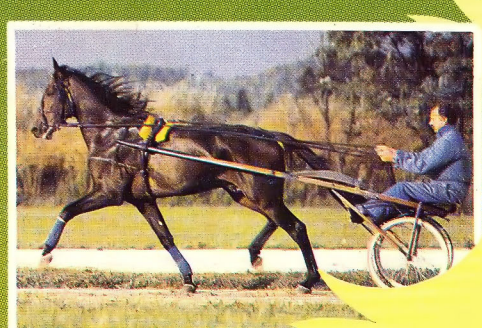

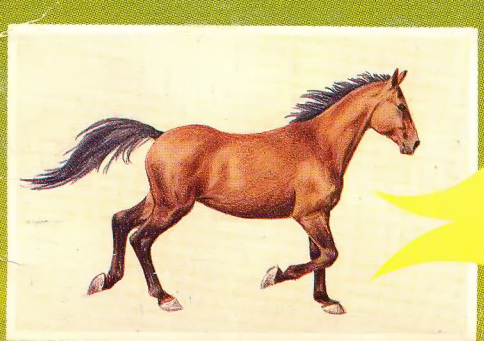

U NAGRADNOJ IGRI
PRVA NAGRADA
YUGO
Florida

KONJI

*ALBUM SA 200 SAMOLEPLJIVIH SLIČICA * DNEVNIK, NOVI SAD * 1991.*

EVOLUCIJA DUGA 55 MILIONA GODINA

PRIJATELJ BEZ KOGA SE NE MOŽE

Nastanak prvih kičmenjaka koji imaju većinu osobina za prepoznavanje konja, po tvrdnjama većine biologa i arheologa, pada negde u nepojmljivo daleko vreme — od pre 55 miliona godina. Prema Abelu, od pretka iz donjeg oligocena koji je ličio na rod Hypsodus, razvile su se dve grupe — u Evropi Palaeohippidae, izumrle do donjeg oligocena i u Severnoj Americi Equidae, koji su se održali. Osnovni tip, Eochippus, veličine kao današnja lisica, hodao je na četiri prsta, od kojih je treći bio najjači. Imao je i peti, ali peti zakržljao. Eochippus je prvo živeo u močvari, a kasnije prelazi u stepe, pa mu se i noga prilagođava novim uslovima: sve je jači treći prst, a ostali su sve manji. Istovremeno, konj raste. U kvartaru po veličini i po dužini cevanice postaje sasvim blizak konju.

U kvartaru (u kome i sada živimo) pre otprilike milion godina, pojavio se »mislećі čovek« (Homo sapiens) ali je do zbližења između njega i konja došlo tek pre oko pet hiljada godina.

U međuvremenu, od glavne razvojne linije Equida postepeno se — i nadalje u severnoj Americi — odvajaju novi ogranci. Životinje suvim putem, preko severa, stižu do Azije i do Evrope. U donjem pliocenu Hipparion je već veličine današnjeg jelena i od njega je nastao rod Equus. Čudnom igrom sudbine, njegovi pripadnici se istim putem vraćaju u Ameriku, ali u ledeno doba izumiru. Tek kada su na lađama stigli otkrivači i zavojevači Amerike, u 15. i 16. veku, ponovo se utvrdio konjski rod na velikim prostranstvima.

Po fosilima je veliki prirodnjak Čarls Darvin uspeo da rekonstruiše, između ostalog, i evoluciju konja.

Prvo pravo zbližavanje čoveka i konja, tvrdi se, dogodilo se u azijskom delu Rusije — u Sibiru. Tu, u sličnim prirodnim uslovima, i danas se može naći mongolski konj, kome je ruski general i istraživač Sibira prževaljski dao svoje ime. Gotovo nepromenjen, divalj, iz toga kraja i danas stiže kao zanimljivost prve vrste u zoološke vrtove sveta.

Tek u starom svetu — u Grčkoj, Egiptu i u Indiji i na Dalekom Istoku, konji su počeli da igraju veliku ulogu u čovekovom životu. »Dozvolili su« da ih čovek pripitomi. Ipak, nigde nije zabeleženo ko je prvi upregao, ili uzjahao konja. Ako bi se verovalo u starost drevnih kineskih vaza i drevnih upotrebljenih i umetničkih predmeta starih naroda, koji su se kao voda razilazili po svetu, prvi susret konja i čoveka mogao je biti i mnogo ranije. Ima pisanih tragova o ulozi konja iz vremena dinastije Ur(treće) i oni su stari oko četiri hiljade godina. U vreme Hetita, pre tri i po hiljade godina, u državi koja je obuhvatala Kurdistan, Jermeniju i Siriju, zabeležena su mnoga znanja o treningu, odabiranju, ishrani konja, čak i o nezi i veterinarskom nadzoru ovih životinja. Građene su specijalne štale, postojale su škole jahanja, ostala su imena odličnih pastuva — Beli, Šarac, Lisac. . . Nije slučajno beli konj u redosledu upisan prvi. Verovalo se da belci, kad odu na onaj svet, vuku kočije bogova.

Grci su pre dve i po hiljade godina slikali na vazama konjske dvoprege i kočije u kojima je stajao jedan čovek, verovatno takmičar. Pre dve hiljade godina Kelti i Arapi, u migracijama prema Zapadu Evrope, koristili su konje.

Odavno, konji se malo menjaju. Pre pet stotina godina Rembrant je slikao krupne hladnokrvnjake, kakvi i danas žive u njegovom kraju. U biblijskim temama, nastalim na toplijem području, konji su slični današnjim arapskim tipovima.

A sada, čini se, konji predstavljaju za čoveka prijatelja — bez koga se ne može.

OVEKOVEČENA LEPOTA

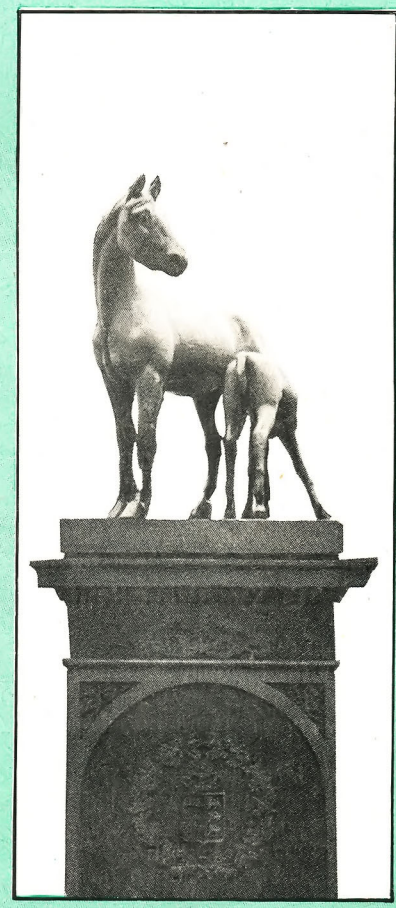

U većini ergela, pored živih primeraka, ostaju u skulpturama tragovi o mnogim lepim i značajnim pastuvima i kobilama. »Lipica«, stara četiri veka, »Dobričevo« i »Ljubičevo« osnovani pre sto pedeset godina, mnogo mlađa »Zobnatica« i bečejsko »Jezero«, ostavili su upečatljive tragove o nekim istaknutim grlima.

Tako je svuda po svetu. Konji se kao vajarski modeli nalaze i češće nego kod nas. Zanimljiv je jedan likovni primer iz Nemačke — na Švapskoj visoravni, u Marbah/Lauteru, gde je glavno sedište velike zemaljske ergele i kobilarne. Sve posetioce dočekuje na ulazu stilizovana česma sa valovima i na njoj ljupki par — kobila sa ždrebetom, kompozicija puna nežnosti.

KONJI I NJIHOVI SRODNICI

Konji, na latinskom Equidae, spadaju u sisare, jednokopitare. Na početku razvoja imali su pet prstiju, a tokom mnogih miliona godina došlo je do redukcije nepotrebnih prstiju, jer su ove životinje stalno menjale sredinu u kojoj su živele, ili se priroda oko njih menjala. Tako je ostao samo srednji prst, sa jednom cevanicom, ispod koje su jedna kičična, jedna krunična i jedna kopitna kost. Ta redukcija četiri prsta tekla je postepeno, od tercijera do danas, preko dvanaest rodova konja koji su nestali, ali su njihovi fosili pronađeni, naročito u Severnoj Americi.

Konj ima 40 zuba, po kojima se može utvrditi starost. Travojed je, ima prost želudac, u koji ne može da stane suviše hrane. Zato su mu creva dugačka, a naročito je veliko slepo crevo, koje kod ove životinje ima ogromnu ulogu u varenju.

Kobila, ženka konja, među preponama ima vime od dve polovine, sa dve sise. Mladunče nosi 11 meseci, a doji ga često i pola godine.

Biolozi dele konje po boji pokrovnih dlaka, po temperamentu i telesnoj masi (toplokrvnjaci i hladnokrvnjaci); jedna od podela je na punokrvne, polukrvne konje i autohtone rase.

Mongolski konj je rodonačelnik svih sadašnjih toplokrvnih konja, a hladnokrvnjaci vode poreklo od konja koji se zvao Equus abeli. Toplokrvni spadaju u grupu koju čini rod Equus caballus.

Taj zajednički rod Equus ima i druge članove. Jednokopitari su i Equus asinus (magarac), Equus hipotigris (zebra) i Equus hemionus (polumagarac). Magarac i zebra i danas imaju svoje divlje izvorne tipove u Africi, a polumagarci (džigetaj i kulan) u Mongoliji, (kiang) u Jugozapadnoj Aziji, u Tibetu i Kašmiru, (i onager) u Iranu, Palestini i Severnoj Arabiji. Izvorni divlji oblici magaraca žive u abisinskim stepama, a nešto veći tip u Somaliji.

Između konja i magaraca dolazi često do ukrštanja. Tako se dobijaju skromne, izdržljive i dugovečne radne životinje. Od oca magarca i majke kobile rađa se mula, od pastuva i magarice dolazi na sve mazga. To ukrštanje često i ne uspeva, lakše se rađa mula nego mazga. Mula je sličnija konju, ali po repu, ušima i po glasu slična je magarcu. Mazge su sitne i trome, ali im je rep dobro obrastao, a glasaju se kao konji.

Mazge i mule su radne životinje, mogu da trpe i najteže uslove. Od njih nema poroda, jer su im generativni organi zakržljali.

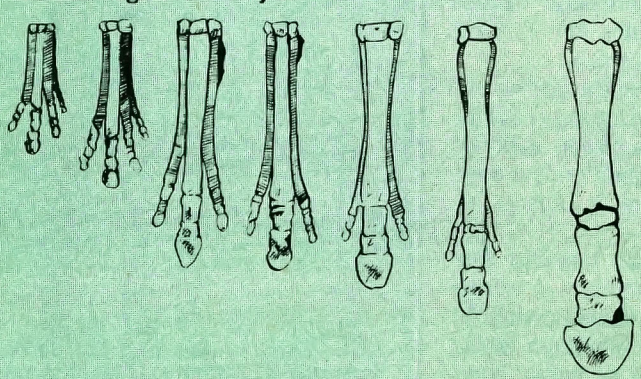

Oblikovanje konjske noge tokom miliona godina

I u većem krdu kobila svako ždrebe je uvek uz svoju majku

ŠTA ČEKA NOVOROĐENO ŽDREBE

PRVA HRANA — RANO MLEKO

Iz tople bezbednosti u materici, omotano plodovom ovojnicom, posle jedanaest meseci, ždrebe izlazi u spoljni svet. Ako porođaj teče normalno, ždrebe izleće k'o iz puške — brzo i glatko.

Savesna kobila, a one su u većini takve, odmah se nađe pored svoje bebe, koja leži, naizgled bespomoćna. Kobila oliže ždrebe, pa ga tako osuši i tom masažom ubrza mu krvotok i osvesti ga. Ta masaža čini čuda — ždrebe se već posle nekoliko minuta diže na sve četiri još pomalo nespretne noge i odmah počne da posmatra svet oko sebe.

Prirodno je da se kobila i ždrebe odmah uzajamno zavole — za čitav život. Ako se majka ne seti da odmah ponudi ždrebetu sisu, moraće da pomogne čovek. Kobila ima dve sise na vimenu, a ždrebe treba iz obe dobro da povuče, pa će se bez problema na tu hranu naučiti.

Važno je da ždrebe sisa redovno od prvog časa. U toku dva do tri dana u majčinom mleku ono će dobiti važne krvne belančevine sa imunim telima, koja će ga, dok raste, dosta dugo štititi od zaraza. Ako kobila zbog nekog razloga odbije da doji mladunče, prvo, rano mleko, koje se još zove narodski mlezivo, a stručno kolostrum, treba često izmuzati i na cuclu dati ždrebetu.

Kada se kobila oporavi od porođajnog napora, sigurno je da će povesti svoje mladunče da ga prikaže okolini, konjima i drugim životinjama. Takva šetnja godi i ždrebetu, koje se drži samo svoje majke.

ŠTA ĆU BEZ ŽDREBACA

Imam šest ždrebaca,
šest pregaženih
drumova.
Dva ću prodati na
vašaru
za veselje.
Dva druma nikada
neću projahati.
Druga dva ću prodati
da sahranim svoju
ženu.
Biću siromašniji
za četiri druma.
Ostaće mi još dva
ždrepca
za prodaju.
Da dovedem novu novu
ženu.
Ali, šta da radim
bez ždrebaca?
Drumovi odlaze a ja
stojim!

(Ciganska pesma)

ŽDREBE JE ŽDREBE, A ŠTA JE POSLE

Kad se suždrebna kobila ožrebi, kad se njeno malo pojavi na svet, kada ga oliže i zavoli i kad ga prvi put podoji, onda — ima ždrebe.

Ždrebe je ždrebe dok sisa majku i uči se polako da jede tvrdu hranu — seno i zob. Kada napuni šest mesecii života, kada ume samostalno da se hrani, kad nauči da se igra sa svojim vršnjacima, kad uz majku shvati kako se kasa i galopira, onda postoje ome.

Treba govoriti: ome od šest do dvanaest meseci — ome do godine: jedno ome, dva, tri i četiri ometa, a zatim zbirno — omad do godine. Tu negde čovek počinje po nazivu da ih razdvaja i kaže: omak godišnjak, ili omica godišnjakinja. Kad im prođe godina dana, grupa mladih konja zove se — omad od godine do dve godine.

Od omaka, »momka« u sazrevanju, pre svega telesnom, može da postane pastuv ako vredi za priplod, što se utvrđuje i po valjanosti njegovih predaka i po tome kako se razvio. Ako u pastuvu nema kvaliteta za nastavljanje konjske vrste, čovek ga onesposobi za priplod, pa omak postaje kastrat. Ali i za ovakvog konja ima životnih prilika: može da bude odličan radni konj, grlo za jahanje, čuveni skakač preko prepona, ili će u cirkusu pokazati veštine dresure i (nepriznatu) konjsku pamet.

Ako se omica lepo razvije, kada vreme dođe, postaće majka najlepšeg ždrebeta na svetu. Čak i ako nije plemenita roda, voleće svoj porod neizmerno.

Omica je omica i posle dve godine života, upravo sve do časa kad donese na svet prvo ždrebe, a to može biti sa četiri godine. Tada postaje ponosita majka.

Retke su kobile koje svoju decu ne vole i ne štite ih punim srcem. Ako se takva i nađe, treba znati da su je zli ljudi ogorčili i u zloću pretvorili.

Ako ždrebeta nikako nema, onda se ženka, bez prezira, zove jalova kobila, jalovica.

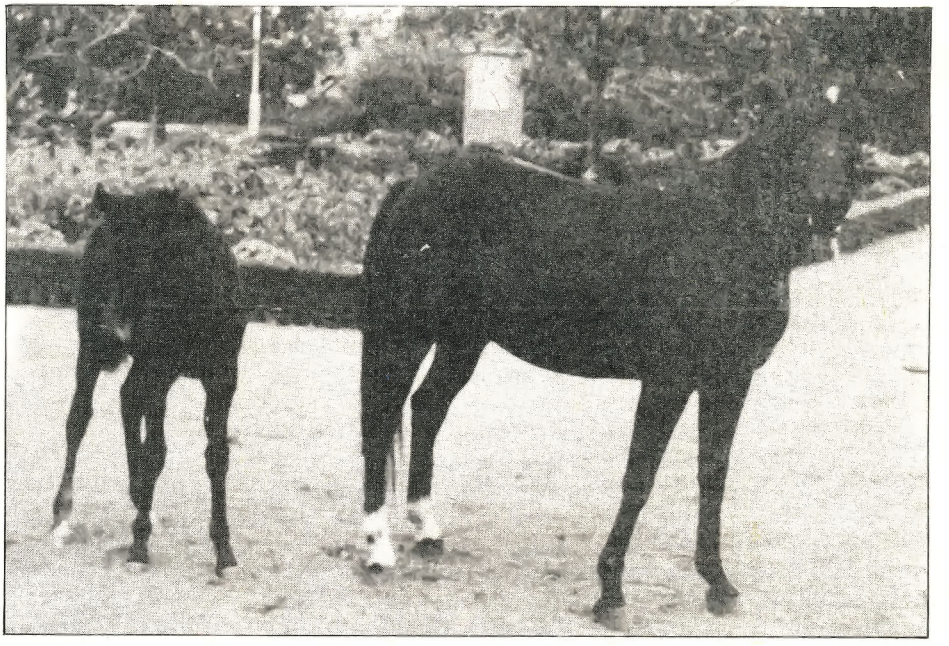

Za bilo koju upotrebu, naročito kod toplokrvnih konja, omak i omica se koriste tek kada napune tri godine života. Tada se koriste za priplod, za rad ili za sport. Sve do tri godine nije dobro da se upotrebe za razmnožavanje, jer u njima još nije sve sazrelo.

Hladnokrvna grla ulaze u razmnožavanje i u poslove tek kad napune četiri godine.

KAKO KUPITI I PRODATI KONJA

Kod kupovine konja je kao i kod ženidbe i udadbe: izbor nije lak. Jer, prodaja može biti prilika da se neka ergela ili odgajivači otarase konja—namćora, prepunog vidljivih i nevidljivih mana i bolesti. Kod ispoljavanja mana koje se nisu mogle videti, novac se u celini vraća.

Najbolje je da se u pogodbu umeša stručni posrednik, možda veterinar. Pred njim prodavac mora prikazati konja u hodu, kasu, trku i skoku, mora se videti kako sluša naredbe i kako kod konja reaguje centar za gravitaciju. Stručan pogled u oko pokazaće kakav je konj »karakter«, a svakako i kako vidi. Treba proslušati kako rade pluća, ali treba takođe dobro pregledati noge, na kojima može biti pod kožom promena od verovatnih naprsnuća, ili čak loma kostiju.

Svaki kupac ili posrednik, koji sve posmatra neutralno, može videti da li je konj miran ili nervozan, da li je spreman da sluša novoga gazdu.

Sve to odlučuje kod kupovine.

KAKO SE KONJI RASPOZNAJU

SVAKI PARIP IMA SVOJ BELEG

Zbog velikog broja ukrštanja, retkost je naći konja bez belega. Ima jednobojnih grla, ali je daleko više onih koja imaju znak, beleg, po kome ih je lako prepoznati. Na glavi i na nogama najčešće se nalaze beli belezi, koji mogu dobro da posluže za upisivanje u pasoš, u rodovnik i knjigu pripusta.

Na visokom konjskom čelu često se nađe beleg sličan cvetu, pa se u pasoš piše da je konj cvetast. Prema različitim oblicima, konj može biti zvezdast, prstenasto zvezdast, polumesečasto cvetast, srcast.

Od čela naniže, do gornje usne, nađu se bele pruge, ili deblje beline, pa se govori o usko lisastom, ili široko lisastom belegu. Lisa može biti i razdvojena, pa se radi o prekinutoj lisi. Često iznad gornje usne konj ima brnjast beleg.

Na prednjim i stražnjim nogama nalaze se belezi, po kojima se za konja kaže da je: petast, krunast, poluputast, putast, visokoputast, polučarapast i visokočarapast.

U podatke o konju piše se i boja očiju, a naročito se beleži ako neko grlo ima čakaraste oči.

Na nogama mogu biti male i veće greške u odnosu na zahteve odgoja rase ili tipa konja. Kod prednjih noga se nađe ispružen, podvučen, ili klecav stav. Na stražnjim nogama se može videti takođe i podvučen i ispružen stav, ali i sabljast, čak i jako sablast stav, za koji se takođe kaže da je kravlji stav. Takav stav je rasna osobina našeg bosanskog brdskog konja. Za druge je to mana, kao što je mana i bačvasti stav, ili suviše mali razmak između kolena.

Grešaka može biti i na zglobovima pre kopita i na samom kopitu. Mana je ako konjsko kopito liči na kozje, ako su kičice meke pa skoro na zemlji leže, ili ako su suviše strme i najzad — ako je između dva kopita veliko ili suviše malo rastojanje, što se zove razdaleki, ili uski stav kopita.

I držanje ušiju može biti rasna osobina. Ako konj drži uši položene unazad, a to mu u pravilima ne piše, onda je to ozbiljna mana.

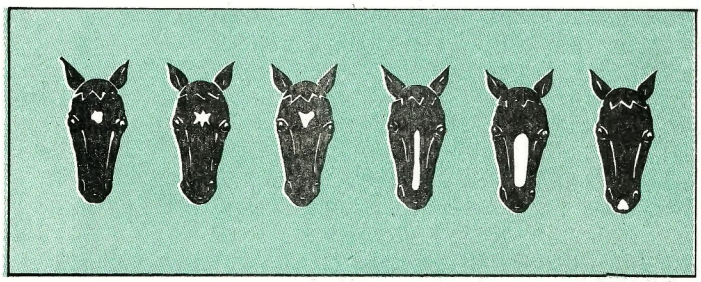

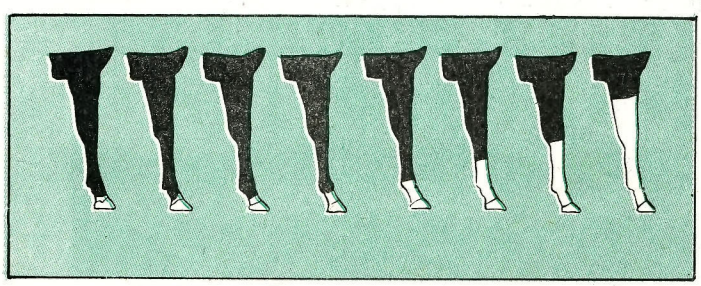

SEOBE

Trista godina posle bitke na Kosovu trajalo je postepeno odlaženje Srba na zapad ili na sever. Od turskog zuluma se nije moglo mirno živeti — glava je mnogima bila u torbi.

Bilo je više masovnih seoba, ali jedna od najvećih dogodila se 1690, pod patrijarhom Arsenijem III Čarnojevićem.

Na veliki put u neizvesnost moralo se pešice, ali za patrijarha, vladike i bojnu zaštitu naroda bili su nabavljeni konji. Na velikoj kompoziciji slikara Paje Jovanovića ti malobrojni konji predstavljaju izvanredne primerke svog roda. Međutim, malo je verovatno da su oni u XVII veku baš tako izgledali. Veliki slikar je naslikao najlepša grla iz svog vremena, s početka našeg stoleća.

POD SEDLOM KONKVISTADORA

ZLOUPOTREBLJENI KONJI

U Južnoj Americi, tamo gde se sada nalaze države Peru, Ekvador, Bolivija, Čile i Argentina, u ranom srednjem veku živeo je indijanski narod Inka. U periodu od XII do XVI veka imali su dobro uređenu državu — bogato carstvo.

Istovremeno, na meksičkom poluostrvu Jukatan i delom u Srednjoj Americi, narod Maja je dostigao visoku kulturu, imao svoje pismo, poznavao astronomiju i matematiku i gradio piramide veće od Keopsove u Egiptu.

Ovi narodi nisu znali za konje, jer su u vreme velikog ledenog doba svi razvojni oblici konja izumrli. Kada ih je 1524. godine napala snažna vojna sila, snažno naoružana, na zastrašujućim konjima, nisu mogli da se odupru. Postali su robovi španskih osvajača. A konji su odigrali neželjenu ulogu surove ratne mašine.

ZRNO OVSA NA PRVOM MESTU

Konji su biljojedi, ali nemaju, kao goveda, velike organe za probavu. Zato moraju da jedu češće i pomalo. Svaki odgajivač konja zna da svojim životinjama mora spremiti za noć dosta kabaste hrane, makar i manje hranljive vrednosti. Konji će, polako, čitavu noć mrviti šašu, ako je bude dovoljno u merdevinama nad glavom.

Po redosledu, najmilije konjsko jelo je zrno ovsa, u narodu nazvano — zob. Stručnjaci baš tako i preporučuju, da se daje dosta ovsa u zrnu. Ali, kada zrna ovsa nema dovoljno, dodaje se i okrunjeni kukuruz. Naročito u jesen, treba biti oprezan s kukuruzom, ako zrno nije dobro osušeno može doći do stomačnih tegoba. U stvari, kukuruz se daje pre svega konjima koji teško rade, ili intenzivno treniraju. U tom zrnu ima dosta ugljenih hidrata, potrebnih za rad mišića.

Za konja koji ne radi, niti ide na časove dresure i priprema za takmičenja u lakom vidu, ishrana na paši može biti sasvim dovoljna. Uostalom, na čistoj paši žive mnogobrojni konji, u krdima, na velikim severnoameričkim rančevima usred starih prerija indijanskih, po stepama Sibira i Mongolije, na pampasima u Južnoj Americi, pa i tu, blizu, u Holandiji i još bliže — na našim pašnjacima. Ipak, oprezni stručnjaci preporučuju da se životinjama dodaje po malo dobrog koncentrata, sa nešto vitamina, naročito A i D. Vitamin A može dobro da zameni šargarepu. U intenzivnoj ishrani konjima se često daje mnogo šargarepe.

Za stalna radna grla , ili konje koji su u napornom treningu, mora se odabrati dobar jelovnik. Tokom 24 časa moraju dobiti oko četiri kilograma ovsenog zrna, oko dva kilograma lucerkinog sena i oko tri kilograma livadskog sena. Neradnim konjima pripada na svaki sto kilograma telesne mase pola kilograma koncentrata i jedan i po kilogram sena. I kod ove kategorije se daje uvek više livadskog sena, a manje lucerkinog sena.

Podmlatku treba ponuditi samleveno ili gnječeno zrna ovsa i pomalo sena već od dve nedelje života. Svaki gram hrane za njih mora biti čist, a posebno ne sme biti plesni.

Ždrebadi, životinjama koje ne rade i ždrebnim kobilama, u zamenu dela koncentrata, to jest zrna, daju se i pšenične mekinje.

Jednom prosečnom konju od oko 450 kilograma treba dnevno 50 do 55 litara vode. Dobro je da se ta porcija vode podeli na tri do četiri dela. U poslednje vreme i u konjske štale su instalirane automatske pojilice, pa svaki konj možda da uzme vode koliko mu trenutno treba. Mnogo odgajivača tvrde da je to za konje veoma dobro — nikada ne popiju više vode nego što im treba.

Voda za napajanje mora biti umereno hladna, između 17 i 18°C, kakva je obično u vodovodu i u seljačkim bunarima. Ako je suviše hladna, može se malo ugrejati.

Važno je da se konji, koji su se na radu znoje, poje veoma pažljivo. Ili treba sačekati da se »izduvaju«, ili ih odmah posle napajanje moramo dobre prošetati, ili poterati na rad ponovo.

Dobro hranjeni i pojeni konji imaju sjajnu dlaku i zadovoljan izgled.

Slama u jaslama — konji bez snage

KOŽA — OGLEDALO ZDRAVLJA

Kada znalac hoće da kupi konja, pored pažljivog razgledanja svih delova tela, opipa i kožu. Ako je koža meka, gipka, obrasla gustom, finom, masnom, elastičnom dlakom dobrog sjaja — pokrovnom dlakom — onda se pouzdano može verovati da je konj zdrav. Ako se, nasuprot, koža teško odvaja od tela, ako su dlake suve i mutnog sjaja, onda konju nešto fali.

Najveći deo kože pokriven je pokrovnim dlakama, kratkim i gustim, različito obojenim kod raznih konja. Mnogi konji na koži imaju pokrovne dlake u više boja.

Na pojedinim delovima tela konji imaju duge i jake zaštitne dlake — na gornjem delu vrata zovu se griva, na čelu čeonič uperak, na repu repne strune, a ima ih takođe i na kičicama, odmah iznad stražnje strane kopita.

Konji imaju i brkove, bez obzira na pol. Dlake brkova nalaze se iznad gornje usne i oko nosnih otvora. I ovo su jake i dugačke dlake. Kod korena tih dlaka završavaju se živci, zvani osetilni. Pomoću dlaka u brkovima i preko osetilnih živica konji se orijentišu u prostoru i opipavaju sve što im je blizu.

Zato brkove i ostale dlake za pipanje ne smemo seći. Na lepoti konj time ništa ne bi dobio, samo bi životinja imala neprilika bez svoga čula pipanja.

Osnovni dlakavi pokrivač kože održava se timarenjem — četkanjem, češanjem, pranjem i drugim merama nege. Kod velikih ljubitelja konja, Engleza, može se naći tridesetak raznih četaka, makaza, masti za negu kože i sredstava za čišćenje.

Međutim, od ishrane dobrim delom zavisi hoće li životinja biti zdrava. Tako se često dešava da konji jedu heljdu; ako borave na suncu, pojaviće se na velikim delovima kože blande — jaka koprivnjača. Slično se događa ako konj jede veće količine crvene deteline.

Vlasnici koji stvarno vole svoje konje, svakodnevno će i negovati. Tada će imati priliku da pregledaju sve dlake redom, odpokrovnih, pa do zaštitnih i osetilih. Naročito treba redovno pregledati velike dlake oko gubice, očiju, ušiju i polnih organa. Ako su te dlake istanjene i bez sjaja, to je znak da je nekakav uzrok smanjio opštu otpornost životinje. Tada treba pozvati veterinara.

Na maloj ergeli kraj Kumana u Banatu konji i zimi najviše vremena provode napolju — pa liče na medvede

Sergej Jesenjin
(1895 — 1925)

DVE PESME

ČOPOR

Na brežuljku zelenom frkće nozdrvama
čopor dobrih konja na zlatni juriš dana.

Sa humka visokog gde zaliv plavi sniva
crna je smola pala sa nemirnih griva.

I dok njihove glave nad vodom drščuć plove,
nežne, srebrne uzde meseca ih love.

I senku svoju u strahu oni frkćuć gone...
Novi dan bi hteli grivom da zaklone.

VOZ

Da l' ste videli kad nagli
i po stepi trči dični
krijuć se u jezera magli,
frkćuć nozdrvom gvozdenom
voz na šapama čeličnim?

A za njim
kroz visoke trave
ko na trkama praznik kad naiđe
tanke noge bacajuć do glave
skače ždrebe griva ride.

Mili, mili, smešna ludo!
Šta će mu trka neobična.
Zar ne zna da žive je konje čudno
pobedila konjica čelična.

Zar ne zna on da njivama bez sjaja
njegov trk se povratiti neće
kad su za par deva zavičaja
konjskog pečenja davali od sreće.

Al na tržištu novog besa
probijen je ples škrgutom skroz.
I za 40 funti konjske kože i mesa
kupuju sada voz.

(Prepev: Slobodan Marković)

OČUVAN OSNOVNI PRIPLODNI MATERIJAL

Danas u Jugoslaviji ima manje od dvadeset ergela, samostalnih ili u okvirima velikih poljoprivrednih kombinata. U tim ergelama čuva se od nestanka naš genetski najbolji priplodni materijal: pastuvi, rodonačelnici i nastavljači najboljih linija svih engleskih-punokrvnih konja i polukrvnjaka, u koje spadaju gotovo sve sadašnje rase. Održavaju se i familije kobila, koje nastavljaju sve ono najbolje što kao podloga drži naše konjarstvo izndproseka.

Blizu ergela, veoma zainteresovani za kupovinu najboljeg podmlatka, kakvog pastuva i kobile koji su svoj program u planovima razmnožavanja za ergelu završili, nalaze se pasionirani privatni odgajivači konja. To je, istovremeno, i malo rivalstvo između ergela i ljubitelja konja, ali i dobra saradnja, od koje nastaje ono što nazivamo razvojem narodnog konjarstva.

Na ergelama rade stručnjaci za usmereno parenje željenih tipova pastuva i kobila, koji istovremeno moraju znati kako da se, na primer, sačuvaju u podmlatku likovi i osobine čuvenih punokrvnih pepinjera (vrhunskih engleskih pastuva) po imenu Furiozo, Nort star, Gidran, ili kod lipicanske rase osobina majki koje su se zvale Gaetana, Santa, Ukrina, Slava, ili Drina. I kod lipicanskih pastuva trajno se nastavljaju imena prvih pepinjera sa imenom Favori, Konverzano, Neapolitano, Maestozo, Tulipan, čak i Siglavi, koji prenosi najdragocenije osobine arapskih starih linija.

Naše lipicanske ergele, pre svih četiri veka stara »Lipica«, zatim »Vučjak« kod Prnjavora, »Đakovo« i obnovljeni »Lipik«, često posećuju iz Vojvodine, naročito iz Srema, odgajivači lipicanaca — ako se sme to reći — najlepših konja kod nas. Zainteresovani su da dobiju svako ždrebe koje neće zadržati ergela, jer znaju da se u tako kontrolisanom plođenju retko dešavaju greške, pa svako mlado grlo, uz dobru negu i prijateljsku dresuru, može da postane visoko ocenjen konj.

Za bosanskim brdskim konjima i dalje vlada veliko interesovanje, čak i van naših granica. U ergeli »Borike« i drugima, koje gaje naše najmanje konje, uvek se može naći neko kvalitetno grlo, koje će usrećiti pravog ljubitelja.

U Vojvodini je sada najveći skup ergela (»Karađorđevo«, »Zobnatica«, »Ada«, »Bečej«), a uz »Ljubičevo« i »Dobričevo«, kod Požarevca i Ćuprije, podiže se veoma raznovrsan »asortiman« konja za gotovo svaku priliku.

Visoka dresura u hali »Lipice«

Ergele, ipak, veoma dugu krizu jugoslovenskog konjarstva teško preživljavaju. Postoji nada u ljude oko njih, koji ne gledaju na cenu ishrane i nege, nego, jednostavno, vole konje, pa kvalitet ne žale da plate.

Pored svega što ukazuje na mogućnost bržeg razvoja narodnog konjarstva, dobro je što na beogradskom hipodromu ima sve više publike i sve više konja. Još je bolje što se u mnogim i manjim mestima organizuju, na slično uređenim prostorima, utakmice u preskakanju prepona, nadmetanje zaprega, kasački sastanci i druga takmičenia.

Svake jeseni stručne komisije ocenjuju na ergelama priplodna grla

ŠTA SE DOBIJA OD KONJA

KUMIS

Svi pijemo napitke od kravljeg mleka — jogurt i kefir. Ako se neko još nije upoznao s kefirom, treba da zna da u njemu ima nešto ugljendioksida (gaziran je prirodno) i nešto malo alkohola, oko dva odsto.

Od kobiljeg mleka u Mongoliji i kod mnogih njenih suseda, kada ima dosta konja, upravo kobile koje imaju mleka, pravi se napitak koji se zove kumis. Sličan je kefiru, u njemu ima nešto više alkohola (3 odsto) skoro kao u pivu.

Otkud alkohol u mlečnom napitku? — Mleko kobile je u odnosu na kravlje ili kozije vodenasto, sadrži više od 90 odsto vode. Osim malo belančevina, masti i oganskih soli, ono sadrži relativno mnogo šećera, a vrenjem šećer se pretvara u alkohol.

Dakle, suviše žedni odgajivači konja mogu da se dobro razvesele od kumisa! Šalu na stranu, kumis je zaista dobar i vrlo cenjen mlečni napitak.

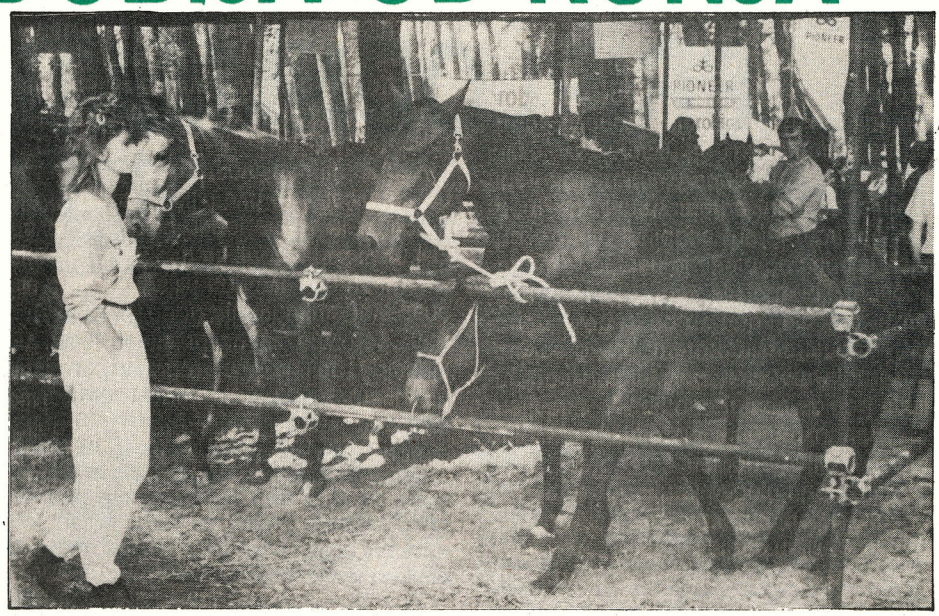

Od mleka iz dobrog vimena pravi se izvanredno dijetetsko piće — kumis

GNOJIVO ZA ŠAMPINJONE

Stajsko đubre se sastoji od izmeta raznih domaćih životinja: goveda, konja, koza, ovaca. Pošto konj jede najčistiju hranu — trave i zrnevlje žitarica — njegovo đubre može da posluži za popravljanje kvaliteta zemljišta. Može da se koristi i čisto konjsko đubre, njega cvećari posebno cene, a u novije vreme konjsko đubre je nezamenjivo u proizvodnji pečuraka za čovekovu ishranu, naročito vrste koja se zove — šampinjoni.

STRUNE

Dlake iz konjskog repa, strune, i danas se koriste za gudala violina i gusala. Veštačke materije, verovatno, ne ponašaju se kao jake i glatke dlake iz ponositog konjskog repa.

Uzgred, oblik konjskog repa inspirisao je devojčice, a nekada i žene, da češljanjem i vezivanjem svoju kosu na isti način oblikuju, što deluje veoma ljupko.

POGREŠNO POREĐENJE

Za snažnog, dobro držećeg čoveka kaže se često: jak kao konj, zdrav kao konj! Pri tome se misli na dobro trenirane konje, koji izdrže velike napore u radu i sportu.

Ali, odmalena konje vrebaju mnoge opasnosti. U rano doba, pa i kasnije, vidi se da su neotporni na razne bolesti.

To je, uglavnom, pitanje držanja, nege i ishrane. U nehigijenskoj štali, ustajalog vazduha, vlažnoj i neočišćenoj, mladi i stariji konji često oboljevaju. Ako je, usto, ishrana slaba i pogrešna, pa se poremeti probava, onda je prijemčivost na sve bolesti povećana. Posebno je opasna plesniva hrana. Na nekontrolisanoj paši, bez mere preventive, konje mogu napasti mnogi paraziti.

Jedna od čestih i opasnih bolesti je tetanus, zli grč. Nastaje najčešće ako se kakvim oštrim predmetom na mekim delovima kopita naprave duboke, uske rane. U njih se nasele spore tetanusa, iz njih se razvija klostridije, koje u zagnojenoj rani, bez kiseonika, proizvode i šalju nervnim putem snažan otrov. Slučaj je hitan, jer će otrov izazvati kočenje viličnih mišića, pa i drugih bitnih mišića. Ako lečenje ne počne odmah, izgledi su veoma loši.

Rane na mekim delovima kopita su najčešća ulazna mesta prouzrokovača tetanusa. Ili konj jastučetom na donjem delu kopita sam nagazi, ili mu se na drugi način ozledi kruna, ili potkivač pogreši kad klinom promaši rožinu i prodre u neki deo kopita.

Ima još bolesti koje konjima prete. Ali, ako je štala zdrava — provetrena i umereno topla i prohladna — a pašnjak čist, bez nametnika, konji će lakše odoleti.

Na slici: Stari tip štale za konje još uvek je najbolji ambijent za zdrav život životinja

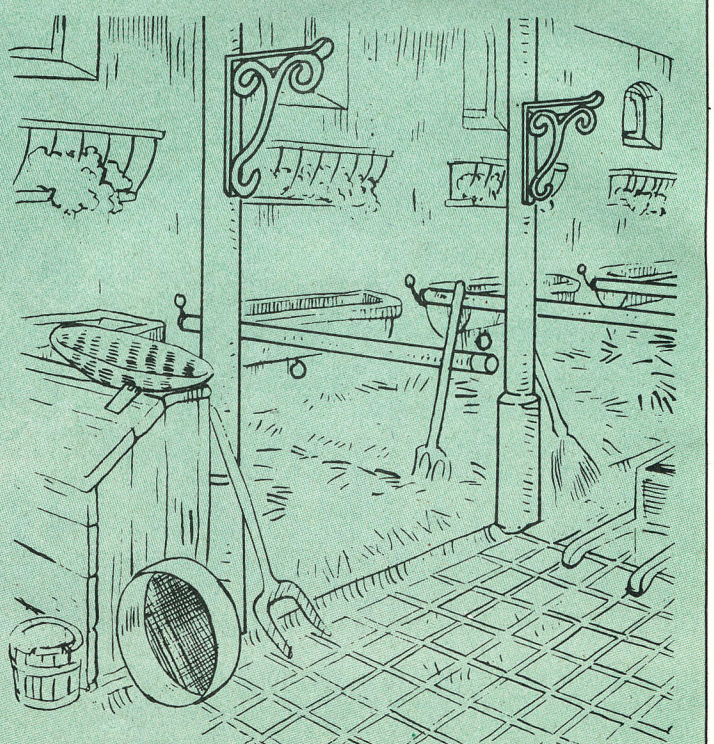

Idealno zamišljena štala, u kojoj konji ne oboljevaju

VERNI DRUGOVI U NEVOLJI

Pre velikih ratova pripitomljeni konji su dobro služili čoveku da lakše preživi. Konj je čoveku-nomadu nosio veliki teret u seobama. A kad su ratovi počeli da bukte širom sveta čovek na konja nije zaboravio.

Uloga konja je postala složenija. Konj je dobio jahača, ratnika, s kojim je morao da besomučno juri po ratištima. Vojskovođe su brzo shvatile da konjica može da reši bitke, pa se tražilo da se sve više konja obučava za boj. Zato su osnovane konjičke jedinice.

Pored čoveka, i konji su dobili ratnu opremu, (čak su im oklopljeni osetljivi delovi tela), specijalna sedla, a sve to je težilo otprilike koliko i jahač, naročito u srednjem veku.

Kada se u ratovima počelo koristiti vatreno oružje, konji su se morali navići na eksplozije i drugu buku. Učili su ih da ne beže sa strašnih mesta, terali ih da hrle samo napred. Bez ljubavi prema čoveku, konji nikada ne bi prihvatili ovakvo mučenje. Zapravo, kada konji prihvate svoga jahača, žele da mu ugode.

I u poslednjem ratu naša zemlja se borila protiv nadmoćne tehnike i konjičkim jedinicama. Najbolji od svih pokazao se mali, žilavi, bosanski konj, koji je sigurno hodao planinskim puteljcima i na sebi nosio ogroman teret. Uspevao je da sam za sebe pronađe hranu i vodu, pa se održavao u dobroj snazi.

Mnoge konjanike i ranjenike ti srčani konjići su spasli propasti. I danas su konji na spisku mogućih

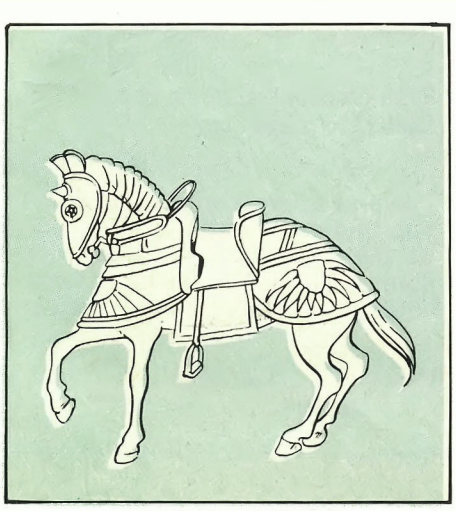

Konj u oklopu.

Asirski ratnik na konju

»ratnika«. Tako se misli i u nekim nama susednim zemljama, koje i u ova »drukčija« vremena osnivaju konjičke jedinice, u kojima je često u najvećem broju zastupljen upravo naš izdržljivi bosanski konj.

ČETIR' KONJA DEBELA

Često čujemo jednu veselu banatsku pesmu, onu o četir' konja debela. Momak je upregao četiri riđe, tera ih preko Begeja, »da s' naljubi, haj, belih lica, mladih švigarica«. U drugoj strofi, mogla je, izgleda da pukne bruka, jer čet'ri riđe nisu htele preko mosta. Od nečega su se uplašili, jer je »bečkerečka ćuprija uzana k'o kutija«. Ipak, u završnoj strofi, momak je stigao samo do jedne devojke, zamolio je da konjima »poda slame«, pa da se njih dvoje prepuste nežnostima.

NAUČENO NE ZABORAVLJAJU

Konj je od davnina nosio ratnika, lovca ili jahača iz zabave. Prilagođavao se sedlu i mamuzama, strepeo od biča. Ali je svoju dužnost ozbiljno shvatao i ispunjavao.

Kad je čovek postao zemljoradnik, on je svog pripitomljenog četvoronožnog prijatelja počeo da upreže u poljoprivredna radila: prosto ralo, ili plug-parač, laku branu za ravnanje uzorane površine, a kasnije u neke lakše mašine za košenje, ili za setvu. Kad je plug postao teži, bio je potreban par konja da ga vuče.

Pri svim tim radovima, od kojih neke konji, kao vučna snaga, i dalje obavljaju, mnogi seljak se mogao začuditi kako konji bez njihovih naređenja počinju da paze na liniju brazde, sami pravilno skreću kod ovratina i sami određuju pravu brzinu kretanja. To znači da konji dobro pamte i poduku i sve drugo što im gazda dobro učini.

I danas nas mnogi filmovi sa divljeg Zapada podsećaju na to da je konj bio jedino prevozno sredstvo i za kauboje i za Indijance, ali i za miran svet, koji želi da što pre stigne u sledeće mesto. Razvilo se uz konje mnogo zanata: ljudi koji su se bavili proizvodnjom sedla i kompletne opreme za konje (sarači), kovači i potkivači, kolari, ali i proizvođači i prodavci oružja i municije. Do pre stotinu godina na velikim putevima su jurili četvoroprezi, ili šestoprezi, vukući poštanske kočije. Na postajama, gde se moglo malo predahnuti, ili nešto i pojesti i popiti, umorne zaprege su brzo zamenjivane kompletnim novim »timom« konja, pa je gubitka vremena bilo malo. Na sličan način prenošena je jahačka kurirska pošta, pa su se pojedini kuriri takmičili da na ogromnim razdaljinama pobede vreme i svoje protivnike.

Kroćenje

Konj u polju

Prva pošta u Srbiji organizovana je pre više od sto pedeset godina. Jahač se zvao tatarin, što znači skoroteča, ili brzi glasnik. U vreme kneza Miloša postojalo je pravilo da poštanske pošiljke poverene tatarima moraju biti isporučene u roku od sedam dana.

Konji su vukli terete od pamtiveka. Prvo su im na leša tovarili džakove, ili su robu vezivali na drvene samare, a posle je utvrđeno da jedan konj, upregnut u pogodna kola, može da preveze daleko više tereta. Zato se gradnja prostih i komplikovanijih kola, ili kako bismo ih mi danas nazvali — špeditera — veoma brzo razvila u svim zemljama sveta.

Postoji u istoriji razvoja konja jedan mračan period, koji za ove životinje i dalje traje. Upotrebljavaju ih u rudnicima, da izvlače vagonete pune uglja ili rude. U tom stalnom mraku, mnogi konji gube vid, ali to ih od posla ne spasava.

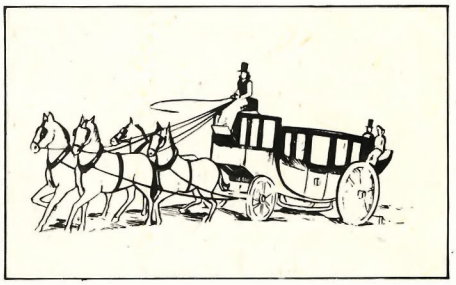

Diližansa

U svetu postoje dve vrste vlasnika konja: jedni ih vole, žele da ih neguju i obučavaju bez galame i tuče: drugi vole što su vlasnici konja, ali njih stvarno ne vole, pa ih tuku i muče. Bilo bi dobro kad bi se našao način da se takvima oduzme pravo da drže ove plemenite životinje.

KONJI U NARODNIM PESMAMA

I u lirskoj pesmi zvanoj bećarac spominju se konji. Devojke pevaju o svojim momcima i često ih zamišljaju na konjima.

Teraj, lolo, te tvoje *riđane*
Pored moje goropadne nane.

Ja u selu, dika na salašu, —
Đođi, lolo, na *belom čilašu.*

Lolo moja, proteraj *riđane,*
Pored moje sobe molovane.

Kada prođem kraj dikina dvora,
Dikin *Dora* zarzati mora.

Sve je to povezano sa momkovim imovnim stanjem, pa navodi na pomisao o skorom venčanju dvoje mladih. A ponekad se kroz bećarac devojke šale, pa pevaju:

U mog dike oči povelike,
K'o u riđe kad na zob naiđe.

CIGANIN HVALI SVOGA KONJA

Gledaš — je li, moga konja
Gospodaru stari?
Ne znaš je li konj il' ptica
Lastavica?
Skidaj naočari —
Ne možeš se nagledati,
Već hajde pazari!

Ti još pitaš za Putalja
Da li valja?
Nemaj brige!
Da ne valja, ne bi bio
On kod Cige.
Ne možeš ga u carevoj
Naći štali —
Samo Ciga što ne ume
Da ga hvali,
Da ga pospe suvim zlatom
Ko ne štedi,
Još i onda jedan dukat
više vredi.
Ako imaš, jede seno,
Zob i slamu,
Ako nemaš, on ne ište,
Ne treba mu.

Nemoj da mu gledaš zube,
Moj golube,
Ni ja mu ih nisam gledo,
Nemoj ni ti —
Taj ne može ostariti.
— Što ga duže teraš, kume,
Sve je mladi,
Pa de sad mu
Para nađi!

A što pitaš: hoće l' moći
Kakav jendek da preskoči,
Jendek, jendek — kakav jendek?
Taj se nije još rodio
Koj' on nije preskočio. —
Preskoči ga tako lako
Kao da je pile neko,
I to uzduž, ne popreko.

Ja ga jašem bez sedla —
Sedlasta mu leđa,
— Za pasoš ga ne pitaj,
Jer — to njega vređa.

Idi, kume, idi, idi —
Još me pitaš: kako vidi;
To je da se pripoveda:
Vidi ostrag kô i spreda,
Vidi noću kô na danu,

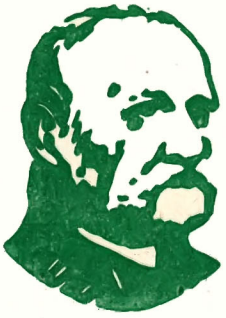

A na danu kô u noći —
Takve su mu oči.

A što pitaš, moj prijane,
Ima l' mane —
Ta za to ga i prodajem,
Moj prijane,
Jerbo nema mane —

Takvi konji nisu za nas,
Za Cigane.
A brzina kakva mu je?
Malko j' brži od oluje.
Sad ćeš čuti,
Kazaću ti:
Jednom sam se iz Erduta
Vraćô s puta.
Mada nas je pljusak vijô,
On se nije umorio.
Munja sevne, a on rže —
Pljusak brzo, a on brže;
Pljusak kivan na mog hata,
Pa ga hvata,
A Putalj ga preko gleda,
Pa se ne da.
Pljusak leti da polije
— Tek što nije!
Kad stigosmo pod šatora,
U ciganski dvorac lep,
Na mom konju sve je suvo,
Pokisô mu samo
— Rep.

ZMAJ O DŽAMBASIMA

Jovan Jovanović Zmaj napisao je divnu pesmu »Ciganin hvali svoga konja«. Reklo bi bi se, u prvih mah, da je ova šaljiva pesma namenjena deci, ali ona ostaje u sećanju i svakog odraslog, jer je slikovita i puna lake, dobroćudne ironije.

Posle prve strofe (od sedam stihova) nastaje preterivanje. Mane konja se vide jasno, ali bujicom reči stari džbambas pokušava da obrlati starca koji se pred konjem zaustavio, možda i bez namene da kupi konja. Kad se zahuktao, prodavac preteruje:

. . . Da ga pospe suvim zlatom
Ko ne štedi,
Još i onda jedan dukat
Više vredi.
Ako imaš, jede seno,
Zob i slamu,
Ako nemaš, on ne ište,
Ne treba mu.
Nemoj da mu gledaš zube,
Moj golube,
Ni ja mu ih nisam gled'o,
Nemoj ni ti —
Taj ne može ostariti . . .

Pesma je sve do kraja pitka, duhovita, blago ironična. Treba je opet pročitati do kraja. Sve bi stari džambas mogao nekako da opravda — i sedlasta leđa i druge vidljive mane — ali svako ko se bavi konjima, ko ih neguje, hrani i svakoga dana timari, jednostavno bi kroz prostor između gornje i donje vilice, gde nema zuba, zavukao ruku u usta konja, izvadio sa strane jezik i — pregledao zubalo.

Dovoljno bi bilo da se vidi kakve su promene na polumesečastim prednjim zubima, kojih i na gornjoj i na donjoj vilici ima po šest. Ako su mlečni, ili ako su stalni zubi, ako su njihove površine istrvene i ako se njihov oblik na vrhu izmenio od početka rasta stalnih zuba, koristeći još i druge »podatke« o obliku zubala celog, znalac će pročitati gotovo u mesec tačno starost konja. Neki granični oblici površine trenja donjih prednjih zuba mogu se ovako prikazati: ako je ta površina podužno ovalna konj nema više od 9 godina, od 10 do 16 godina je potpuno okrugla od 17 do 20 godina je trouglasta, a preko 20 godina uspravno ovalna.

Narod upotrebljava za pokušaje prevare poslovicu: Ako laže koza, rog ne laže. Kod konja bi se moglo reći: ako džambas laže, zubi konjski kažu istinu.

Konji mogu da dožive vek do 25, pa i 30 godina. Postoji u literaturi podatak da je jedan engleski konj poživeo 61 godinu, što je, verovatno, najduži život jednog konja.

NAUKA PRED ZAGONETKOM

Sva merenja i ispitivanja sluha konjskoga pokazju da ove životinje daleko bolje od čoveka primaju i registruju šumove i glasove. Dijapazon razlikovanja zvučnih titraja kod konja je daleko širi nego kod čoveka. Ako se tome doda da gotovo u trenu konj upravlja spoljnu ušku u pravcu odakle zvuci dopiru (a ušku pokreće gomila mišića), vidi se da konji ispred sebe i ustranu lako prihvataju slušne senzacije u polukrugu od 180°.

I druge životinje imaju bolji sluh od čoveka, ali su konji, izgleda, šampioni akustike. Čuju, ili osećaju, daleke oluje, grmljavine, orkanske vetrove i zemljotrese. Takve udaljene promene ih ozbiljno uznemiruju. Loša strana tako finoga sluha je u tome što konji jedva mogu da izdrže buku u svojoj blizini, na primer, sa puta koji je blizu njihove štale. U ratnim uslovima svaki konj trpi velike stresove zbog buke, ali može da prihvati disciplinu i da, bez volje, zbog voljenog jahača, ostane u stroju, odakle bi najradije pobegao.

Još je veća zagonetka za nauku, koja se sve više konjima bavi — njihovo čulo vida. Oko konja je najveća među svim sisarima (veće od slonovskog i kitovog), a od čovekovog je čak dva puta veće. Ali, nije samo to razlika od ostalih živih bića: slično mački, ima takozvani tapetum lucidum, od koga se najslabija noćna sijanja prenose na mrežnjaču, pa konj u polumraku može da preskače i prirodne prepreke.

Oči konja su tako postavljene da pokrivaju gotovo čitav krug oko njega. Ali, oči su sa dve strane glave, pa većinu stvari i predela vide pojedinačno, u jednoj dimenziji. U nekim prilikama, ispred sebe, na udaljenosti većoj od dva metra konj može da upravi oba oka u istom pravcu, pa vidi svet u tri dimenzije. Na razdaljini manjoj od dva metra, na primer ispred prepreke, njuška mu zasmeta. Ako ne snimi »kompjuterski« gde je prepon na takmičenjima, i ako ne iskrivi postrance glavu, zaleteće se u preponu kao da je uopšte nije video. Tome može da doprinese svaka senzacija koju u stotinkama sekunde konj vidi, ili jahač, džokej, pogreši u navođenju grla na prepreku.

Konji vide samo nekoliko boja, od kojih po redosledu najbolje žutu, pa zelenu i plavu, dok crvenu teže razaznaju. Konjske oči su gotovo uvek budne (konji malo spavaju i retko leže). Iako od susreta s čovekom nemaju razloga da strepe od pradavnih lovaca i zverova, neprekidno, kao kamerom, prelaze očima preko horizonta. Po pokretima, vide svoga gazdu na čitavu duž u poljima (oko 400 metara).

Možda će nauka od konja naučiti kako da se poboljša i slušanje i gledanje čoveka.

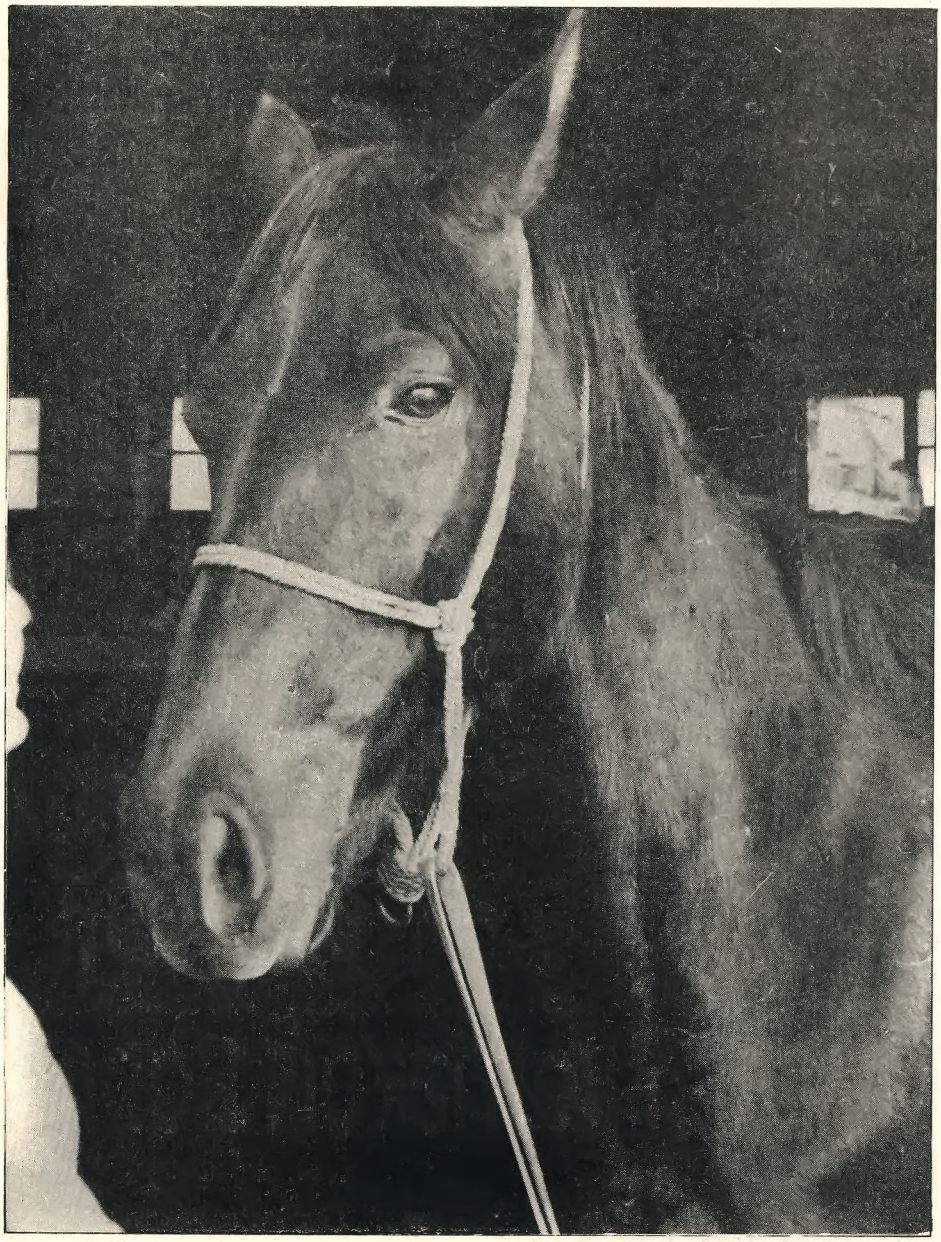

Uvek budne konjske uši i oči

KONJANIK I KONJ

Daleko sam putovao. Daleko!
Svome konju vode nisam dao.
Umoran konj, izdiše pod sedlom.
Ja ga bodrim blagim glasom.
Ja mu tepam da ga volim.
Umoran je moj konj. Umoran.
Daleko smo putovali. Daleko.
Bela pena, zadimljena griva.
Jekne poda mnom. Ja ga molim
da izdrži. Ja mu kažem: hajde, dobri,
tu je dom. Okrene se. Pogleda me.
Ima oči kao moja majka.
Dobre oči tešku tugu tuguju.
Daleko sam putovao. Daleko.
Svome konju vode nisam dao.
Hajde, dobri. Iza onog brega
beli čador lepotice. Bunar dubok.
I zob zlatna. Progrizi do zvezda.

(Ciganska pesma)

NAJMANJI I NAJVEĆI U KONJSKOM RODU

Posle nebrojenih ukrštanja od davnašnjih konja nastale su mnoge rase i njihovi regionalni tipovi: ima ih oko dvesta. Kada bi se od svih njih po jedan par našao u kakvoj konjskoj paradi, bilo bi to šarenilo boja i uzrasta.

Na čelu bi morao biti par argentinske autohtone rase falabela, najmanjih ponija: pastuv ima do grebena samo 80 centimetara, a kobila je uobičajeno nešto manja. Na kraju povorke bio bi par iz Velike Britanije (šajrski konji); pastuv je visok nešto preko 190 centimetara, a kobila je blizu njemu.

Moralo bi se naći mesta i za par divljih konja iz Mongolije — jedine kopče sa milionima godina dugom istorijom nastajanja i čestih propadanja konjskog roda. Tu bi morao biti i naš bosanski brdski konj, rođen u planinama Bosne, Dalmacije i obližnjih krajeva, od već postojećih domaćih tipova i arapske rase. Pastuv je visok samo 145 centimetara, ali mu je zato obim grudi čak 165 centimetra, a obim cevanice 18 do 18,5 centimetara. Kapacitet pluća i snage cevanice dokazuju da je sposoban planinar.

Pastuv američkih, evropskih i naših domaćih kasača u visinu dostižu oko 165 centimetara, obim grudi im je 180 centimetara, a cevanice su obima 18,5 do 19,5 centimetara. Sve je više jugoslovenskih kasača, spremnih za velika takmičenja širom sveta.

Lipicanski pastuvi nisu viši od kasača, ali imaju za pet cantimetara veći obim grudi. Polukrvni engleski pastuvi rastu do 168 centimetara, a obim grudi im je 188 centimetara, a cevanica snažna, obima sve do 20,5 centimetara. Zato se ova polukrvna grla često dobro nose na trkama sa punokrvnim engleskim trkačima — galoperima. Prednost je još na strani uvoznih engleskih grla, ali je i kod nas odgajeno mnogo engleskih vrhunskih galopera, naročito na ergelama. Pastuvi dostižu visinu »originalnih engleza« — oko 170 centimetra, ali im je obim grudi oko 185 centimetra. Iako zvuči čudno, stručnjaci smatraju da ovakvi tipovi konja lakše i brže trče, zato što im je grudni koš vretenast, aerodinamičan, te na relativno kratkim trkama postižu veće brzine.

Prijatelji

Naši noniusi među ljubiteljima konja nalaze sve više pristalica. U njima teče, takođe, nešto krvi engleskog punokrvnjaka (uglavnom preko polukrvnjaka). Ali, pošto su mešavina normanskih, turskih, španskih, lipicanskih, holštajnskih i arapskih konja, liče na svakog po malo. Pastuvi rastu do 172 centimetra, obim grudi im je 195 centimetara, a cevanice od 19,5 do 22 centimetra. Na velikom kosturu ima dosta mišića, pa su to idealni konji za rad.

Od hladnokrvnih konja kod nas ima mešanaca, a pre svega u svakom ima krvi belgijskog konja. Zato naš narod sve te velike i naizgled nezgrapne konje naziva belgijancima. U našem odgoju pastuvi su visoki 180 centimetara, obim grudi im je čak 235 centimetara, a obim cevanica od 24 do 29 centimetara. To su, dakle, najsnažniji od svih konja, iako se brzinom kretanja ne mogu podičiti.

Pripitomljeni mongolski konj

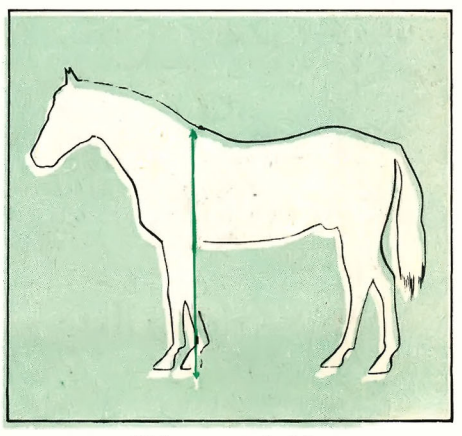

Kako se meri visina

SKLADNO TELO I TEMPERAMENT

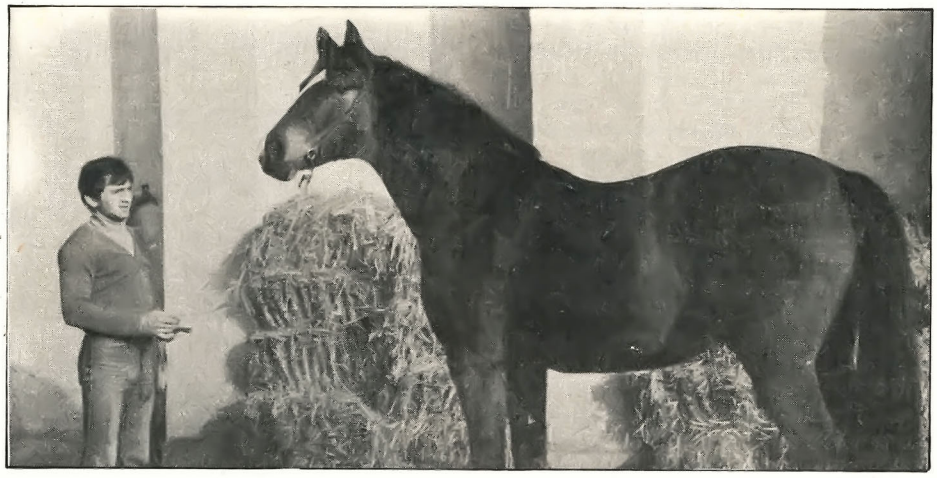

Dobar pastuv ima malu, skladnu glavu, srednje velike uši, dobro razvijen vrat, visok i mišićav greben, ravna i široka leđa, ravne i dugačke sapi, trbuh u pravoj liniji sa grudnim košem i visoko nasađen rep.

Prednje noge, gledane spreda, pokrivaju zadnje noge. One moraju biti dosta razmaknute da bi se videli snažni grudni mišići. Zglobovi na nogama ne smeju biti iskrivljeni. Kolena su duguljasta, malo zaobljena, a cevanica kratka. Kopito u odnosu na podlogu prednjom rožnatom površinom stoji u uglu od 45°.

Sve ovo se odnosi na danas dominantne rase, srednje visine, toplokrvne. Ali i tu ima mnogo izuzetaka, kada se, na primer, traži da osnovni rasni tip ima oborene sapi. To se vidi i kod našeg bosanskog brdskog konja, kod raznovrsnih tipova arapskih polukrvnjaka, kod kasača, a delimično i kod noniusa. I veličina i oblik glave su kod različitih konja posebne karakteristike.

Zato, ako pastuv odgovara propisima za rasu, treba ga posmatrati i uočiti: kakav mu je temperament, ima li živahne oči i pokrete, deluje li zdravo, je li mu koža glatka, sjajna i zategnuta, odgovara li po boji svome tipu. Ako još ima dosta podataka o potomcima i o tome kako prenosi svoje najbolje osobine, neće biti teško da se pastuv oceni pravedno.

Pri tome je važno i kako se pastuv glasa: ako snažno frkće, ako rže dugo i gromko, ako njišti da se daleko čuje, onda je pravi predstavnik konjskog roda.

KONJI IZ KNJIGA

SNOVIĐENJA CRNOGORSKIH JUNAKA

U »Gorskom vijencu« Petra Petrovića Njegoša, pred odsudnu bitku s poturicama, vojvoda Batrić pred zoru sanja lep san i to priča ostalima:

Ja sam snio što nijesam nigda
(milo mi je za moje oružje):
Noćas na san Obilić proleće
Preko ravna Polja cetinjskoga
Na bijela hata ká na vilu, —
Oh, divan li, dragi bože bješe!

Kad su to čuli ostali junaci, svaki ponaosob reče da je baš taj isti san snio; trideset, možda i četrdeset ratnika jasno je videlo baš Miloša Obilića na belom konju. Protumačili su san povoljno, te su veselo i hrabro krenuli u bitku, potpuno uvereni da će pobediti.

Miloš Obilić na belom konju u tako masovnom snoviđenju značio je veliko ohrabrenje junacima. I danas primer hrabrosti junaka Kosovske bitke može da pomogne kad zatreba da se brani zemlja i sloboda.

KONJI NA RATIŠTIMA

Lav Tolstoj, Mihail Šolohov, Isak Babelj i mnogi drugi ruski pisci, nisu mogli da mimoiđu ulogu mase konja u velikim ratovima. To su bili vojni konji, obučeni ili priučeni da se u ratu ne plaše, da jure pod čovekovom rukom na grudobrane i na oružja koja prete smrću.

U delima **Rat i mir, Tihi Don, Uzorana ledina, Crvena konjica** i drugim svaki od pomenutih pisaca piše o konjima kao o bićima s dušom, spremnim da vole svoje jahače, možda i više nego što čovek zaslužuje. Takvi konji ne štede sebe, žrtvovaće i svoj život za onoga kome se predaju svim srcem. A srce je konjsko bilo veliko, ne samo po stvarnoj veličini jednog od najvažnijih organa u njegovom telu.

ZAVRZLAMA OKO KONJSKOG ZUBA

U romanu »Pop Ćira i pop Spira« od Stevana Sremca jedan zaplet je bio i oko konjskog zuba. Pop Spira fizički napada svog kolegu i izbije mu zub. Oštećeni pop Ćira tuži napadača vladici i oni budu pozvani pred njega.

Pop Ćira ponese, kao dokaz, svoj izbijeni zub, zamotan u hartiju. Pošto su putovali istim kočijama se konjskom zapregom i zajedno zanoćili, pop Ćiri pođe za rukom da taj zamotuljak zameni.

Kad je vladika razmotao hartiju, našao je u njoj — konjski zub. Pomislio je u prvi mah da se radi o obmani, pa je bio spreman da kazni pop Ćiru. Srećom, sve se lepo završilo.

RADOST

Na zelenoj travi
jedna kola žuta.
Jedna kola žuta
na zelenoj travi.

Puna kola sena
Obigrava konj.
Obigrava konj
puna kola sena.

Nigde lepše trave.
Nigde lepših kola.
Nigde lepših kola.
Nigde lepše trave.

A kakav je konj.
Nigde takvog konja.
Nigde takvog konja.
Takav je to konj.

(Ciganska pesma)

KONJI- U 200 SLIKA

I TOPLOKRVNE RASE

1. ARAPSKA RASA — BJUERLI TURK

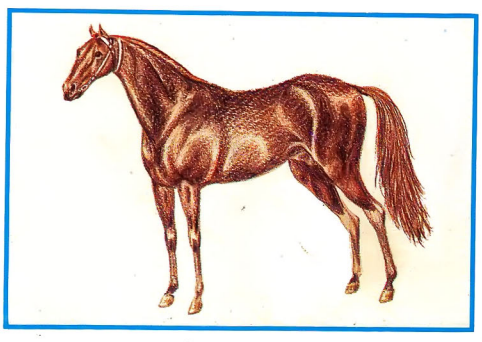

Čuveni pastuv, rodonačelnik engleskog punokrvnog konja. Kao četverogodo grlo zarobljen od Turaka 1683, prilikom opsade Beča. Njegov vlasnik, Bjuerli, prodao ga u Englesku, gde mu Englezi po Bjuerliju i Turcima dadoše ime (Buerley Turk). Ponositim izgledom, velikom izdržljivošću u trkama i temperamentom, ovaj gizdavi konj oduševio je engleske odgajivače, te ga uvrstiše u red zvaničnih priplodnjaka. Od njega potiče velik broj konja punokrvne rase.

2. ARAPSKA RASA — DARLI EREBIJEN

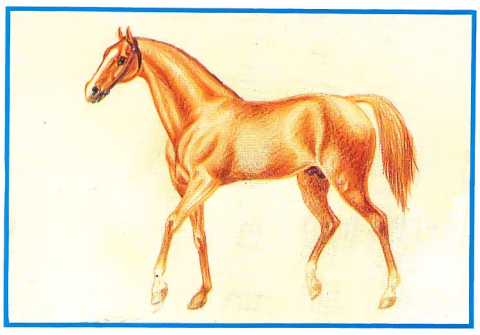

Drugi je iz plejade slavnih začetnika čuvene rase punokrvnih konja. Ždrebljen je 1702. u Siriji. Neki zaljubljenik u konjički sport doveo ga je u Englesku. U toj zemlji ovaj konj se pročuo rezultatima i lepotom, pa je uvršten u zvanična priplodna grla. Od Darli Erebijena potiče i jedan od najvećih i najčuvenijih punokrvnih engleskih konja Iklips, a preko ovoga linija je daleko najzastupljenija u rasama punokrvnih konja engleskog tipa.

3. GODOLFIN EREBIJEN

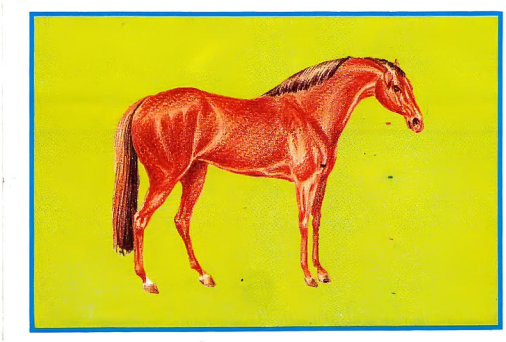

Treći je iz plejade slavnih začetnika punokrvnih engleskih konja. Ždrebljen je 1724. u Alžiru. Ustupljen je francuskom kraljevskom domu, gde ga nisu mnogo cenili, pa je prodat i dospeo u Englesku. Tamo su ga odmah uočili Godolfinove kvalitete i nakon okončane sportske karijere uvrstili ga u priplodna grla.

4. ARAPSKA RASA — MÀJDEN

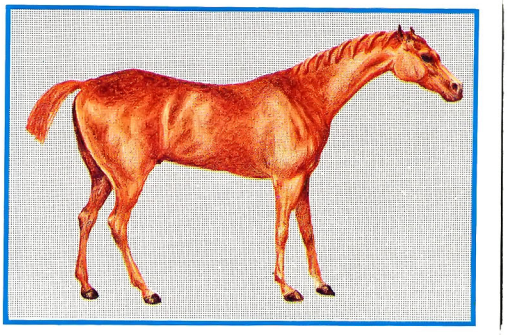

Još jedan od čuvenih konja sa uzbudljivom životnom pričom. Prolazio je iz države u državu, menjao gospodare, trčao duge i kratke staze, uzbuđivao i oduševljavao. U Engleskoj, kolevci rasnih konja i velikih odgajivača, našao je zasluženo mesto, koje je izborio svojim čuvenim pobedama na zelenim stazama.

5. i 6. ARAPSKI KONJ

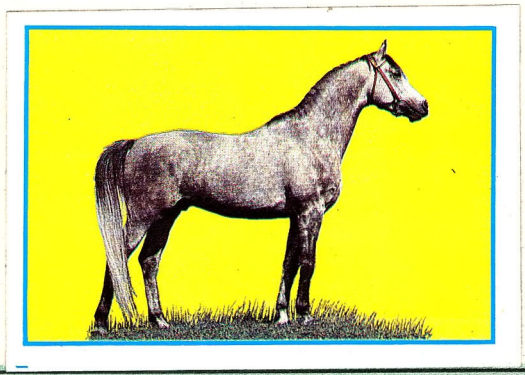

Jedna od najautentičnijih i najpoznatijih rasa konja. Potiče sa Arabijskog poluostrva, odakle se proširio po svetu. Legenda kaže da je sam Muhamed podsticao uzgoj ove rase temperamentnih i okretnih konja. Odlikuje se izuzetno lepim izgledom, gracioznim pokretima, karakterističnim visokim kasom i vrlo izdašnim galopom. Ima lepu i suvu glavu, sa velikim očima i malim ušima. Leđa su mu kratka i prava, sapi zaobljene i mišićave, grudi duboke i široke. Lepa griva i rep. Proporcije visine i dužine su podjednake. Veoma je izdržljiv. U stanju je da dnevno prevali više od sto kilometara i da posle kraćeg odmora nastavi dalje. Ne odlikuje se velikom visinom, koja dostiže 145 do 150 cm. Boja dlake bela, siva, vrana, a pojavljuje se i u drugim bojama.

8. PUNOKRVNI ENGLESKI KONJ JUGOSLOVENSKOG UZGOJA

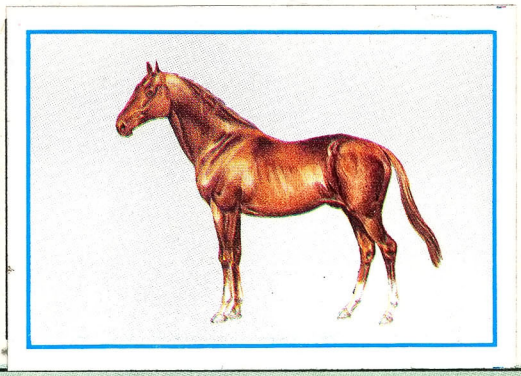

Punokrvni engleski konj jugoslovenskog uzgoja. Gaji se u ergelama: Zobnatica, Karađorđevo, Ljubičevo, Bečej i kod individualnih odgajivača. Odlikuje se izraženim temperamentom i borbenošću. Lako se obučava za jahanje i za vožnju. Svoje sposobnosti potvrdio je na hipodromima u Jugoslaviji, Mađarskoj i Austriji, a i u Nemačkoj, Grčkoj, Italiji i Francuskoj. Boja dlake: sve boje sem šarene, a kod otvorenih boja (alata, riđe i dorata) česte su oznake na glavi i na nogama.

9. ZOBNATIČKI KONJ

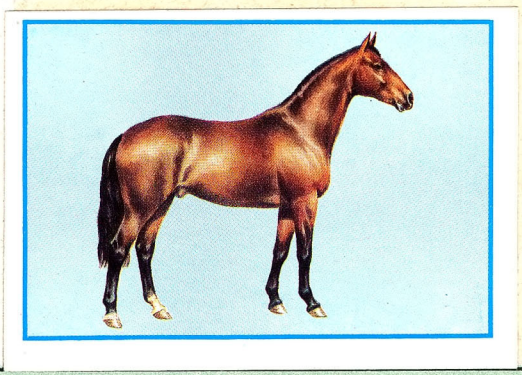

Zobnatički konj, kao posebna rasa konja jugoslovenskog uzgoja, nastao je ukrštanjem punokrvnog engleskog konja ahatekinske rase sa polukrvnim domaćim kobilama. Ovim ukrštanjem i pravilnom ishranom dobijen je čvrsto građen konj, podesan za jahanje, konjički sport, vožnju i lakše radove u polju. Odlikuje se lepim izgledom, dobrim temperamentom i pitomom naravi. Visina mu je oko 165 cm. Boja dlake: sve boje kao kod punokrvnih konja. Raširen je u Vojvodini, Posavini i Podravini.

7. PUNOKRVNI ENGLESKI KONJ

Najcenjeniji za velika galopska takmičenja. Odlikuje se velikom brzinom, borbenošću i smislom za konjički sport, posebno za galopske trke. Nastao je ukrštanjem odabranih engleskih kobila sa pastuvima arapske rase. Odlikuje se temperamentom, brzim reakcijama i skladnim kretnjama. Visina oko 160 cm. Boja dlake: sve boje osim šarene kod otvorenih boja (alata, riđa). Često su izražene pojave oznaka na glavi (lisast ili cvetast), odnosno na nogama (čarapast).

10. LIPICANAC

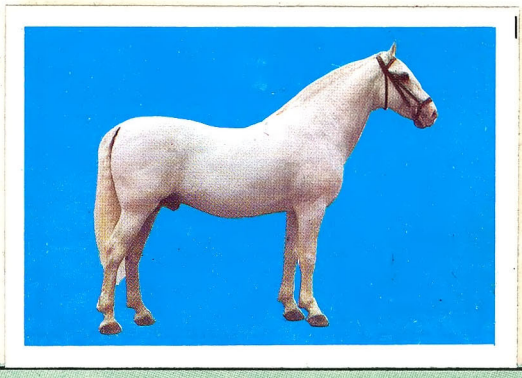

Rasa Lipicanaca, jednog od najatraktivnijih konja svestrane upotrebe, nastala je na tlu Jugoslavije u ergeli Lipice kod Sežane. Utemeljen 1580 godine. Gizdav i ekstravagantno lep konj. Sa osnivanjem Španske škole jahanja u Beču stekao je svetsku slavu. Lipicanac je nastao ukrštanjem španskih i orijentalnih rasa konja. Visina mu je od 155 do 160 cm. Boja dlake najčešće bela siva, a često i vrana. Najlepši je u beloj boji.

11. ĐAKOVAČKI LIPICANAC

Uzgoj je otpočeo u najstarijoj ergeli lipicanaca u Đakovačkoj biskupiji. Veliki broj konja iz ove biskupije bio dat vojnicima mađarske krune u čuvenoj bici na Mohačkom polju 1526. Danas ergela radi kao društvena ustanova. Ovaj tip konja ima sve odlike lipicanca, sa izvesnim posebnostima. Visina mu je 150 do 155 cm. Boja dlake siva, vrana i bela. Namena: vožnja, radovi u polju i jahanje.

12. LIPICANAC IZ KARAĐORĐEVA

Poznata ergela rasnih konja u Karađorđevu kod Bačke Palanke uspešno uzgaja tip lipicanskog konja, koji se po njoj poznaje i označava. Konj ove rase odlikuje se lipicanskim izgledom, držanjem i velikom poslušnošću u savladivanju dresure. Visina 155 do 160 cm. Boja dlake najčešće bela, a pojavljuje se kod privatnih odgajivača i u drugim bojama lipicanaca. Upotreba: vožnja, radovi u poljoprivredi i jahanje.

13. LUZITANO

Rasa potiče iz Portugalije. Nastao je ukrštanjem orijentalnih rasa sa domaćim konjima. Od orijentalnih su mu ostali izgled glave, okretnost i izdržljivost, a domaće rase su mu podarile smireniji temperament. Karakterističan je po maloj glavi, malim ušima i velikim očima. Ima jak i široko nasađen vrat. Vrlo skroman u ishrani i drugim zahtevima. Visina oko 150 cm. Boja dlake: tamni dorat ili siva. Upotreba: jahanje, a vrlo često ga koriste pikadori u borbama sa bikovima.

14. ANDALUZIJSKI KONJ

Raspevana i raskošna Andaluzija ima svog raskošnog andaluzijskog konja. Nastao je dugogodišnjim ukrštanjem arapskog, berberskog i nekoliko tipova evropskih konja. Odlikuje se lepim izgledom i velikom sposobnošću za posebnu dresuru. Jedan od najpoznatijih u savladivanju takozvanog španskog koraka i po karakterističnim oblicima dresure vezanim za tle Španije. Posebno se priprema za poznate španske fešte i slične svečanosti. Visina oko 160 cm. Boja dlake siva sa pečatima. Primena: dresura i jahanje.

15. SALERNO

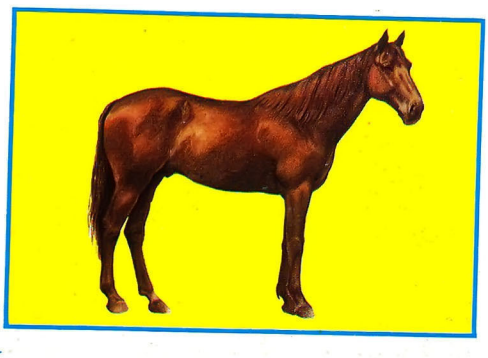

Pripada rasama sa juga Italije. Odlikuje se skladnom građom, okretnošću u radu i priličnom izdržljivošću. Dostiže visinu do 160 cm. Osnovna boja dlake: alat. Primenjuje se za jahanje, lakše poslove u poljoprivredi i u transportu.

16. FURIOSO

U nastojanju da se dobije temperamenat i snažan jahaći konj, mađarski uzgajivači su stvorili rasu Furioso. Odlikuje se snažnom i robusnom građom tela, velikom izdržljivošću u radu i poslušnošću. Dobro se pokazuje i u preponskom sportu. Visina tela je 160 cm i više. Boja dlake: sve zatvorenije boje. Primena: jahanje, vuča u zapregama i fijakeru.

17. ANGLO ARAP

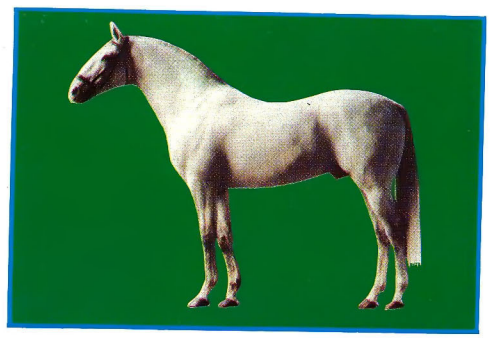

Vrlo raširena rasa, nastala ukrštanjem engleskih punokrvnih i polukrvnih konja sa orijentalnim rasama, pri čemu se više težilo da se dobije viši i snažniji tip, koji će se koristiti ne za trke, već za druge sportske i radne svrhe. Odlikuje se skladnim proporcijama tela, jakim plećkama, snažnim i mišićavim sapima. Leđa su mu duga i prava, noge čvrste, sa nešto kraćim potkolenicama. Primena: jahanje, preponski sport, vožnja i lakši radovi u poljoprivredi. Boja dlake: sve osnovne boje izuzev šarene.

18. GIDRAN

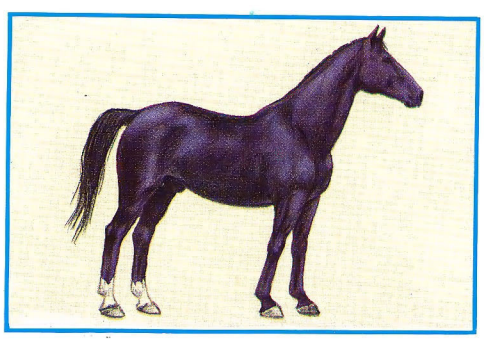

Potiče iz Bugarske. Nastao je ukrštanjem sa arapskim konjem. Cilj uzgajivača je bio da dobiju snažnog i čvrstog konja, sposobnog da udovolji zahtevima jahanja i za preponski sport (preskakanje prepona). Visina je oko 160 cm. Pored Bugarske, proširen je i u reonima pored Dunava i Tise. Boja dlake: zatvoren dorat, dorat, alat i rida. Primena: jahanje, preponski sport, a posebno militari takmičenja.

19. BRETONSKI TOPLOKRVNI KONJ

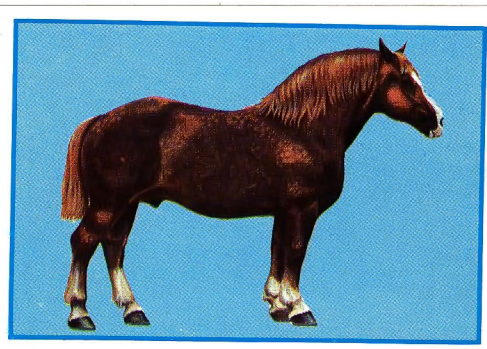

Poreklo: Francuska. Zahtevi za dobrim i izdržljivim konjem za potrebe vojske i poljoprivrede naveli su uzgajivače da stvore ovog robusnog i snažnog konja. Visina 165 cm. Boja dlake: dorata, zatvoreno dorata i alata, sa nešto dužom i svetlijom dlakom oko kopita prednjih i zadnjih nogu. Primena: jahanje i svi radovi u poljoprivredi.

20. KAMARGA

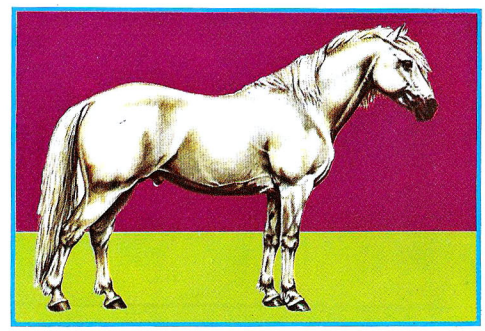

Vrlo interesantan i simpatičan konj, koji potiče iz Francuske. Nastao je u području delte reke Rone. U ovim ravnim i delimično močvarnim predelima komarga je dugo lutao kao divlji konj, a i vlasnici ovih konja ostavljaju ih u prirodi i po njih dolaze samo onda kada su im potrebni za obavljanje određenih poslova. Visina je nešto preko 140 cm. Odlikuje ga mala glava, orijentalnih rasa, telo mu je kratko, leđa ravna, noge kratke sa jakim kostima. Boja dlake siva. Primena: nošenje tereta i jahanje.

21. RUSKI ARAPSKI KONJ

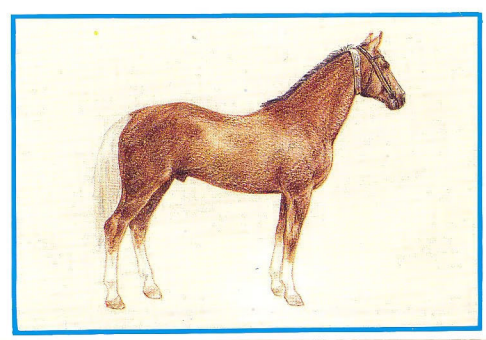

Nastao ukrštanjem arapskog konja. Orlovljevog konja i stepskih rasa koje se uzgajaju u SSSR. Ima sve odlike arapskog konja, samo je nešto snažniji, viši i teži. U SSSR, zemlji sa najvećim brojem konja na svetu, ovaj konj spada u najlepše. Odlikuje se lepim i gizdavim držanjem, temperamentom i gracioznošću pokreta. Sve ove osobine podjednako iskazuje u jahanju i u vožnji. Visina 155 cm. Boja dlake: bela, siva, alata i riđa. Primena je svestrana: jahanje, vožnja u sportu.

22. KARABAH

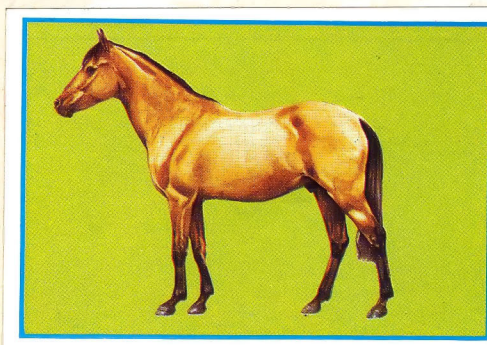

Potiče iz planinskih delova i juga SSSR. Odlikuje se čvrstinom i izdržljivošću. Sposoban da obavlja sve poslove u uslovima oštre kontinentalne klime. Vrlo temperamentan, ali i vrlo poslušan. Visina oko 145 cm. Boja dlake siva sa pečatima ili alata metalne boje. Primenjuje se za jahanje, nošenje tereta za sport, naročito u igrama džigitovke, koja se upražnjava na Kavkazu i Altaju.

23. AHALTEKINAC

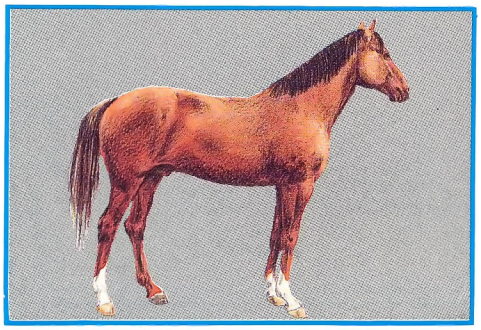

Potiče iz SSSR i pripada stepskim rasama. Izgled mu je elegantan, sa dugom glavom ravnog profila, lepo oblikovanog vrata, dugih leđa, malo oborenih lopatica i kratko nasađenog repa. Izgled dopunjuju duge noge čvrstih i jakih kostiju. Samo ime ovog konja odaje da se radi o konju koji spada u jednu od najstarijih rasa. Visina 155 cm. Primena: jahanje, vuča i sve vrste konjičkog sporta i igara. Boja dlake: siva alata sa metalnim sjajem.

24. DONSKI KONJ

Nastao na obalama velike reke Don, u delu SSSR koji naseljavaju kozaci, narod nezamisliv bez konja. Odlikuje se izdržljivošću i svestranom upotrebom. Dobra građa, dugi i dobro nasađeni vrat, široke i duboke grudi. Visina 152 cm. Boja dlake: siva alata ili dorata, sa oznakama na glavi i nogama. Upotrebljava se za jahanje, vožnju i trke na vrlo duge staze (takmičenja koja traju i po nekoliko dana, uz prevaljivanje rastojanja od nekoliko stotina kilometara).

25. BUĐONIJEV KONJ

Nastao je ukrštanjem orijentalnih i stepskih rasa, posle Prvog svetskog rata. Zahtevi konjice Crvene armije bili su da se dobije viši i snažniji konj od onih koji su se dotad uzgajali u SSSR. Ime je dobio po čuvenom komandantu Crvene konjice, sovjetskom maršalu Buđoniju. Visina 155 — 160 cm. Boja dlake: alata ili dorata sa zlatnim prelivom. Eksterijerno izuzetno lep konj. Upotreba: jahanje, sport i vožnja.

26. TERSKI KONJ

Spada u stare, autentične konje ruskih prostranstava. Nastao u oblasti Stavropolja. Po izgledu podseća na arpaskog konja. Odlikuje se dobrim temperamentom i živahnošću, ali i sposobnošću da lako prihvata dresuru i obuku za vojnu službu. Boja dlake siva. Primena: jahanje, trke, cirkuski programi.

27. NONIUS

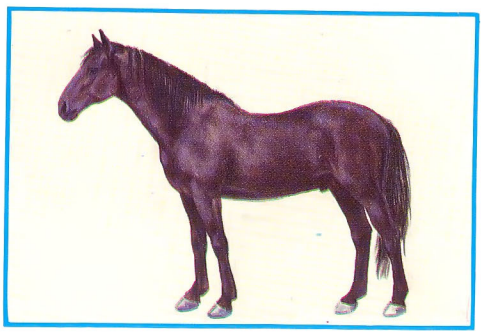

Spada u mlađe rase, nastao na vrlo zanimljiv način u doba Napoleona Bonaparte. Naime, praotac ovog konja bio je još kao ždrebe predodređen za škartiranje, ali je nekim čudom ostao u životu i docnije se razvio u lepog i stasitog pastuva. Nakon propasti Napoleona 1815. praotac noniusa je ostao Mađarskoj, gde je, u ergeli Mezehedeš, zasnovana ova rasa. Odlikuje se snažnim i robusno građenim telom. Snažan i izdržljiv u vuči i poljskim radovima. Visina 155 cm. Boja dlake: dorat, zatvoren dorat ili vrana.

28. TRAKENER

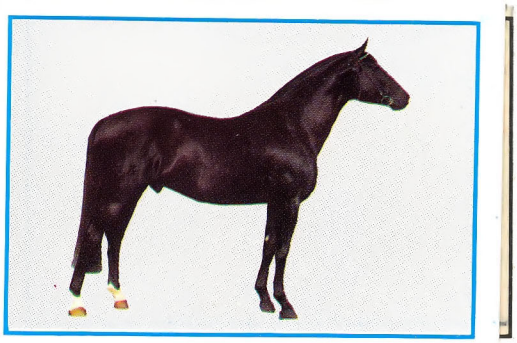

Poreklo: istočna Nemačka. Mada se ova rasa javlja i drugde, izvorna je ova, iz Nemačke. Odlikuje se snažnom građom tela, nešto smirenijim temperamentom i sposobnošću za dresuru. Visina 161 cm. Boja dlake: sve tamnije boje. Primena: jahanje, dresura, zaprege i poljski poslovi.

29. HANOVERANAC

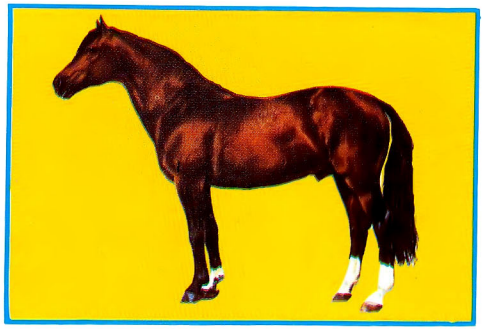

Veoma cenjena rasa u svetu konjičkog sporta, posebno u takmičenjima u preskakanju prepona. Uzgojen je u Nemačkoj u oblasti Hanovera. Odlikuje se skladnom sportskom građom. Snažno i mišićavo telo, široke i duboke grudi, izuzetno snažne sapi. Čvrsta i krupna struktura koštanog skeleta omogućuje ovom konju da daje visoke i dugačke skokove. Visina tela preko 165 cm. Boja dlake: alata, riđa ili dorata. Upotrebljava se za jahanje u konjičkom sportu, za preskakanje prepona i za dresuru.

30. OLDENBURŠKI KONJ

Nastao u istočnoj Friziji, Nemačka. Visok i snažan konj, izduženog tela i vrata. Mirnijeg je tempa i zahteva da se sa njim radi dugo i strpljivo, kako bi mogao postići sve što se od njega traži. Visina: preko 165 cm. Boja dlake je alata, dorata ili riđa. Upotrebljava se za jahanje, radove u polju, vuču i za dresuru.

31. HOLŠTAJN

Poreklom je iz Nemačke. I ova rasa je uzgajana da bi se dobio dobar, čvrst i snažan konj za jahanje i vožnju. Dobiti konja sposobnog za visoke skokove i poslušnost u sportskim takmičenjima bio je osnovni zahtev uzgajivača. Visina tela je preko 165 cm. Teži je i robusniji, pa i viši od Hanoveranca. Boja dlake: vranac, dorat ili tamni dorat. Upotreba svestrana, od radova u poljoprivredi do jahanja i takmičenja u preskakanju prepona i dresuri.

32. ISTOČNO-FRIZIJSKI KONJ

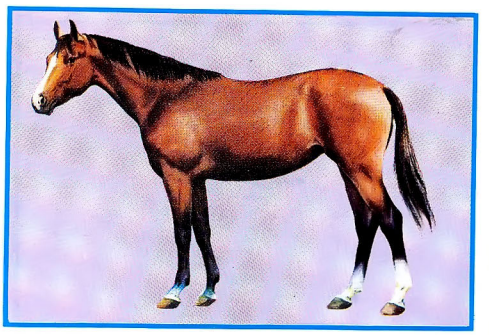

Sličan je Oldenburškom konju, ali je od ovoga niži i lakši. Odlikuje se mirnim temperamentom i lepim hodovima. Visina oko 160 cm. Upotrebljava se za jahanje, dresuru, vožnju i radove u poljoprivredi.

33. VESTFALSKI KONJ

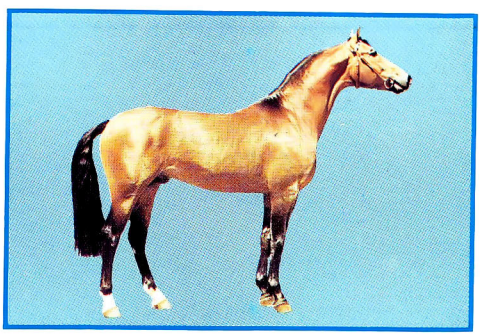

Potiče iz pokrajine Vestfalije u Nemačkoj. Spada u red najviših i najrobusnijih konja. Odlikuje se dugačkim telom, dugačkim i izduženim vratom, visokim nogama i jakom koštanom građom. Sposoban je da pravi visoke skokove i rado se koristi za pripreme za takmičenja u preskakanju prepona. Visina mu prelazi 190 cm. Upotrebljava se za jahanje, sport i vožnju.

34. APALUZA

Spada u vrlo atraktivne konje. Poreklo mu je iz zapadnog dela SAD. Odlikuje se skladnom i proporcionalnom građom tela i atraktivnim izgledom. Boja kože mu je karakteristično šarena, na beloj podlozi javljaju se najčešće crne pege različitih veličina i svetliji krug oko očiju. U osobine ovog konja spadaju dobar temperament i atraktivni hodovi. Zbog ovih karakterističnih osobina i interesantnog izgleda koristi se u atrakcijama rodeo-takmičenja, u cirkuskim predstavama i u spektakularnim svečanostima. Visina je oko 150 cm.

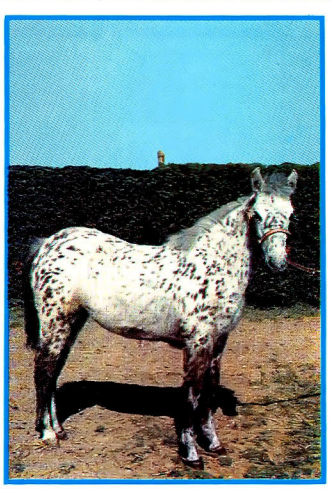

35. MUSTANG

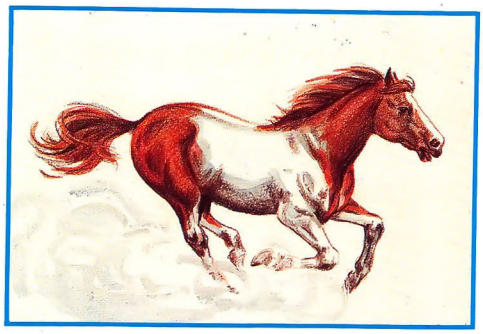

Najčuveniji konj iz tradicije divljeg zapada. Rasprostranjen u prerijama SAD i prostranstvima Meksika. Indijanci su ga nalazili u prirodi kao slobodnog »divljeg« konja i odabirali najbolje primerke za jahanje. Odlikuje se čvrstom građom tela, jakim nogama i velikom okretnošću. Visina oko 145 cm. Upotrebljava.se za jahanje, za čuvanje stoke i za takmičenja na velikim distancama.

36. TENESI KONJ

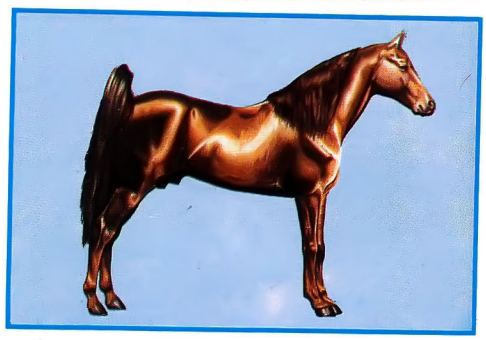

Potiče iz države Tenesi, SAD. Ističe se po lepom izgledu glave, izduženom vratu i po brzom hodu, pri čemu su akcije prednjih nogu izdužene, a zadnjih nešto skraćene. Karakteristična visoka akcija prednjih nogu i brz rad zadnjih nogu stvara atraktivnu sliku, pa se ovaj konj redovno uvrštava u programe svečanosti. Visina 152 cm. Boja dlake: sve sem bele i šarene.

37. PALOMINO

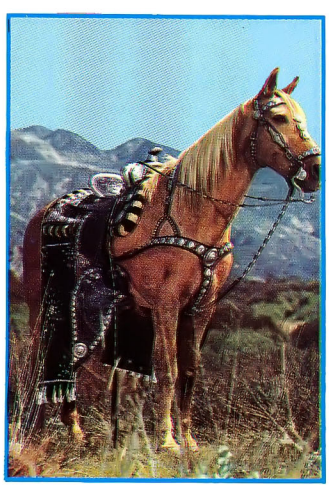

Potiče iz Kalifornije. Odlikuje se atraktivnim izgledom, koji mu daje njegova zlatna boja dlake i nešto svetlija boja grive, repa i delova nogu ispod kolena. Oči su mu tamne. Dobrog je temperamenta i vrlo je okretan i poslušan u jahanju. Visina oko 140 cm. Upotrebljava se za jahanje, za rad oko stoke i u vožnji.

38. MORGAN

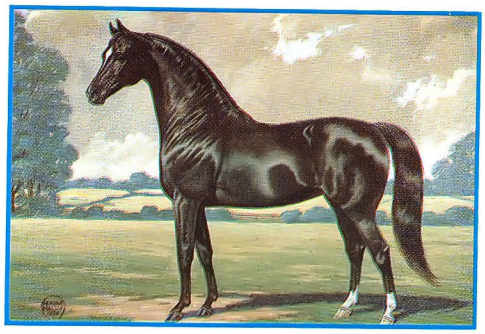

Potiče iz države Masačusets, SAD. Nastao je ukrštanjem sa orijetalnim i engleskim rasama. Ima karakterističnu figuru tela, na kojoj su posebno istaknuti glava, širok i snažno usađen vrat, jake sapi i snažan trup. Dobrog je temperamenta i ima sposobnost da se lako dresira i obučava za vožnju, jahanje i druge upotrebe. Visina mu je 150 cm. Boja dlake: vranac, zatvoreni dorat, dorat a ređe alat.

39. AMERIČKI JAHAĆI KONJ

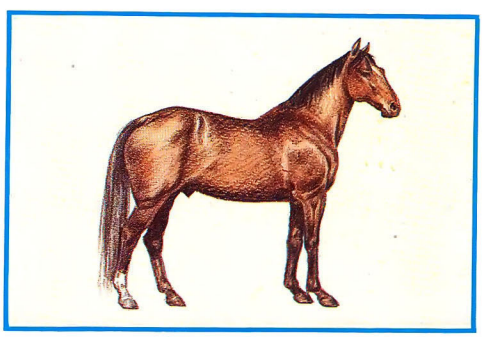

Potiče iz SAD, raširen je u svim delovima SAD. To je rasa koju su kauboji najčešće koristili u obavljanju poslova oko čuvanja stoke. Odlikuje se posebnim izgledom, koji karakteriše mala glava ravnog profila, dugim i tankim vratom, dugim i tankim nogama i potpasanim strukom. Vrlo je izdržljiv. Visina mu je oko 152 cm. Boja dlake: vranac, zatvoreni dorat, dorat ili alat. Upotrebljava se za jahanje i rad oko stoke.

40. KVARTER KONJ

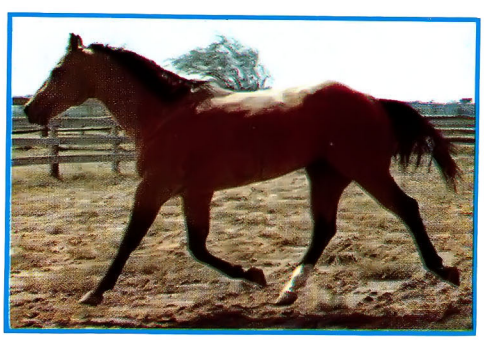

Nastao je u SAD. Odlikuje se snažnim i kratkim telom sa snažnim vratom i malom, lepom glavom, snažnim trupom i fino građenim nogama. Ove osobine mu omogućavaju da razvije dobru brzinu i veliku okretnost. Visina 153 cm. Boja dlake: sve boje sem šarene, obično alat. Upotrebljava se za jahanje, trke, radove na farmi i za rodeo-takmičenja.

41. MANGALARGA

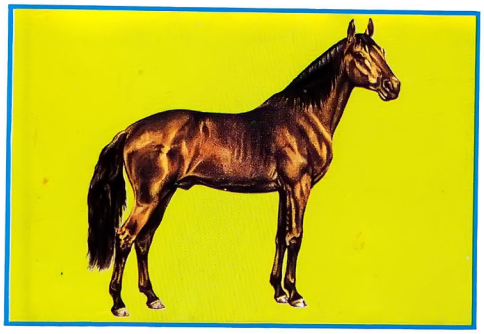

Potiče iz Brazila. Ovaj konj je karakterističan po specifičnom hodu »mareha« — nešto između laganog galopa i ojačanog kasa. Odlikuje se kratkim trupom, relativno tankim i kratkim vratom i nesrazmerno dužom glavom. Visina 150 cm. Boja dlake: dorat ili alat. Upotreba: za jahanje i radove na ranču.

42. PASO FINO

Poreklom iz Perua. Ima vrlo karakterističan hod. Dresurom se postižu živi i kratki hodovi, pa izgleda kao da stepuje. Pritom se konj stalno kreće levo-desno. Ovaj karakteristični ples i fini rad nogu, sa isto tako karakterističnim jahanjem, ostavlja jak utisak. Visina oko 150 cm. Boja dlake dorata ili alata. Upotrebljava se za jahanje i radove na farmi.

43. F[illegible]

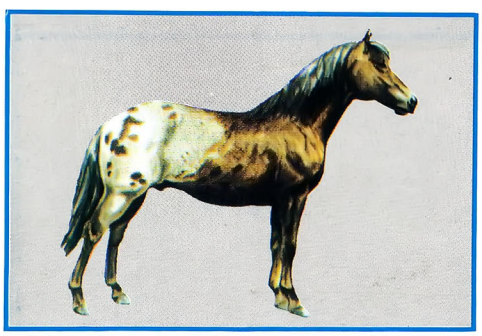

Poreklo: Argentina. Velika prostranstva pampasa, sa mogućnostima uzgoja velikog broja stoke, stvorile su ovu rasu. Na njima sančosi obavljaju svoje poslove oko stoke. Odlikuje se skladno građenim telom, snažnim sapima, kratkim ili čvrsto nasađenim vratom i malom, suvom glavom. Visina 142 cm. Boja dlake: sve boje, a često i sa pegama, posebno na sapima. Upotreba: za jahanje i vuču.

44. KRIOLO

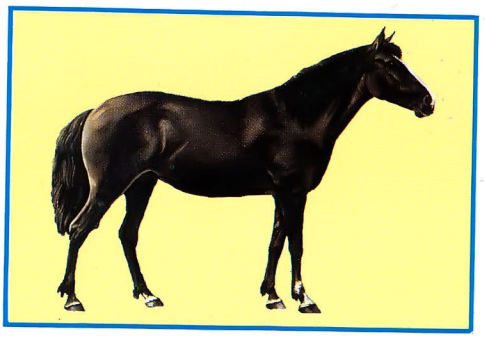

Potiče iz Brazila. Odlikuje se temperamentom, izdržljivošću i prilagođavanju uslovima u kojima živi. Izgled mu je karakterističan po visoko usađenom repu i izraženom grebenu, leđa su kratka i prava. Visina 150 cm. Upotrebljava se za jahanje, vožnju i za radove sa stokom.

45. PINTO

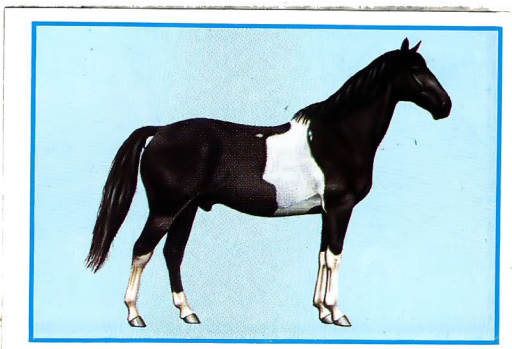

Potiče iz SAD. Vrlo skladne građe, elegantnih linija i atraktivne, šarene boje dlake, sa velikim šarama (najčešće se radi o kombinacijama bele i crne boje i bele i alate ili riđe). Visina od 140 do 145 cm. Upotrebljava se za jahanje i radove na ranču, kao i za vuču fijakera.

46. VELIKOPOLJSKI KONJ

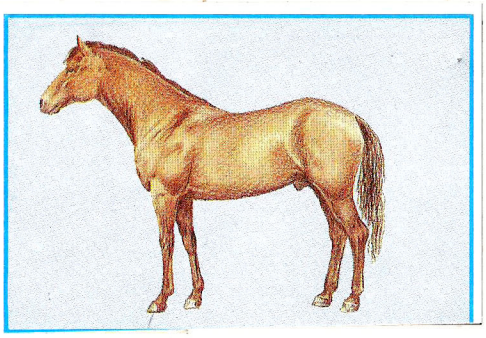

Poreklo: Poljska. Ukrštanjem sa nekoliko rasa dobijen je konj snažne građe, dobrog temperamenta i sa sposobnostima da izvršava stroge sportske zahteve, posebno u preskakanju prepona. Boja dlake: dorata ili alata. Visina preko 160 cm. Upotreba: za jahanje i takmičenja u konjičkom sportu (preskakanje prepona i vožnja).

47. POLJSKI TRAKENER

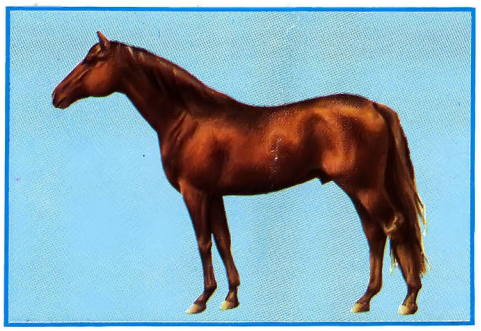

Dobijen je ukrštanjem trakenera sa konjima iz Poljske. Odlikuje se dobrim temperamentom i velikom voljom za preskakanje prepona. Visina 155. Boja dlake siva, dorata ili alata. Upotrebljava se za jahanje i takmičenje u preskakanju prepona i u takmičenjima vožnje.

48. ALTER REAL

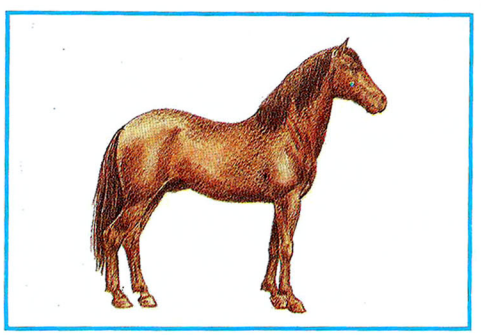

Zemlja porekla: Portugalija. Nastao je ukrštanjem sa konjima orijentalne rase, na koje podseća. Po izgledu i po temperamentu. Visina 152 cm. Boja dlake: alata sa velikim belim šarama ili dorata. Temperamentan ali i poslušan konj, pa se upotrebljava za dresuru, jahanje i vožnju.

49. KLIVILEND BEJ

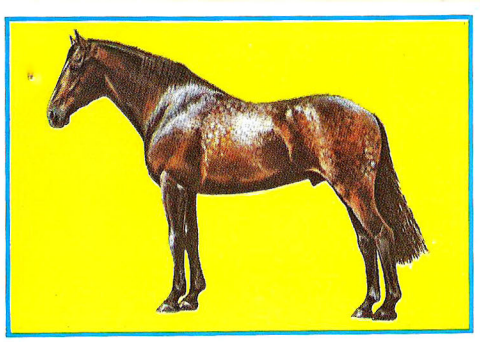

Potiče iz Jorkšira, Engleska. Ima sve karakteristike konja engleskog porekla, odlikuje se visinom i dužinom. Ima duga leđa, sa malo naglašenim grebenom, vrat mu je dug, sa nešto većom glavom ispupčenog profila. Noge su visoke i čvrsto građene. Visina 160 cm. Boja dlake: dorat ili tamni dorat. Upotrebljava se za jahanje, vožnju i radove u polju.

50. FREDERIKSBORG

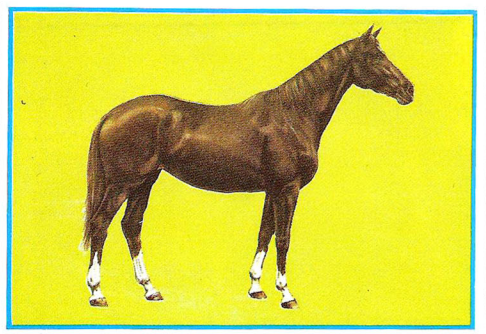

Vodi poreklo iz Danske. Odlikuje se snažnim trupom i robusnom građom tela. Tipičan konj za zaprege i za radove u polju. Dobrog je temperamenta. Visina 153 cm. Boja dlake alata. Upotrebljava se i za jahanje.

51. KNAPSTRUP

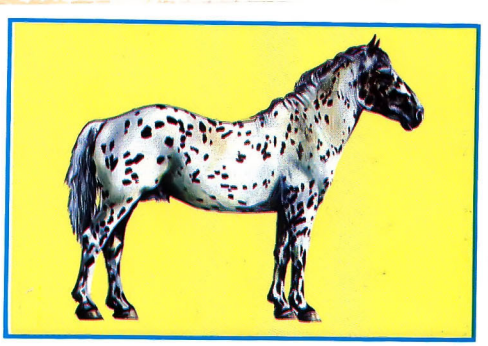

Potiče iz Danske. Skladno građen konj, privlačnog izgleda. Mirnog temperamenta i sposoban za uporan i strpljiv rad. Visina 153 cm. Boja dlake: siva sa crnim pegama, slično Apaluza konju. Upotrebljava se za dresuru, a veoma često se koristi u programima zabave i za cirkuske predstave.

52. DOLE

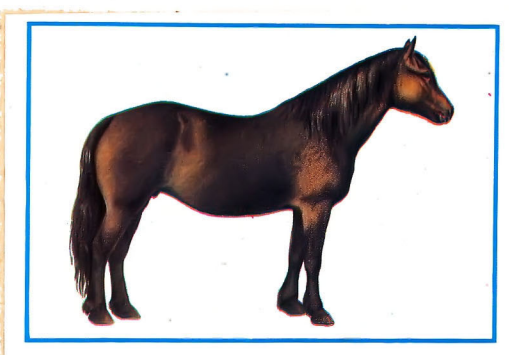

Rasa konja Dole je poreklom iz Norveške. Prilagođen je uslovima života u savremenim klimatskim uslovima. Postoje dva tipa ove rase konja: poni tip i tip toplokrvnog konja. Ovaj, toplokrvni, odlikuje se prepoznatljivom i karakterističnom građom tela. Plećka mu je strma, grudi duboke, noge kratke i snažne. Leđa su mu nešto ulegnuta, a vrat je kratko nasađen. Visina oko 150 cm. Upotrebljava se za radove u poljoprivredi, za jahanje i za vuču. Boja dlake: vranac i zatvoreni dorat.

53. ŠVEDSKI POLUKRVNI KONJ

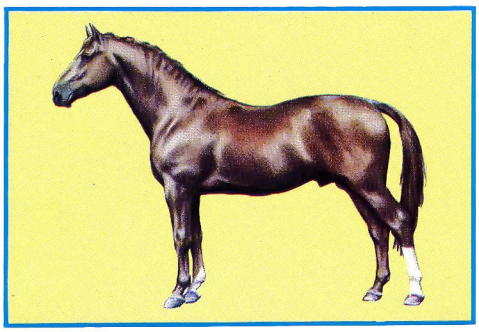

Spada u najpoznatije i najraširenije konje Švedske. Njime je snabdevena švedska konjica, a sada policija. Snažan, robustan, sa dobrim temperamentom, ali i sa vrlo izraženom poslušnošću, što omogućava jahaču da se bezbedno kreće i u najživljem saobraćaju. Odlikuju ga mala, inteligentna glava se velikim očima, duga leđa i dug vrat. Visina 161 cm. Boja dlake: sve boje sem šarene. Upotrebljava se za jahanje i sportska takmičenja.

54. HOLANDSKI POLUKRVNI KONJ

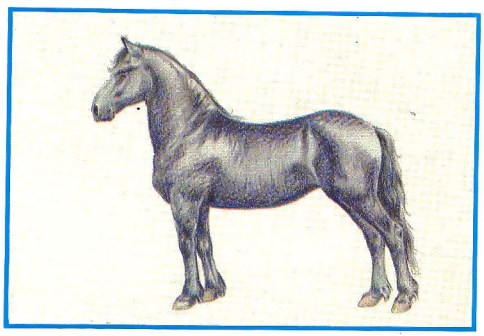

Potiče iz Holandije. Naviknut je na uslove života u vlažnim i močvarskim uslovima. Odlikuje se smirenim temperamentom i relativno lepim izgledom tela. Visina 150 cm. Boja dlake najčešće vrana. Upotrebljava se za vožnju, radove u polju i za jahanje.

55. GELDERLAND

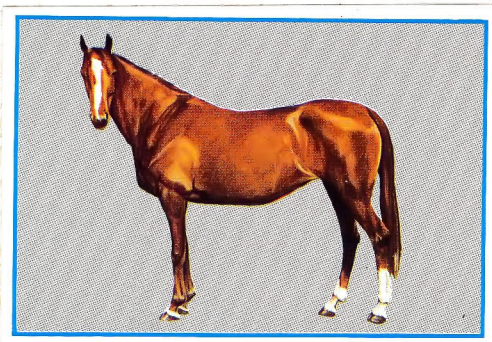

Tipičan konj Holandije. Odlikuje se ekstravagantnim hodovima, posebno u fijakerskoj zaprezi, lepim držanjem glave i visoko nasađenim repom. Visina 151 cm. Boja dlake: najčešće alata ili siva. Upotrebljava se za vuču, posebno fijakera.

56. IRSKI HANTER

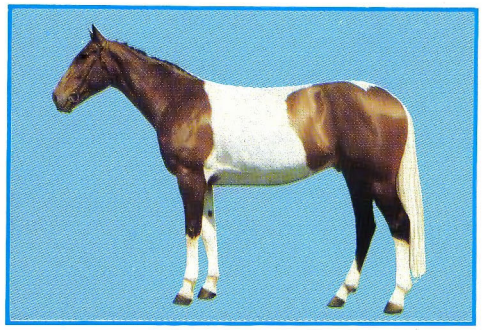

Vrlo tražen sportski konj. Nastao je na pašnjacima Irske i odlikuje se slobodnim i smelim kretanjima, što mu daje izvesnu prednost u takmičenjima u preskakanju prepona, gde hrabrost i smelost znače komponentu bez koje u ovom sportu nema uspeha. Visina 160 i više cm. Boja dlake siva, dorat i zatvoreni dorat. Upotrebljava se za jahanje i takmičenje u preponskoj grani konjičkog sporta.

57. AUSTRALIJSKI JAHAĆI KONJ

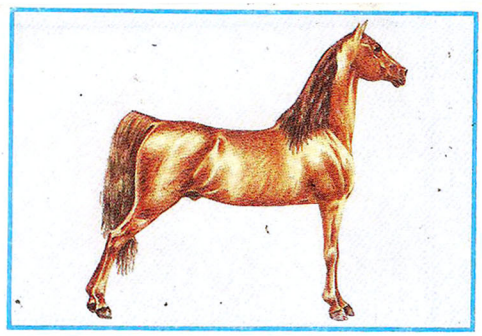

Na mladom australijskom kontinentu za savladivanje prostranstva su stvarane karakteristične rase konja. Jedna od tih je i australijski jahaći konj. Karakterističan je po izduženom i potpasanom telu, dugom vratu i dugim nogama. Visina 160 cm. Boja dlake: sve boje a najčešće alata.

58. FRAJNBERG KONJ

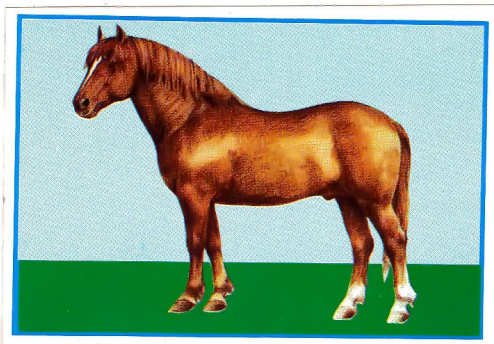

Potiče iz Švajcarske, ali je rasprostranjen i u francuskoj Montanji. Odlikuje se snažnom konstrukcijom tela, jakim nogama i malom, lepom glavom. Nastao je ukrštanjem arapskog konja sa hladnokrvnim konjima švajcarskog porekla. Visina 155—160 cm. Boja dlake: riđa i alata. Upotrebljava se za radove u polju, vuču i jahanje.

59. HOKI JAHAĆI KONJ

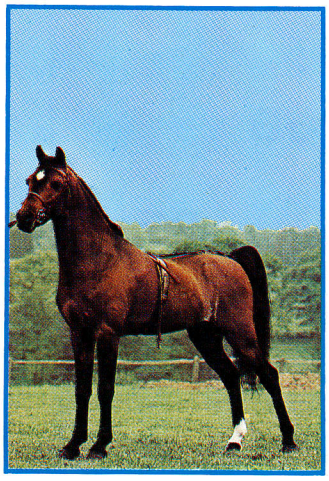

Spada među najatraktivnije autentične rase konja koji su potekli iz Engleske. Ima karakterističnо držanje glave i repa. U galopu, koji mu je nešto skraćeniji, drži visoko uzdignutu glavu i rep. Ova poza je veoma upečatljiva u takmičenjima u preskakanju prepona. Visina 155 cm. Boja dlake: dorata sa pečatima ili riđa. Upotrebljava se za jahanje i za konjička takmičenja.

60. HESE KONJ

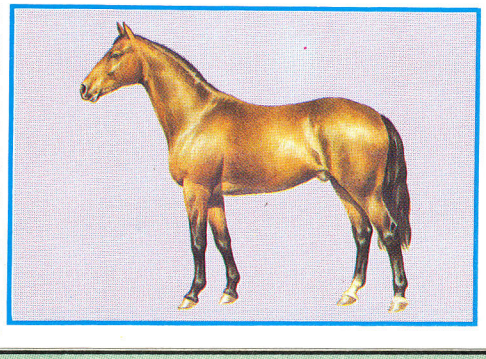

Potiče iz oblasti Hese u Nemačkoj. Nastao je ukrštanjem orijentalnih rasa konja sa trakenerom i hanoveranskom rasom konja. Ovim ukrštanjem dobijen je snažan konj, koščat i pun snage. Odlikuje se visinom, eksplozivnošću i sposobnostima za visoke skokove. Visina 160 cm. Boja dlake: alata i riđa. Upotrebljava se za jahanje i konjički sport.

61. ENGLESKI HANTER

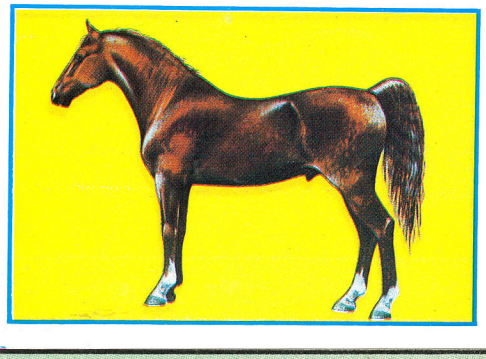

Nastao je ukrštanjem punokrvnog engleskog konja sa irskim drautom. Poreklo: Engleska i Severna Irska. Čvrsto građen i snažan konj dobrog temperamenta. Visina mu je preko 160 cm. Boja dlake: dorat, vranac, riđa i alata. Upotrebljava se za jahanje, konjički sport i vuču zaprega.

62. IRSKI DRAUT

Ova rasa je nastala sretnom kombinacijom punokrvnog konja i andaluzijskog konja, sa značajnim primesama krvi konemara ponija. Odlikuje se lepom glavom, kratkim i snažnim vratom, jakim sapima, širokim grudima. Visina je 150 cm. Boja dlake: siva sa pegama različite veličine po sapima i bokovima. Upotrebljava se za jahanje, vožnju i dresuru.

63. KANADSKI KONJ

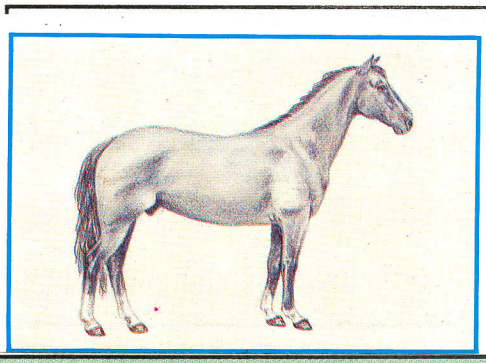

Nastao je ukrštanjem kanadskih konja sa američkim kvarter-konjem. Odlikuje se lepim izgledom, snažnom građom tela i sposobnošću da u uslovima kontinentalne klime prelazi velike razdaljine. Ovu rasu konja upotrebljava kanadska policija. Visina mu je oko 160 cm. Boja dlake: siva platinasta. Upotrebljava se za vuču zaprega.

64. KLADRUPSKI KONJ

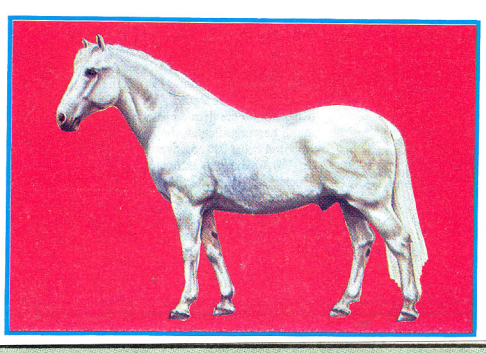

Potiče iz Češko-Slovačke. Dobrom uzgojnom politikom dobijen je temperamentan konj skladne građe tela. Odlikuje se snagom, čvrstinom i izdržljivošću. Visina mu je 162 cm. Osnovna boja dlake je siva. Namena: jahanje, vožnja u zapregama i dresura.

65. LANERO

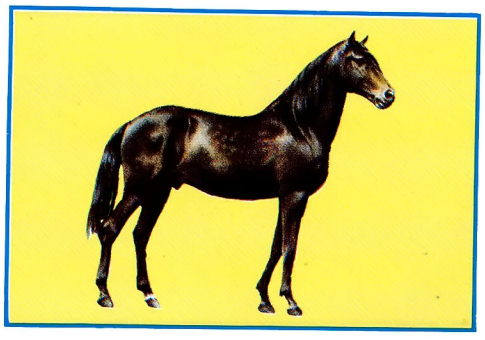

Potiče iz Venecuele. Nastao je ukrštanjem andaluzera i berberskog konja. Odlikuje se žustrim temperamentom, karakterističnim kretanjima i velikom izdržljivošću. Dobro podnosi toplu i vlažnu klimu. Visina oko 152 cm. Boja dlake: dorata, alata i riđa. Upotrebljava se za jahanje, dresuru i vožnju.

66. FINSKI POLUKRVNI KONJ

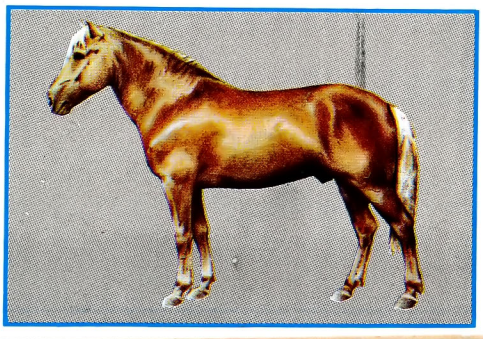

Ukrštanjem finskog poni konja i hladnokrvnjaka dobijen je snažan i robustan konj, koji po nekim spoljnim osobinama (široka i dlakom obrasla kopita) više podseća na hladnokrvnog, nego na toplokrvnog konja. Blag temperament i poslušnost. Visina mu je 157 cm. Boja dlake: riđa, dorata i zatvoreni dorat sa kosmatom grivom i repom. Upotrebljava se za vuču.

67. BERBERSKI KONJ

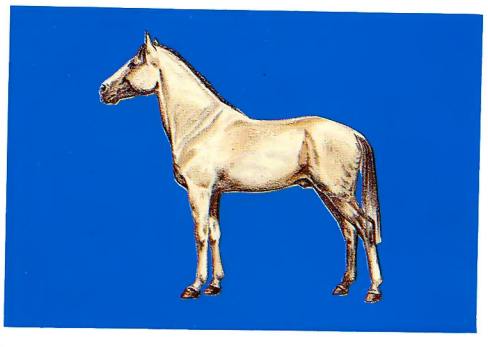

Rasa je nastala u Libiji, Alžiru i Maroku. Spada u najstarije orijentalne topove konja. Berberska ratnička plemena jurila su na ovim konjima pustom Saharom još u doba Hanibala. Odlikuje se čvrstom građom tela, kratkim i pravim ledjima, kratkim i širokim vratom, širokim i dubokim grudima, što ovom konju i u pustinjskim uslovima omogućava veliku izdržljivost. Vrlo je temperamentna i u stalnom je pokretu. Visina 145 cm. Boja dlake:siva, vrana i dorata. Upotrebljava se za jahanje i karavanski transport.

68. PERSIJSKI ARAP

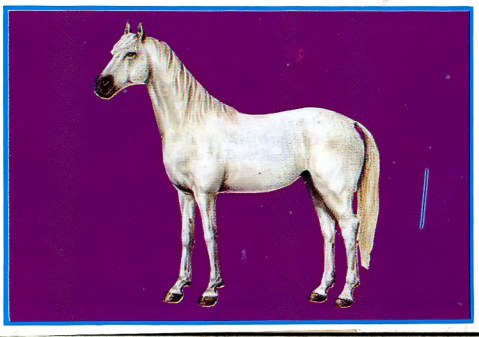

Nešto stariji od arapskog konja. Potiče iz Irana. Odlikuje se lepom gradjom, temperamentom i velikom izdržljivošću. Visina je oko 150 cm. Upotrebljava se za jahanje i takmičenja.

69. TURKMENSKI KONJ

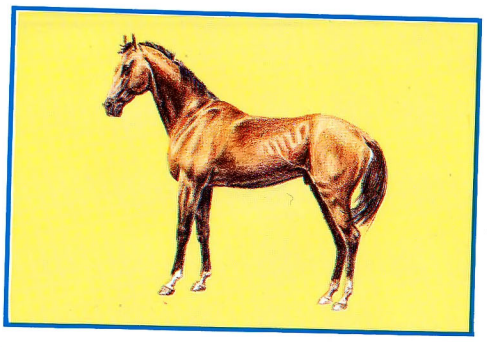

Spada u stepske tipove. Odlikuje se temperamentom, izdržljivošću i poslušnošću. Koristi se za razvoj ovčarstva u stepama i planinskim delovima Turkmenije, SSSR. Visina ovog konja je oko 150 cm. Boja dlake: alata ili riđa. Upotrebljava se za jahanje i za igru i zabavu.

70. AMERIČKI KASAČ

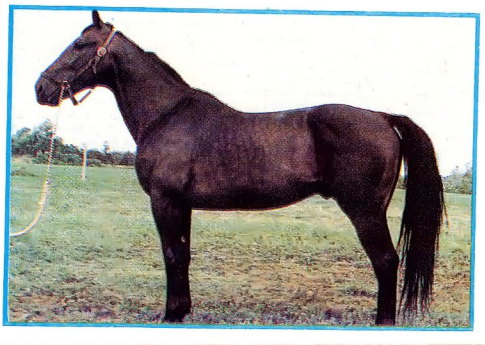

Potiče iz SAD. Spada u najčuvenije i najslavnije kasače. Nastao je ukrštanjem punokrvnog engleskog konja sa američkim konjima. U odnosu na druge rase, karakteriše se time što postiže velike brzine u kasu. Ubraja se među najbrže kasače. Zbog velike borbenosti spada u konje koji su vrlo traženi i veoma skupi. Visina: 150 cm. Boja dlake: sve boje, a najčešće dorata, riđa ili alata. Upotrebljava se za takmičenja u kasačkom sportu.

71. FRANCUSKI KASAČ

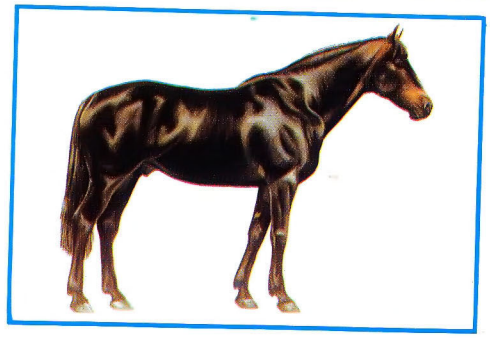

Sa razvojem kasačkog sporta u Francuskoj činjeni su napori da se stvori rasa koja je u stanju da postigne veliku brzinu i istrajnost. To se postiglo upornim ukrštanjem, pri čemu je značajnu ulogu odigrao američki kasač. Odlikuje se čvrstom građom tela, snažnom akcijom u kasu i velikom brzinom. Visina mu je 155 cm. Boja dlake: sve boje. Upotrebljava se za kasački sport.

72. KASAČ ORLOV

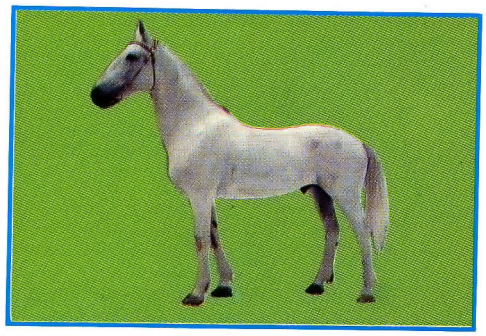

Rasa Orlov je nastala ukrštanjem orijentalnih rasa konja sa punokrvnim konjima i stepskim rasama konja. Ime je dobio po grofu Orlovu, koji je ovog konja uvrstio u rusku konjicu. Spada u red najboljih i najčuvenijih kasača, žustrog temperamenta. Visina mu je 155 cm. Boja dlake: najčešće siva, a ređe dorata i vrana. Upotrebaljava se za kasačke trke. Odlikuje se upornošću i tvrdoglavošću.

73. JUGOSLOVENSKI KASAČ

Dobijen ukrštanjem američkog, francuskog i domaćeg rasnog konja. Najveći uticaj na rasu jugoslovenskog kasača učinila je linija Hanovera a u posleratnom periodu Ford Hanover, Elizeo, Limbros i drugi. Odlikuje se temperamentom, dobrim izgledom, vrlo korektnim držanjem, dugim i lepim repom i grivom. Visina do 160 cm. Boja dlake: alata, sve boje. Upotrebljava se za sport i lakše poslove u poljoprivredi.

74. NEMAČKI KASAČ

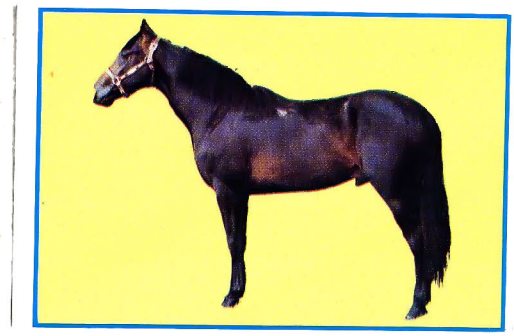

Nastao je ukrštanjem američkog kasača i konja domaće nemačke rase i dodatnim ukrštanjem sa arapskim konjem. Pravilnim treningom na hipodromima, dobrom i pravilnom ishranom, dobijen je veoma dobar takmičarski konj, velike izdržljivosti i velikih brzina. Visina 160 cm. Upotrebljava se za kasačke trke i prodaju. Boja dlake: sve boje.

75. NORDIJSKI KASAČ

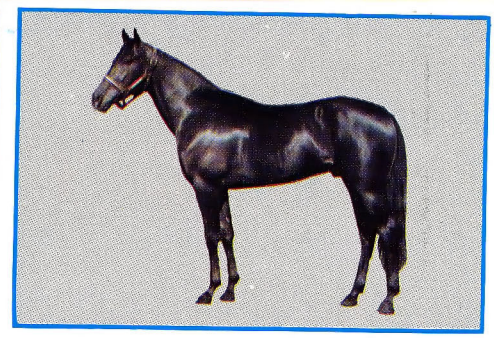

Kasač koji se pojavljuje u Švedskoj i Norveškoj. Ima, za razliku od drugih, i niz posebnih osobina i odlika. Danas spada u veoma cenjene i tražene trkače. Nastao je ukrštanjem sa američkim kasačkim i domaćim kobilama. Visina 165 cm. Boja dlake: sve boje. Upotreba: kasački sport.

76. KIRGISKI KONJ

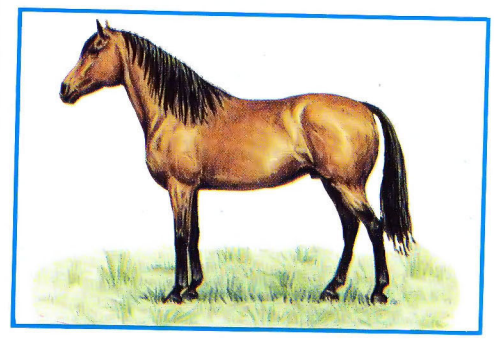

Autentična rasa konja, nastala u stepama Kirgizije, SSSR, ukrštanjem stepskih rasa. Odlikuje se elegancijom, lepotom i temperamentom. Boja dlake: bela, doratasta, riđa i vrana. Visina 150 cm. Primena: za jahanje i ravno galopske trke.

77. ŠAGIJA

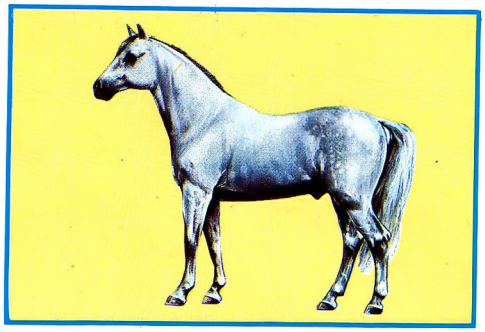

Konj arapskog tipa uzgojen u Mađarskoj. Lep i elegantan. Temperamentan, odvažan i vrlo izdržljiv. Služi za popravljanje drugih rasa konja. Visina 150 cm. Boja dlake: bela, siva i dorata, sa pegama (pečatima). Griva i rep dugi. Uzgaja se u ergeli Babolna od 1789. godine. Upotrebljava se za jahanje, vožnju i za militari takmičenja.

78. POSAVSKI ARAP

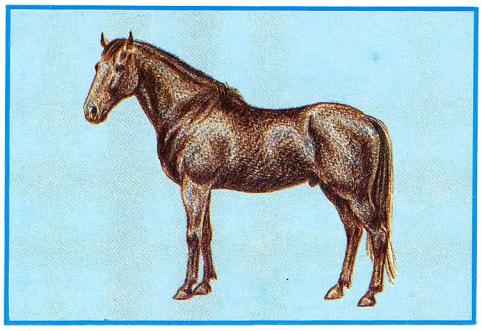

Poreklom je iz Posavine. Nastao ukrštanjem posavskog i arapskog konja, čime je dobijen lep i temperamentan konj. Odlikuje se lepim držanjem, živim pokretima i izdržljivošću. Visina mu je 150 cm. Boja dlake: najčešće riđa, alata, a ređe vrana, sa bujnim repom i grivom. Upotreba: radovi u poljoprivredi i parade.

79. NORMANSKI KONJ

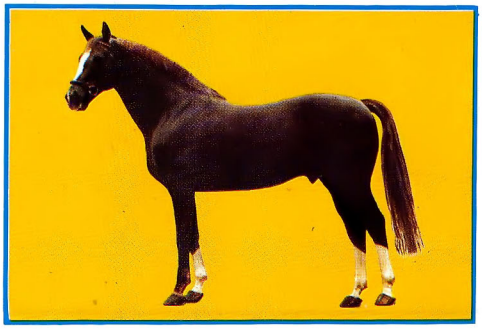

Poreklom je iz Francuske, iz pokrajine Normandije. Snažne i robusne građe. Pripreman je za potrebe konjice i za vuču, odnosno radove u polju. Visina mu je oko 160 cm. Boja dlake: siva, dorata ili alata. Upotrebljava se za jahanje, radove u polju i za transport.

80. ČERKESKI KONJ

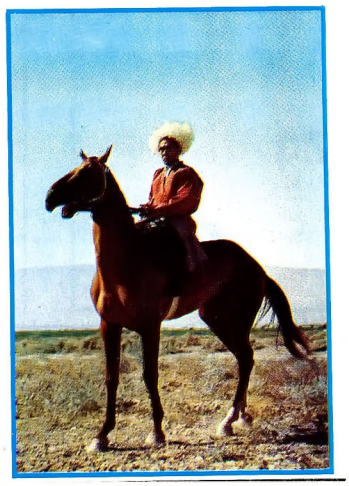

Tipičan konj stepa Kubana, SSSR. Veoma živ i u stalnom pokretu. Odan vlasniku i sposoban za učenje raznih veština. Izvršava komande glasom, trubom ili zvižduk-om. Visina do 150 cm. Boja dlake: riđa, alata, vrana sa dugim repom i grivom. Primena: jahanje, vožnja i nošenje tereta.

81. NONIUS IZ KARAĐORĐEVA

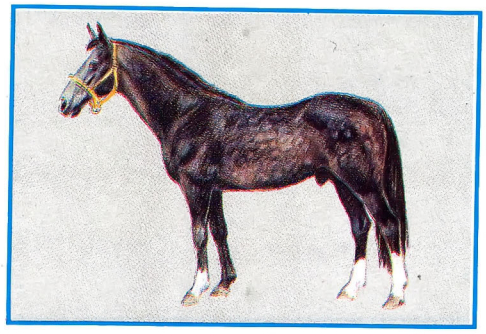

Karađorđevo, ergela pored Bačke Palanke, spada među najčuvenije ergele rasnih konja u Jugoslaviji. Osmišljenom politikom uzgoja, ukrštanjem polukrvnog engleskog konja, noniusa i arapskog konja dobila je vrlo dobru novu rasu noniusa. Visina mu je 160 cm. Snažan, eksplozivan, dobar za preponski sport i jahanje. Boja dlake: alata i riđa.

82. RUSKI KASAČ

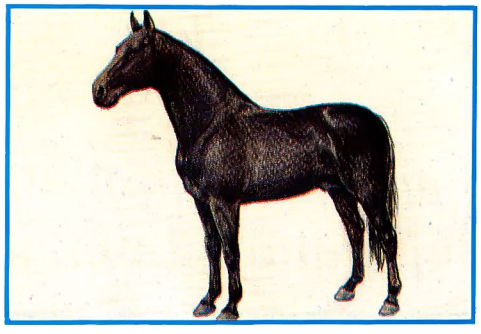

Tip toplokrvnog konja izvanrednih sportskih osobina. Nastao ukrštanjem ruskog arapskog konja. Orlov kasač i Nordijskog kasača. Uzgaja se u ergeli ranih konja u Voronježu, u SSSR. Visina mu je oko 160 cm. Boja dlake: najčešće vrana, zatvoreno dorata i dorata. Primena: za takmičenja u kasu, vožnju trojki i jahanje.

83. DARTMUR

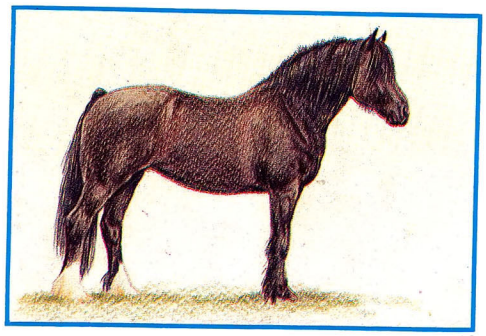

Tip toplokrvnog konja, poreklom iz Engleske, koji po kosmatosti repa, grive i kičica u mnogome podseća na lakog hladnokrvnog konja. Nastao je ukrštanjem sa nekoliko tipova poni konja i angloarapskog konja. Visina oko 160 cm. Boja dlake: najčešće zatvoreni dorat sa oznakama na nogama (čarapast). Primena: za jahanje, vožnju i radove u polju.

84. AMERIČKI PUNOKRVNI KONJ

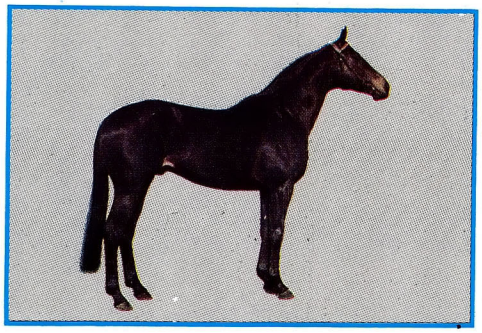

Američki odgajivači konja i poslovni i bogati ljudi učinili su mnogo da stvore rasu konja za galopske trke. U tome su uspeli dobijanjem američkog punokrvnog konja. Odlikuje se brzinom, izdržljivošću i lakom prilagodljivošću takmičenjima na galopskim stazama različite podloge (trava, pesak, tvrda i sl.) Visina 160 cm. Čvrste i robusne građe, sa snažnom mišićnom strukturom. Boja dlake: sve osnovne boje sem šarene. Primena: galopske trke, preponska takmičenja i jahanje.

85. MEĐUMURSKI KONJ

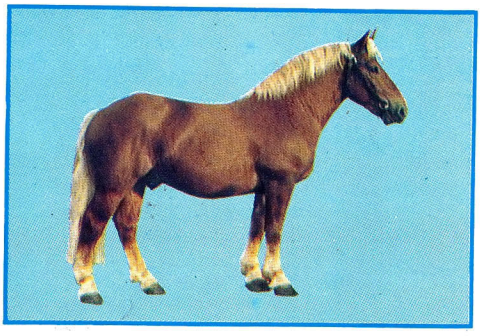

Poreklom je iz Međumurja, Jugoslavija. Nastao ukrštanjem arapskog, polukrvnog engleskog konja i lipicanca. Ovim ukrštanjem dobijen je snažan i temperamentan konj, čvrste građe, sposoban za sve radove u ravničarskim predelima Međumurja. Visina mu je 150 cm. Telesna težina je preko 550 kg. Boja dlake je alata riđa i dorata sa oznakama. Primena: za poljoprivredne radove i vuču u ravničarskim predelima.

86. POSAVAC

Posavac je hladnokrvan konj, koji potiče iz predela pored Save, po čemu je rasa dobila ime. Nastao je ukrštanjem domaćeg konja sa belgijskim i arapskim konjem i lipicanerom. Snažan i čvrst, dobre građe. Danas skoro iščezao, ali je ostavio potomstvo u posavskom belgijancu, posavskom lipicaneru i posavskom arapu. Visina mu je 150 cm. Boja dlake: dorata, riđa sa oznakama. Primena: za vuču i poljske radove.

87. MURANO

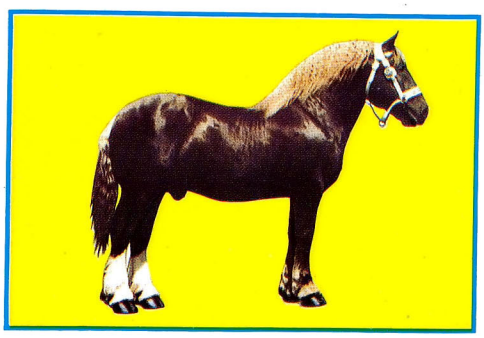

Spada u teške konje. Težina mu dostiže 1.000 i više kilograma. Kratkog i dubokog zrupa, jakih sapi široka i mesnata leđa. Ujednačena i lagana hoda, mirnog temperamenta i poslušnosti. Visina do 150 cm. Boja dlake: dorata sa svetlim prelivima. Griva bujna, rep mali i mesnat, kopita obrasla dlakom. Primenjuje se za vuču a uzgaja se i radi mesa.

88. MUROEŠ

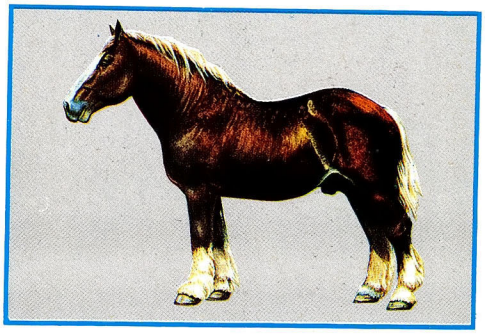

Hladnokrvni konj čija postojbina je Mađarska. Nastao ukrštanjem orijentalnih rasa konja sa hladnokrvnjacima rase Peršelon. Visina 162 cm. težina preko 600 kg. Boja dlake riđa sa svetlom grivom i repom. Čvrst. Odlikuje se kratkim i snažnim trupom, vrat kratak i čvrsto usađen na široka leđa. Služi za vuču i radove u polju.

89. BELGIJSKI TEŠKI KONJ

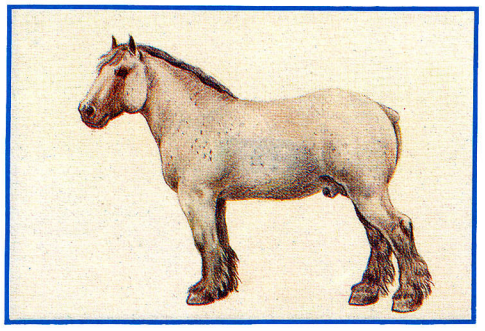

Spada u red najsnažnijih i najkrupnijih konja. Visina mu je preko 168 cm, a težina 1.000 i više kilograma. Odlikuje se kratkim i snažnim telom, snažnim i izraženim mišićima, kratkim nogama. Vrat mu je kratak veoma snažan, kopita velika i obrasla dlakom. Griva mala, a rep je skraćen. Nastao je ukrštanjem flamanskog i ardenskog konja. Poreklo mu je Belgija, ali, zbog snage i istrajnosti, raširen je u mnogim državama Evrope. Boja dlake: dorata, siva, riđa i vrana. Upotrebljava se za vuču teških tereta.

90. BELGIJSKI KONJ LAKŠI

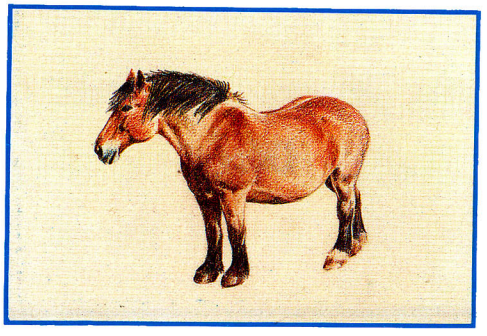

Ima sve osobine i odlike teškog belgijskog konja, od koga je znatno lakši i izgled mu je manje robustan. Visina 147 cm, a težina preko 600 kg. Temperamentan je. Boja dlake: dorata, siv, riđ i vrana. Poreklo ovog konja je Belgija, ali je raširen i u drugim zemljama Evrope. Upotrebljava se za vuču teških tereta i za transport. U radu je siguran i poslušan, hrabar i pouzdan.

91. ŠLESKI KONJ

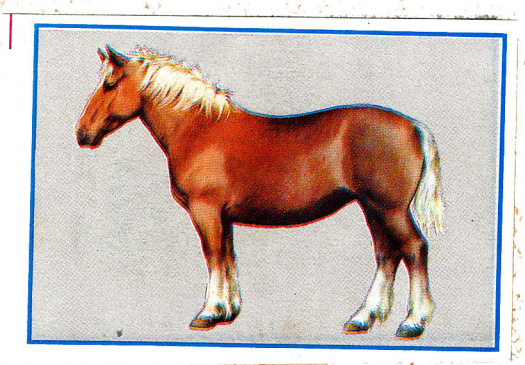

Nastao je ukrštanjem lakih i teških hladnokrvnih konja, posebno safolk panča i bretonskog konja. Poreklo: Šlezija. Visina je od 162 cm, težina preko 600 kg. Najčešće je svetle i riđe boje, sa svetlom dlakom grive, repa i dlake nad kopitama. Upotrebljava se za vuču.

92. ARDENSKI KONJ

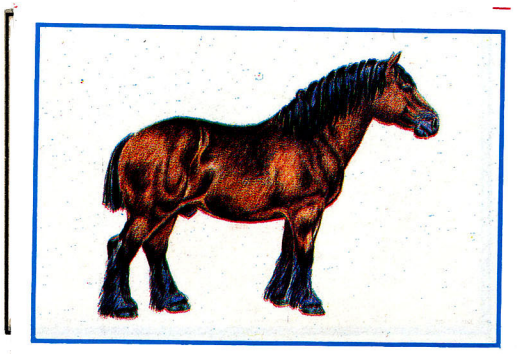

Vrlo robustan i snažan konj, snažna i sabijena tela, sa snažnim i nešto dužim vratom, snažnom i velikom glavom, koju obično u hodu i radu drži visoko uzdignutu. Griva mu je gusta ali kratka, rep kratak. Potkolenice su obrasle dugom dlakom, tako da dosežu do kopita. Kopita široka i snažna. Miran i poslušan konj. Poreklo: Ardeni. Visina 182 cm, težina preko 600 kg. Boja dlake: se boje. Upotrebljava se za vuču teških tereta, ranije primenjivan za vuču artiljerijskih oruđa.

93. FRANŠ MONTANJ

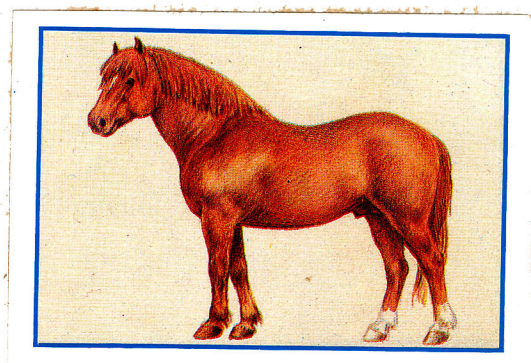

Rasa Franš montanj je hladnokrvnjak poreklom iz Švajcarske. Visina 151 cm. težina oko 550 kg. Boja dlake: sve boje. Vrlo snažno i kompaktno građen konj. Odlikuje se snagom i pokretljivošću. Upotrebljava se za vuču.

94. ITALIJANSKI HLADNOKRVNJAK

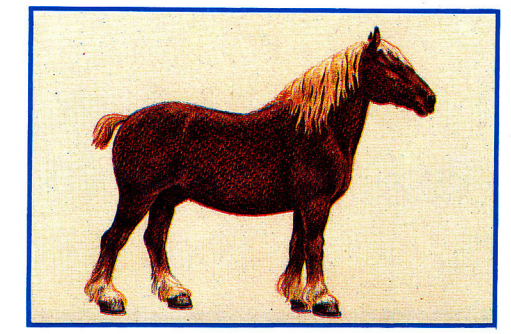

Raširen u većem delu severne i srednje Italije. Nastao ukrštanjem sa bretonskim konjem. Snažan i robustan. Kratkog i snažnog tela. Kratak i širok vrat, velika glava. Visina 155 cm, težina preko 600 kg. Boja dlake: riđa i alatasta, boja grive: svetla kao i kosmati delovi iznad kopita. Upotrebljava se za poljoprivredne radove i vuču.

95. ŠAJER

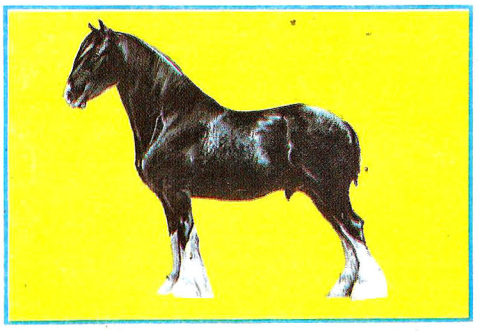

Visok, vrlo snažan i skladno građen engleski hladnokrvnjak. Dostiže visinu do 180 cm, i težinu do 1.000 kg. Odlikuje se snažnim i širokim sapima i leđima, širokim grudima. Kratak i širok vrat, sa velikom i skladno oblikovanom glavom. Rep i griva su mu kratki. Kopita velika i široka. Boja dlake: najčešće zatvoren dorat, sa svetlijim pegama. Obično lisast i čarapast. Upotrebljava se za vuču i teške poljoprivredne radove.

96. SAFOLK PANČ

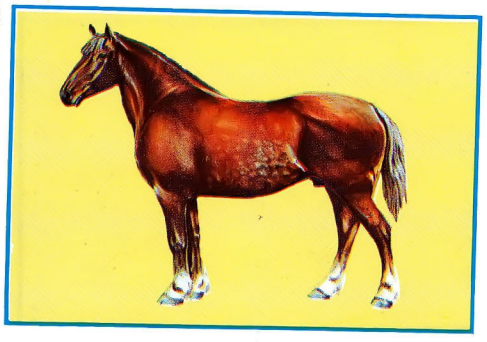

Skladno građen hladnokrvnjak — dugih i širokih leđa. Širokih grudi, kratka i široka vrata, sa relativno malom i lepom oblikovanom glavom. Rep i griva su mu nešto duži nego kod drugih hladnokrvnjaka. Poreklom je iz Engleske. Boja dlake riđa, sa nešto svetlijim pegama (pečatima). Boja grive, repa i dlake na kičicama nešto je svetlija od boje tela. Visina od 162 — 170 cm, težine 600 — 700 kg. Upotrebljava se za vuču i radove u poljoprivredi.

97. FROJBURŠKI KONJ

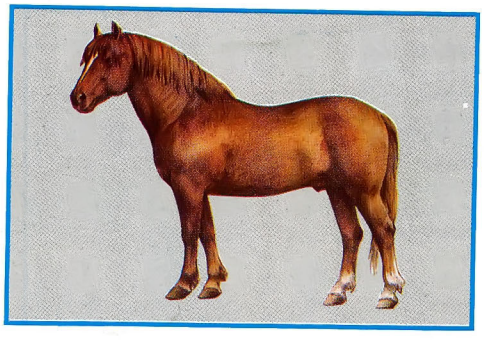

Spada u lakše hladnokrvne konje. Nastao je ukrštanjem sa arapskim konjem i domaćim kobilama. Poreklo mu je oblast Avendes u Švajcarskoj. Odlikuje se širokim i dugim leđima, kratkim povijenim i mišićavim vratom. Malom i lepom glavom. Griva i rep su kosmati. Najčešća boja dlake i grive je zlatnoriđa, sa lisom na glavi, a noge su čarapaste. Visina mu je 155 — 160 cm. Težina preko 500 kg. Upotrebljava se za radove u polju, jahanje i za potrebe policije.

98. FINSKI KONJ

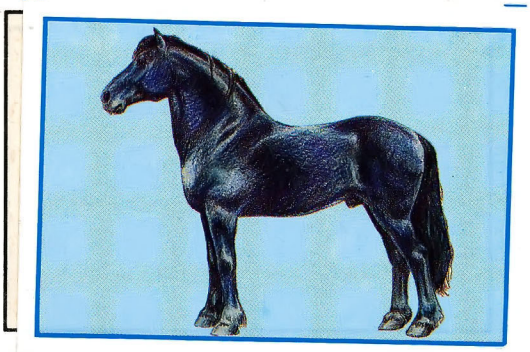

Snažan i vrlo upotrebljiv konj, rasprostranjen u Finskoj. Odlikuje se snažnim telom, dugim nogama i plećkama, vrlo izdržljiv i temperamentan. Boja dlake: dorata i alata. Visina 152 cm. Upotrebljava se za vuču stabala u šumama, rad u poljoprivredi i za kasačke trke.

99. VLADIMIROVSKI HLADNOKRVNI KONJ

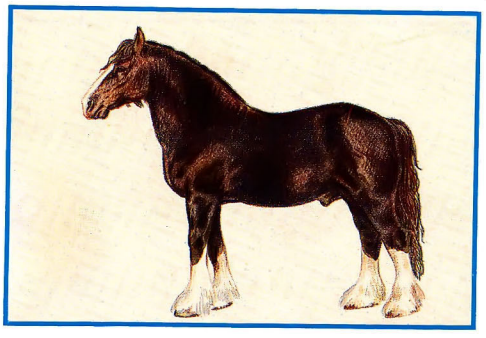

Poznat hladnokrvni konj, krupne i robusne građe, koji potiče iz oblasti Vladimir u SSSR. Odlikuje se dobrom građom tela, širokim i dugim leđima i dobrim temperamentom. Visina mu je 150 cm. Boja dlake: sve osim šarene. Upotrebljava se za radove u poljoprivredi i za vuču.

100. PERŠERON

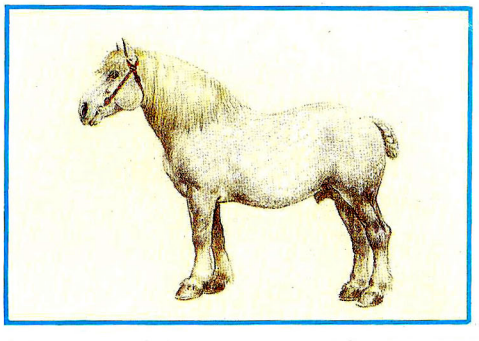

Spada u francuske hladnokrvne konje. Snažna i zbijena tela, kratkog i širokog vrata, suve i lepo oblikovane glave. Nastao ukrštanjem orijentalnih rasa sa norikerom i drugim hladnokrvnim konjima. Griva i rep su mu kratki, kopita su srednje veličine i nisu obrasla dlakom, kao kod većeg broja hladnokrvnjaka. Visina mu je 165 cm, a težina preko 600 kg. Boja dlake najčešće siva sa pegama (pečatima) po celom telu. Upotrebljava se za vuču tereta i u poljoprivredi.

101. HORIKER

Skladno građen konj, koji pripada srednjem tipu hladnokrvnih konja. Odlikuje se snažnom građom tela. Dobrog je temperamenta. Zbog dobrih prenosnih osobina korišćen je za stvaranje drugih rasa hladnokrvnih konja. Dostiže visinu od 165 cm i težinu oko 600 kg. Odlikuje se snažnom građom tela, kratkim i širokim vratom, malim ušima, dugom i najčešće crnom grivom i repom. Boja dlake: dorata ili riđa sa tamnim potkolenicama.

102. FLANDRIJSKI KONJ

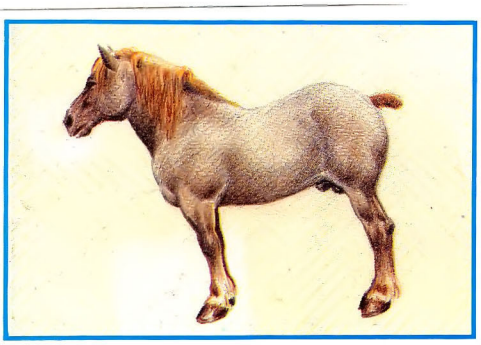

Poreklo: Flandrija. Robustan i čvrst konj. Odlikuje se mirnim temperamentom, velikom snagom, mirnim i sporim hodom. Boja dlake dorata i riđa. Služio za ukrštanje i stvaranje drugih rasa hladnokrvnih konja (Safolk panča). Upotrebljava se za vuču i radove u poljoprivredi.

103. BRETONSKI KONJ

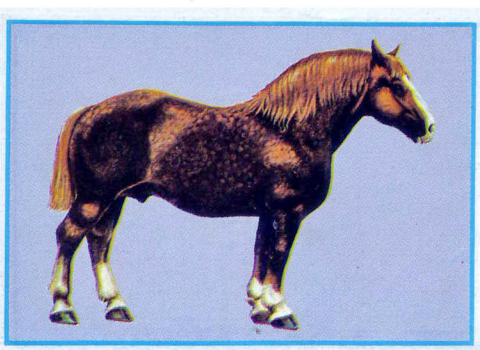

Poreklo: Francuska. Dobar konj za rad u poljoprivredi, a u doba francuske revolucije i Napoleonovih ratova korišćen za vuču artiljerijskih oruđa. Snažan i mišićav konj, dobrog temperamenta. Boja dlake: riđa i dorata. Upotrebljava se za vuču i radove u poljoprivredi.

104. KLAJDESDEJL

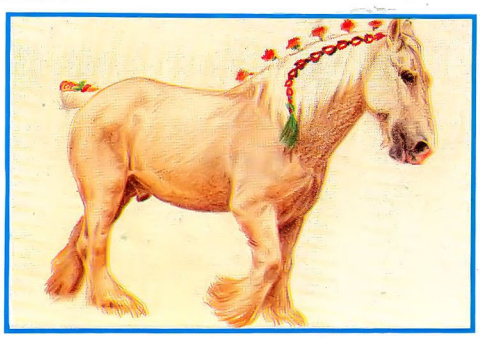

Hladnokrvni konj teškog tipa. Uzgojen u Belgiji, raširen u Holandiji. Naviknut na ravničarske i podvodne terene. Odlikuje se pokretljivošću, mirnim temperamentom i izdržljivošću. Služio i za stvaranje drugih rasa hladnokrvnih konja. Telo mu je kratko i zbijeno, vrat kratak i širok, kopita velika i široka, obrasla dugom dlakom. Visina 160 cm. Boja dlake: alata, riđa i dorata. Upotrebljava se za vuču i radove u poljoprivredi.

105. FJORD KONJ

Spada u lakše tipove hladnokrvnih konja, prilagođen za obavljanje poslova u uslovima hladne klime koja vlada u Horveškoj. Nastao je ukrštanjem Fjord ponija i švedskog hladnokrvnog konja. Odlikuje se izdržljivošću i upornošću. Ima kratka i široka leđa, kratak i širok vrat, noge kratke i snažne. Rep i griva su mu dugi. Visina mu je 145 do 150 cm, težina oko 500 kg. Srodan je poniju, ali je od njega viši i snažniji. Upotrebljava se za jahanje, vožnju i vuču tereta.

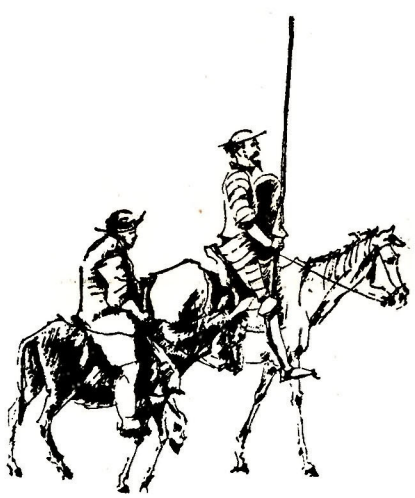

106. DIVLJI KONJ

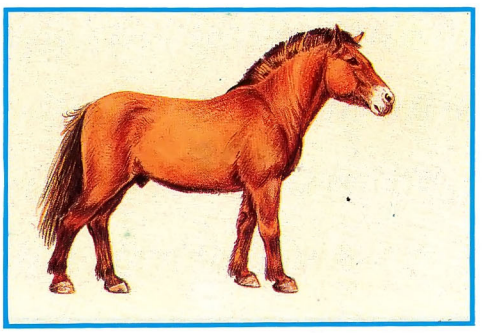

Nastao u stepama u Rusiji, Mongoliji i Iranu. Robusnog i grubog izgleda. Griva na vratu mu je kratka i uspravna. Vrat kratak i povijen. Glava gruba i nesrazmerno velika, uši izrazito male i uspravne. Visina mu je 122 — 130 cm. Živeo je u stepama, u krdima. Danas je gotovo izumro.

107. TARPAN

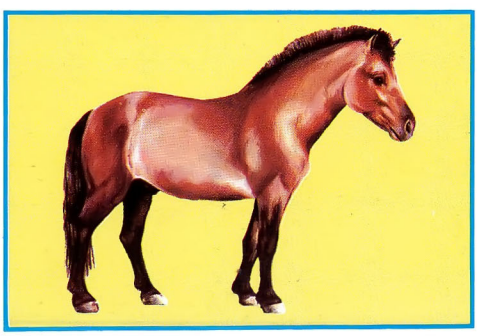

Spada u red starih i tipičnih malih konja srednje Evrope. Poreklo mu je Poljska. Visina do 130 cm. Boja dlake: kulaš sa tamnom prugom duž leđa. Griva i rep su mu tamne boje. Glava duga i mesnata, vrat kratak i široko nasađen. Leđa nešto duža, noge vitke. Vrlo otporan i plodan.

108. ŠETLAND PONI

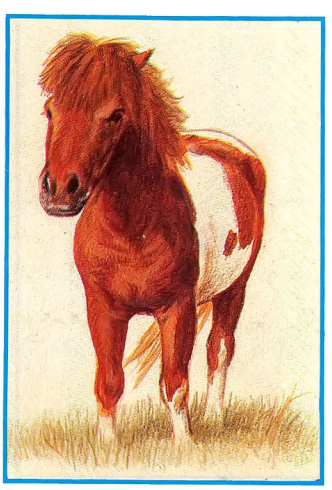

Spada među najraširenije u tipu malih konja. Poreklo: Šetlandska i Orkeni ostrva. Visina mu je od 62 do 93 cm. Ukrštanjima koja se i danas primenjuju u SAD, SR Nemačkoj i nekim drugim zemljama dobijaju i manje konje ove rase. Spada u izdržljive, snažne, živahne i odvažne konje. Zbog otpornosti i izdržljivosti često je korišćen u polarnim istraživanjima. Boja dlake: najčešće šarena (belo-riđa ali i belo-crna), vrana i dorata. Upotrebljava se za jahanje, vožnju i zabave.

109. FJORD PONI

Potiče iz Norveške, iz dubokih fjordova, po čemu nosi ime. Nastaje ukrštanjem sa mongolskim konjem, od koga je u mnogome nasledio spoljni izgled. Visina 120 — 130 cm. Snažan i robustan. Boja dlake: svetlija ili otvoreni dorat, sa tamnom prugom duž leđa, griva i rep su mu crno-srebrnaste boje. Upotrebljava se za radove u planinskom području, jahanje i nošenje tereta.

110. PREŽEVALSKI PONI

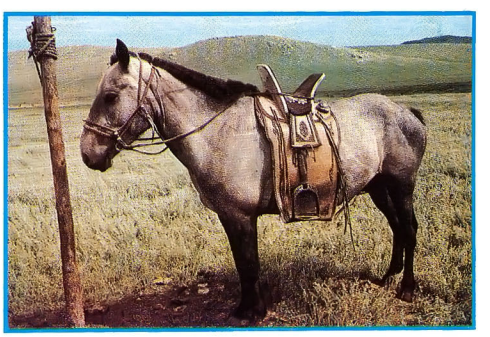

Imao je uticaja na razvoj rasa konja teritorije Iransko-persijske visoravni i ruskih prostranstava. Poreklo: Mongolija. Visina mu je 132 cm. Boja dlake: dorat — kulaš. Kratkog i snažnog tela, jakih kostiju, dobro vezan, okretan i brz na kratkim stazama. Upotrebljava se za sve poslove nomadskih plemena, jahanje, a mongolski narod i neki narodi sa Persijske visoravni od mleka kobila prave napitak kumis.

111. ISLANDSKI PONI

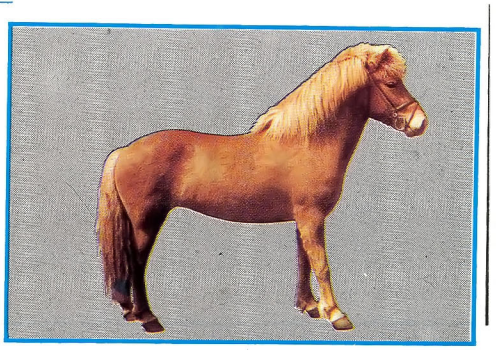

Nastao ukrštanjem fjord-ponija i keltskog poni' konja. Poreklo: Island. Skladno građen. Visina 122 cm. Poslušan i samostalan u obavljanju poslova. Boja dlake siva ili dorata. Upotrebljava se za rad u rudnicima, za vožnju i transport.

112. BOSANSKI BRDSKI KONJ

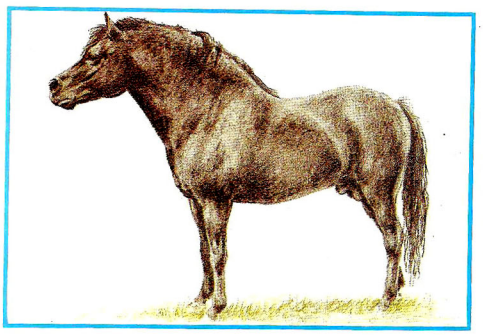

Autentičan konj, nastao u brdskim predelima Bosne. Živog temperamenta. Uporan i sposoban da pod teretom savlađuje i najteže planinske terene. Stvoren je ukrštanjem tarpana, orijentalnih rasa i stepskog ponija. Uzgaja se u tri soja: mali, srednji i teški bosanski konj, zavisno od uslova i potreba. Visina od 127 cm. Boja dlake: dorat, alat i vranac. Upotrebljava se u polju, šumi, za vuču, nošenje tereta i jahanje.

113. VELEBITSKI KONJ

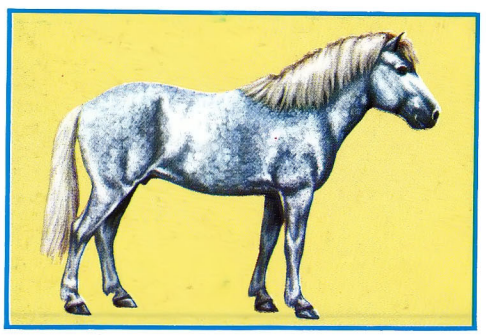

Poreklom je sa planine Velebita. Konj malog formata, sposoban za rad u uslovima krasa i prilikama sa oskudnom hranom. Lako savladava teške planinske predele. Snalažljiv je i pokretan, samostalno nalazi sebi put. Visina do 120 cm. Uske telesne konstrukcije i građe. Boja dlake: dorat i alata. Upotrebljava se za nošenje tereta samarenjem, vuču i jahanje.

114. BALKANSKI KONJ

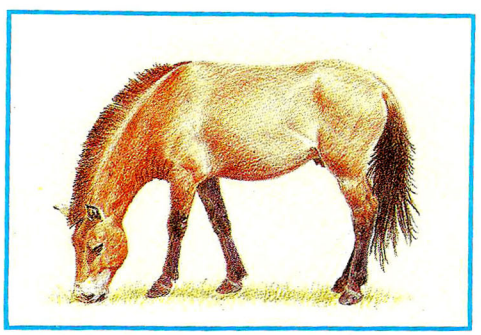

Nastanjuje Balkansko poluostrvo. konj malog formata, visine do 120 cm. Lake telesne konstrukcije. Boja dlake: siva, dorata i alata sa tamnom crtom duž leđa. Upotrebljava se za lakše radove u poljoprivredi, nošenje tereta i jahanje.

115. VELESKI KONJ

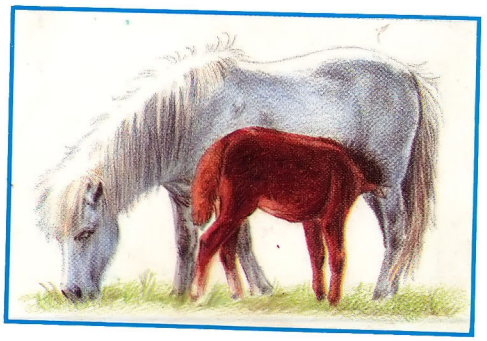

Nastao je u Veleskoj kotlini. tip poni, visina 110 cm. Boja dlake siva, zatvoren dorat, dorat. Griva i rep dugi. Konj malih prohteva, poslušan i pouzdan. Upotrebljava se za prenos tereta samarom, jahanje i vuču.

116. HUCUL PONI

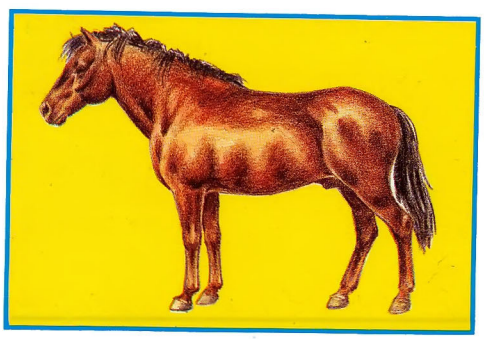

Potiče iz Rumunije i spada u red najrasprostranjenijih konja koji su potekli u ovoj zemlji. Odlikuje se nešto većom glavom na snažnom telu kratkih leđa. Okretan je, žustar u radu, skroman u prohtevima za hranom. Boja dlake tela: dorat, zatvoren dorat, alat ili siva. Upotrebljava se za jahanje, prenošenje tereta i vuču.

117. SKIROS PONI

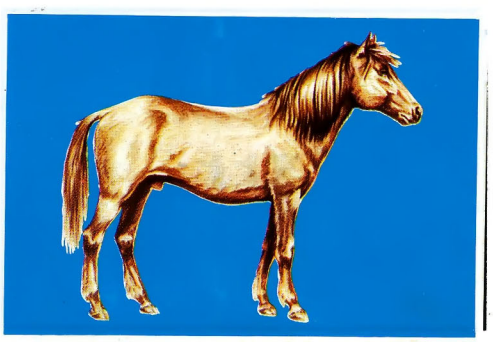

Grčki poni, potiče sa ostrva Skiros, po kome je dobio ime. Visina 100 cm. Boja dlake: siva, dorat, zatvoren dorat. Osobine: otporan i istrajan u uslovima visokih temperatura. Upotrebljava se za nošenje vode, jahanje i radove u poljoprivredi.

118. KASPIJSKI PONI

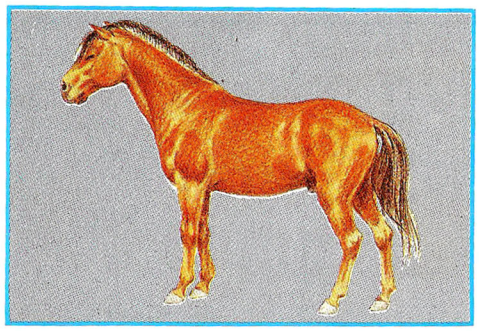

Stara je rasa poni konja koja je nastala u području Kaspijskog mora. Nastanjuje široka prostranstva Iranske visoravni i delova koji ulaze u sastav SSSR. Odlikuje se dobrim izgledom, finom građom tela. Visina mu je između 100 — 120 cm. Boja dlake: siva, tamni dorat, dorat ili alat. Upotrebljava se za nošenje tereta, jahanje i radove u poljoprivredi.

119. KONJIK PONI

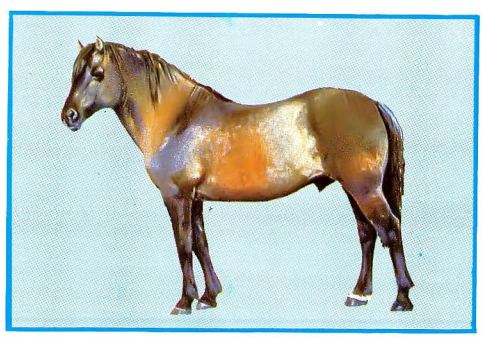

Skladno građen poni poreklom iz Poljske. Nastao ukrštanjem tarpan poni konja sa arapskim konjem. Odlikuje se lepom glavom široka čela i malih ušiju. Izdržljiv je i dobrog je temperamenta. Zbog njegovih dobrih osobina poslužio je kao osnova za stvaranje drugih rasa čije poreklo je Poljska. Visina mu je oko 134 cm. Boja dlake: žut, plavkast ili siv kulaš sa tamnom prugom duž leđa. Primena: za radove u poljoprivredi, za vuču i jahanje.

120. KONEMARA PONI

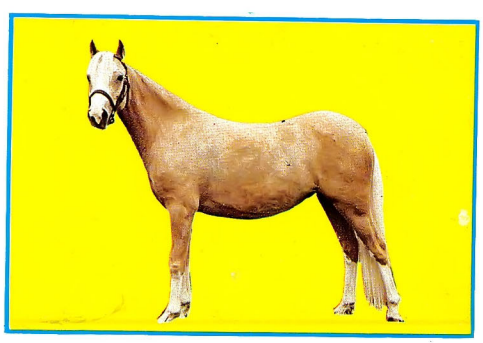

Vrlo interesantan poni, raširen u Velikoj Britaniji. Poni dobrog izgleda, dobre građe i temperamenta. Nastao je ukrštanjem keltskog ponija, konja španskog porekla arapskog konja i engleskog polukrvnog konja. Visina mu je oko 134 cm. Boja dlake: siva i dorata. Eksterijer: dobro vezan konj, strma i dugačka plećka sa snažnim sapima. Namena: jahanje i vožnja u zapregama.

121. DARTMUR PONI

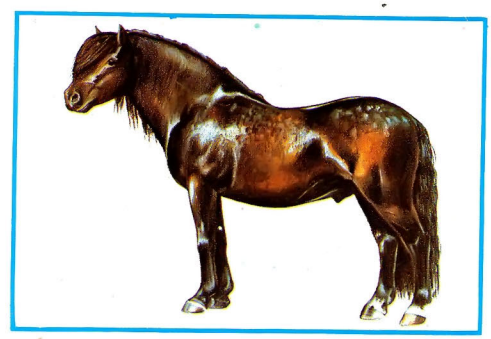

Poreklo: Dartmur i Devon, Engleska. Visina 127 cm. Boja dlake: dorata i vrana. Eksterijer: glava mala, leđa kratka i prava, sapi položene i snažne vrat kratak i širok, griva i rep bujni i dugački. Dobroćudan i senzibilan karakter omogućava mu da se koristi za škole jahanja u kojima su početnici deca. Primena: konj za jahanje i rekreaciju.

122. HAKNI PONI

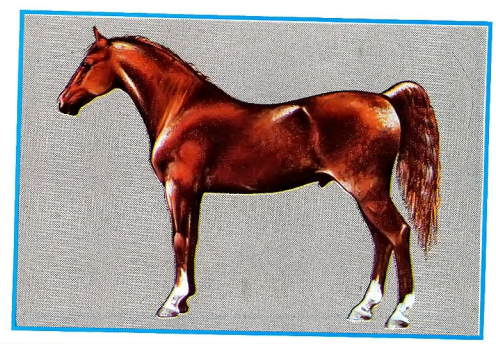

Najrašireniji poni konj na Britanskim ostrvima. Po poreklu autentičan konj sa nizom dobrih osobina. Visina od 122 do 142 cm. Odaje izgledom lepog i stasitog konja, sa lepom glavom, skladno vezanim trupom, visoko nasađenim repom i lepim držanjem glave i vrata u vožnji i jahanju. Primena: vožnja i jahanje.

123. DEJL PONI

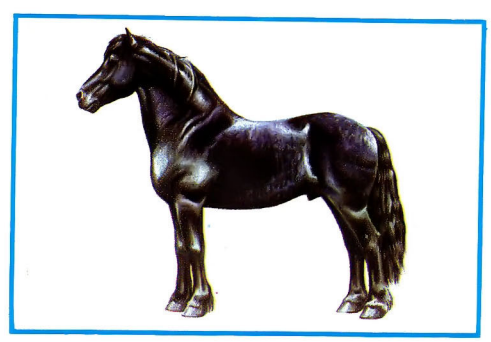

Poreklo: Istočni Penini, Velika Britanija. Nastao ukrštanjem sa keltskim poni konjem, friziskim i velškim srednjim poni konjem. Robusne i snažne građe tela. Dug rep i griva i karakteristična duga dlaka na kičici kopita. Visina do 145 cm. Boja dlake: vrana sa zvezdom na čelu. Primena: za radove u poljoprivredi i jahanje.

124. HAJLEND PONI

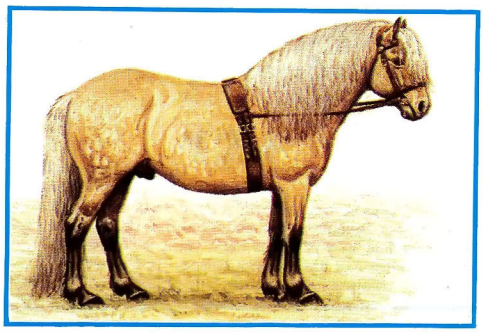

Interesantan planinski poni. Potiče iz Velike Britanije. Odlikuje se čvrstom i stabilnom građom tela, snažnim nogama i velikom izdržljivošću. Visina mu je između 132 — 142 cm. Boja dlake:siva ili vrana sa pegama.

125. EKSMUR PONI

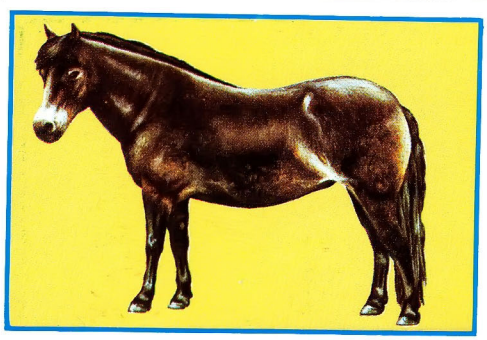

Jedan je od karakterističnih ponija koji potiču iz Engleske. Odlikuje se robusnim i snažnim telom, snažnim nogama i jakom konstitucijom. Boja dlake: tamni dorat sa crnim pegama i sa svetlijim krugom oko očiju i njuške. Upotrebljava se za nošenje tereta i jahanje. Visina mu je 122 cm.

126. HUZULEN PONI

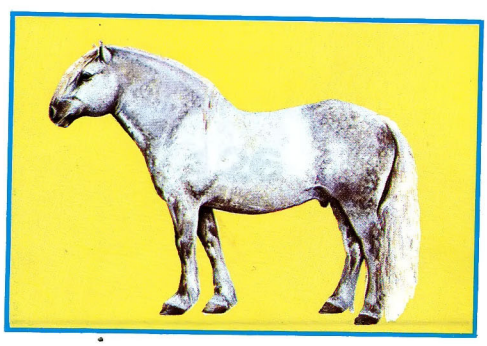

Poreklo ovog autentičnog i skoro iščezlog ponija je Nemačka. Poslužio je kao osnova za ukrštanje i dobijanje drugih rasa konja. Odlikovao se izdržljivošću, i lakom prilagodljivošću uslovima sredine. Skromnih zahteva za hranom. Visine 127 cm. Boja dlake: dorat, alat i vrana.

127. BASUTO PONI

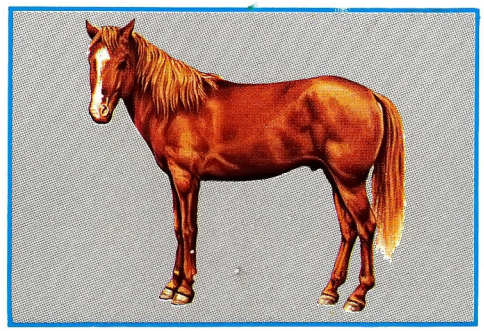

Nastao je ukrštanjem arapskog, berberskog, engleskog polukrvnog konja i persijskog arapa. Poreklo: južna Afrika. Visina 144 cm. Boja dlake: alata, riđa, vrana i dorata. Osobina: okretnost poslušnost i izdržljivost. Upotrebljava se za jahanje i za takmičenje u polo utakmicama.

128. BURMA PONI

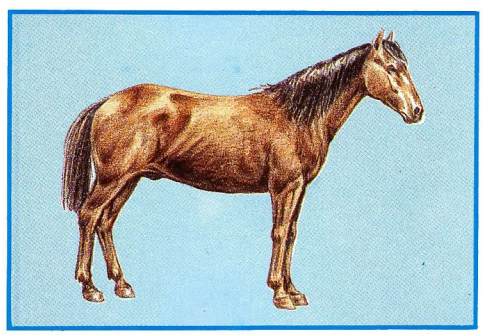

Tipičan konj koji potiče iz Burme. Visina 130 cm. Boja dlake: sive boje. Upotreba: za radove na pirinčanim poljima, jahanje, nošenje tereta i za polo utakmice. Dobrog je temperamenta i vrlo je okretan. Ove svoje osobine naročito iskazuje u polo igrama.

129. MANIPUR PONI

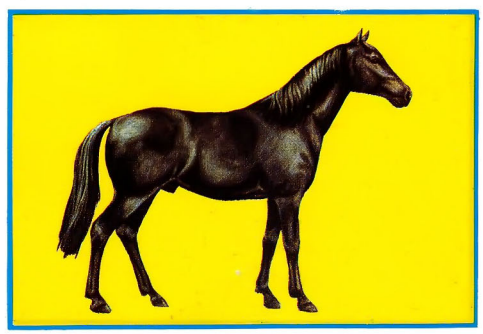

Poreklo ovog poni konja je Indija. Nastao je ukrštanjem monogolskog poni konja i arapskog konja. Skladno građen konj, dobrog temperementa. Visina do 144. cm. Upotreba; za jahanje, vožnju i polo takmičenja. Boja dlake: sve osnovne boje izuzev šarene.

130. MONGOLSKI PONI

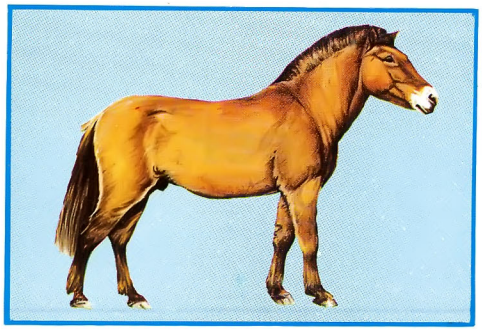

Poreklom iz Mongolije. Visina do 135 cm. Vrlo robustan konj, snažanih i dubokih grudi, kratkog i snažnog nasađenog vrata. Glava široka i teška, sa gustom i kratkom grivom, podseća na svog divljeg srodnika. Živog je i nemirnog temperamenta, navikao na nomadski način življenja. Vrlo je izdržljiv i zadovoljava se malom količinom hrane, koju pronalazi u prirodi. Upotreba: za jahanje, nošenje tereta i transport u uslovima nomadskog stočarenja.

131. JAVA PONI

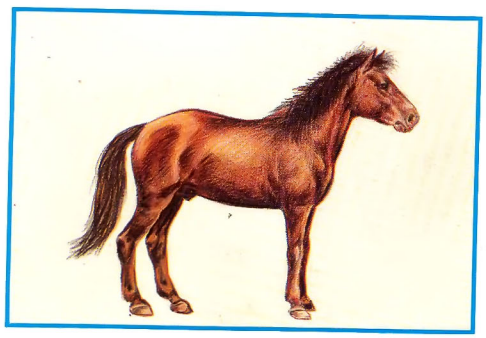

Konj sa Jave, kako se često označava, spada u rasu i tip poni konja velike izdržljivosti i temperamenta, što mu omogućuje da je u stalnom pokretu. Snažno je građen. Visina je 120 cm. Boja dlake: sve osnovne boje. Pored nošenja tereta i jahanja služi za vuču sadosa (zaprežnih kolica sa velikim točkovima).

132. KAMARGA PONI

Poznati poni poreklom iz Francuske (delta reke Rone). Nasatao ukrštanjem sa konjima orijentalnih rasa. Mnogo podseća na arapskog konja. Odlikuje ga lep izgled, skladno i proporcionalno građeno telo, sa finim i suvim nogama, dugom i lepom grivom i repom. Glava mu je mala i suva, sa velikim očima i malim ušima. Visina do 142 cm. Boja dlake siva. Upotreba: za jahanje i lake radove u polju.

133. STEPSKI PONI

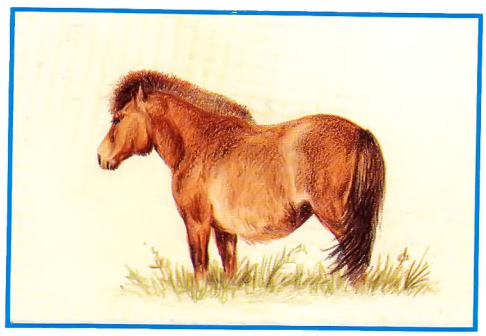

Po mnogo čemu sličan mongolskom poni konju, ali je nešto niži i dostiže visinu do 130 cm. Izdržljiv i vrlo otporan na uslove života u stepama Kubana i na Iranskoj visoravni, odakle potiče. Poslužio je za stvaranje drugih rasa konja. Boja dlake: dorata, riđa, alata ili urama.

134. DALES PONI

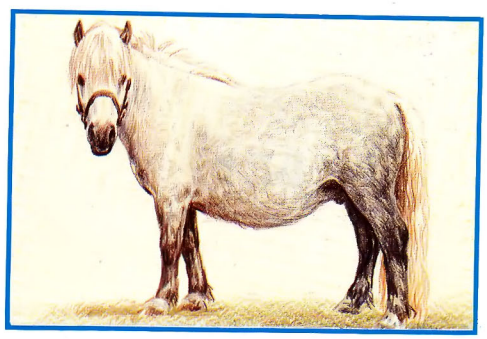

Rasa Dales poni potiče iz Velike Britanije odlikuje se skladnom građom, telom, čvrstinom i dobrim temperamentom. Okretan je i izdržljiv. Poslužio za stvaranje novih rasa poni konja posebno hokni ponija i hokni konja. Visina mu je 125 cm. Boja dlake: sve osnovne boje. Upotrebljava se za nošenje tereta i jahanje.

135. DELMENER PONI

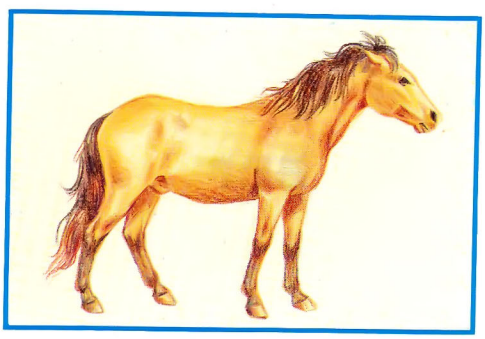

Poreklo: Nemačka. Skladno građen poni konj, lepog izgleda. Dobrog je temperamenta i nravi, pa je zbog toga uzet za stvaranje drugih rasa konja. Visina 135 cm. Boja dlake: siva i dorata. Upotrebljava se za jahanje i vožnju.

136. KELTSKI PONI

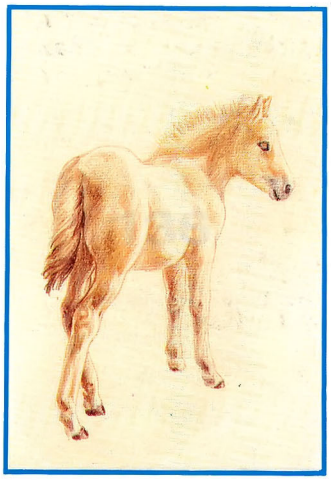

Autentična rasa poni konja sa područja ističnog i srednjeg dela Velike Britanije. Odlikuje se čvrstom i robusnom gradnjom tela, velikom izdržljivosti i prilagodivosti svim uslovima života. Boja dlake: sve osnovne boje, uključujući šarenu. Visina do 130 cm.

137. FALABELA PONI MALI

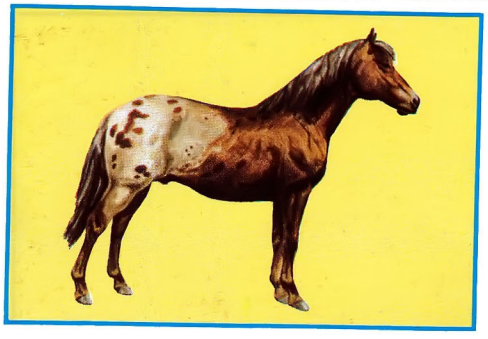

Potiče iz Argentine i spada u red najnižih poni konja. Visina mu dostiže 71 cm. Temperamentan ali i vrlo dobroćudan, pa ga deca veoma vole. Koristi se za zabave i za cirkuske predstave. Nastao je ukrštanjem sa Šetlandskim poni konjem i engleskim polukrvnim konjem. Otud uzgoj u svim bojama dlake i izgledima čime izaziva radoznalost dece i odraslih.

138. FALABELA PONI VEĆI

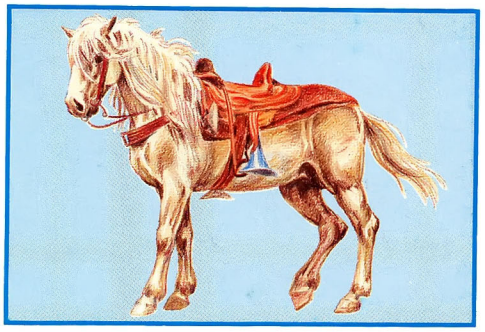

Kao i njegov manji, ali kod dece popularniji brat, potiče iz Argentine. Natao je ukrštanjem sa šetlandskim i engleskim polukrivnim konjem. Visina mu dostiže 122 cm. Vrlo je skladne građe i lepog izgleda, pa privlači veliku pažnju. Korti se za zabave i za cirkuske predtave.

139. HAFLINGER

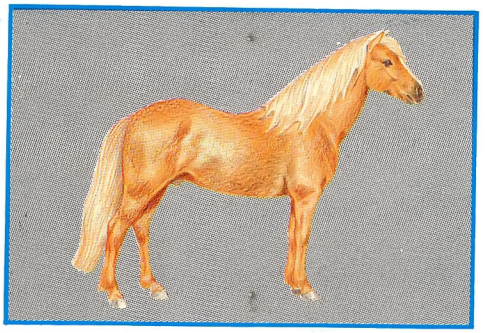

Spada u red najsnažnijih malih konja. Postojbina mu je Švajcarska, ali je raširen u Austriji, a zastupljen je i u Jugoslaviji. Nastao je ukrštanjem domaćih švajcarskih konja i arapskog konja. Odlikuje se dugim i snažnim telom, kratkim nogama, dugim repom i grivom. Boja dlake je zlatno alata, sa svetlijom grivom i repom i obraslom kičicom. Visina mu je oko 142 cm. Upotrebljava se za radove u polju, vožnju i za zabavu.

140. GALICENO

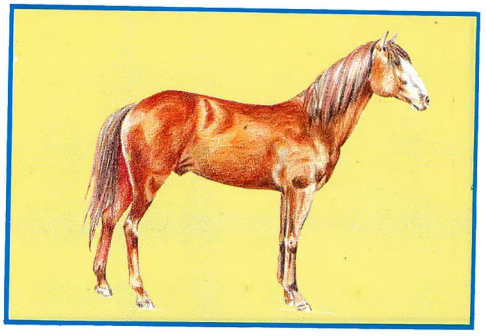

Najrašireniji i najzastupljeniji konj Meksika. Žustar u pokretu i spretan u hodu. Navikao je na oskudne uslove života i i život sa mnogo radnih aktivnosti. Izdržljiv i poslušan. Visina mu je oko 127 cm. Boja dlake: dorata, alata i riđa, sa lisom na čelu. Primena: radovi na farmi, u transportu i jahanje.

141. SUMBA PONI

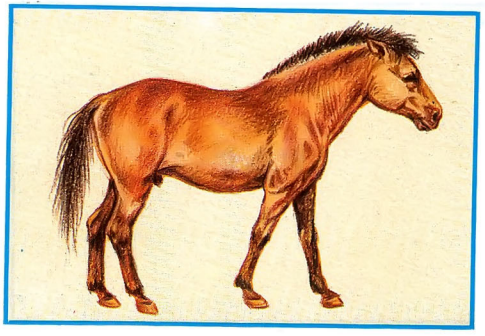

Poreklom je iz Indonezije. Po izdržljivosti podseća na Mongolskog ponija. Visina 125 cm. Upotrebljava se za prenošenje tereta i za rad na pirinačnim poljima. Boja dlake: dorata ili alata.

IV

POZNATI SPORTSKI KONJI

Konjički sport, pun iznenadnih obrta, eksplozivnosti i posebne lepote, pleni i osvaja posetioce konjičkih takmičenja. Borbenost i srčanost glavnih aktera takmičenja sportskih konja stvara posebne obožavaoce onih grla koja se pojavljuju sa većim brojem pobeda ili svojom borbom i načinom ostvarenih pobeda označavaju određeni period. Predstavljamo neke od tih mnogo hvaljenih i slavljenih četvoronožnih zvezda.

142. VELŠKI PLANINSKI PONI

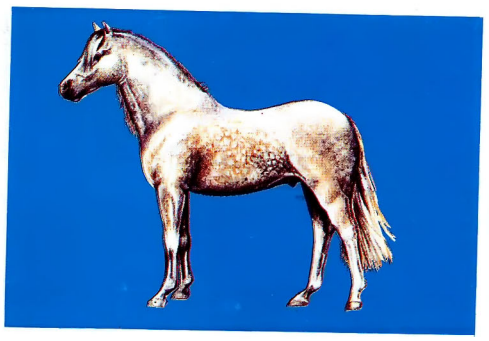

Poreklo: Vels, Velika Britanija. Boja dlake: siva i druge osnovne boje. Nastao ukrštanjem sa engleskim polukrvnim konjima. Visina do 122 cm. Upotreba: za rad u polju i za zabavu.

143. VELŠKI PONI B

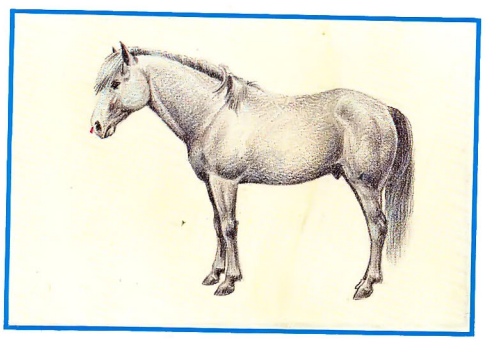

Poreklo: Vels. Boja dlake: siva i dorata, sa pegama po telu (pečatima). Visina od 122 do 137 cm. Natao ukrštanjem orijentalnih rasa konja sa velškim ponijem i engleskim polukrvnim konjima. Konj lepog i skladnog izgleda, sa lepom glavom, koja podseća na arapskog konja.

144. VELŠKI PONI C

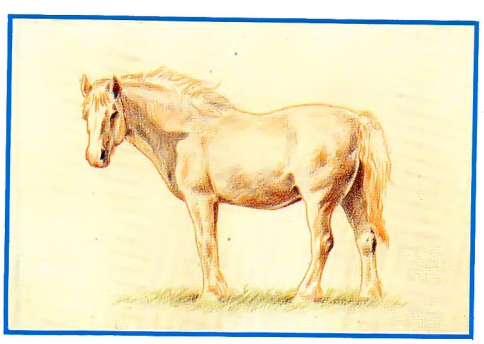

Poreklom iz Velsa. Veoma lep i privlačan konj. Boja dlake: siva i dorata sa pegama po telu. Snažan i temperamentan poni velikog formata. Visina mu se kreće od 137 do 142 cm. Upotrebljava se za jahanje, vuču i radove u polju.

145. EKLIPS

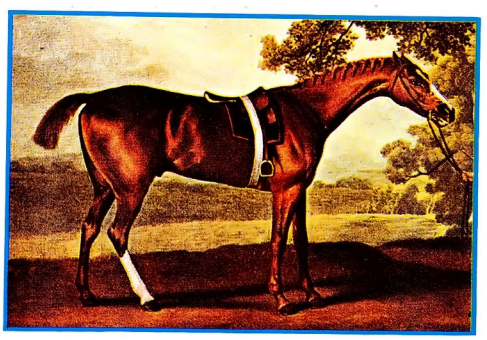

Eklips (1764-1789) je punokrvni engleski konj, jedan od najčuvenijih i najslavnijih galopera u svojoj rasi. Bio je nenadmašen takmičar. Sve svoje protivnike je ubedljivo pobeđivao. Njegove pobede i njegova dominacija galopskim stazama nikada nije bila dovođena u pitanje. Statistika beleži da je u svih 69 trka, ukoliko je učestvovao, uvek pobeđivao.

146. RIBO

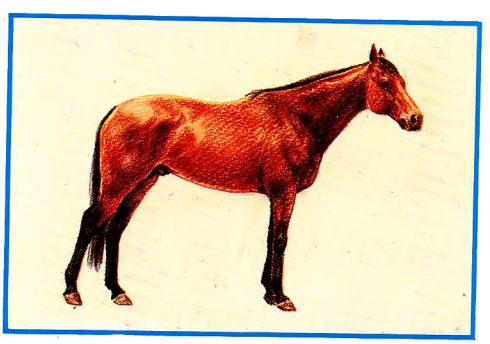

Za života postao legenda i ponos Italije. Jednako je pobeđivao na hipodromima Italije, Engleske i SAD. Obožavaoci Riboa najčešće ga označavaju kao »konja stoleća«. U svom sportskom kartonu ima nekoliko šampionskih titula Italije, dve tripli krune Francuske, pobedu kentaki i niz drugih. Premnogo za jednog konja!

147. GLADISTOR

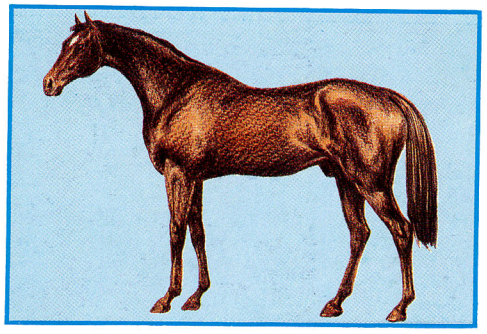

Slavni trkač Francuske iz prošlog veka, koga su Francuzi nakon pobede nad najboljim engleskim konjima nazvali »osvetnikom Vaterloa«, aludirajući na poraz Napoleona 1815. godine. U njegove blistave pobede upisuje se osvajanje Zlatnog pehara Askota (Engleska).

148. SEKRETARIJAT

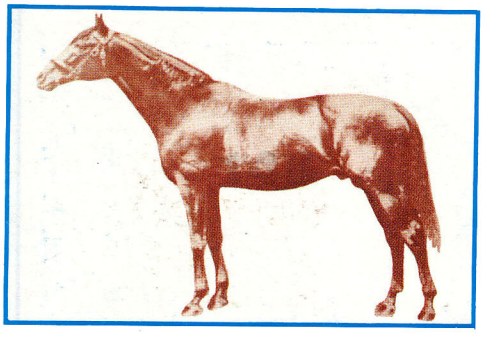

Sekretarijat (1970-1980) je bio trkač sa izvanrednim spotskim rezultatima. Od 22 zvanične trke pobedio je svoje protivnike 16 puta. Broj trka i broj pobeda nisu toliko impresivni, ali kada se zna da su u to vreme trčali izvanredni vršnjaci jedan bolji od drugog, onda je njegov rezultat veoma dobar. Bio je jedan od najskupljih priplodnjaka (za pripust se plaćalo po 300.000 dolara). Istrčao je svetski rekord na stazi od 2.400 m. (izvanrednih 2 minuta i 24 sekunde).

149. SI BERD (MORSKA PTICA)

Poput plave ptice letela je stazama hipodroma Engleske i Francuske i sa lakoćom pobeđivala svoje protivnike. Nekada je bila tako veliki favorit u trkama da su se svi uglavnom kladili na Morsku pticu i dobijali male nagrade. Svojim vlasnicima, treneru i džokejima zaradila je gomile para.

150. KELSO

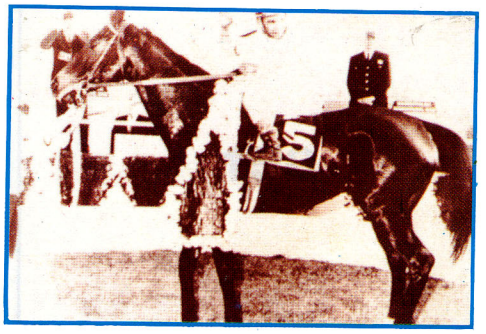

Zvali su ga mašina za novac. Svojim vlasnicima je za pet godina, koliko mu je trajala sportska karijera, zaradio tačno 1.977.896 američkih dolara. Startovao je u 63 trke, a pobedio čak 39 puta.

151. NATIV DANSER

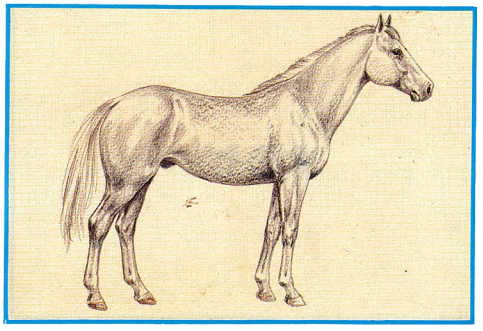

Nativ Danser (1950-1968), u prevodu »domaći plesač«, je još jedan od slavnih. Boja mu je bila siva i dok je trčao i takmičio se mnoge je uvio u »sivo« i »crno«. Startovao je u svojoj petogodišnjoj karijeri 22 puta, a pobedio je 21. put. Po načinu trčanja i pobedama koje je zajedno sa svojim džokejima ostvarivao prozvali su ga »parni valjak pedesetih godina«.

152. NIŽINSKI

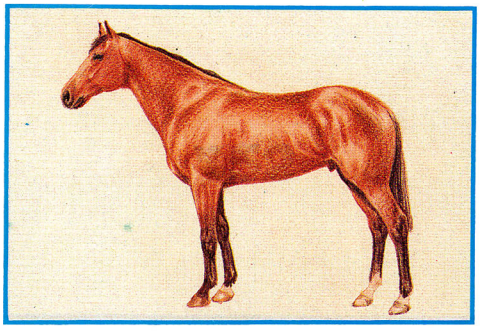

Konj koji je dobio ime po slavnom baletanu ruskog porekla. Od 13 startova pobedio je 11 puta. Postao je 15. po radu pobednik tripl krune Engleske, 1970 gine. Nakon završene sportske karijere prodat je u SAD za sumu od 16,5 miliona dolara. U to vreme ovo je bila fantastična suma isplaćena za jednog konja.

153. KINČEM

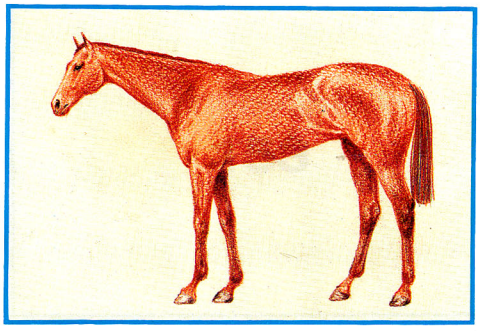

Ponos i najslavniji trkač našeg severnog suseda, gde je naklonost prema konjima gotovo urođena. Kinčem je kobila koja nije znala za poraze. Istrčala je 47 trka i zabeležila isto toliko pobeda. U njenu čast dignuto joj je na nekoliko mesta spomen obležeje u prirodnoj veličini.

154. KORNIŠMEN V

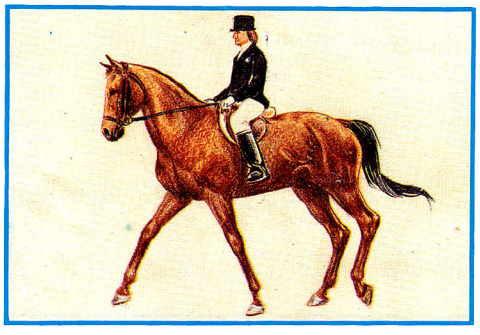

Konj koji se sa Ledi Mici Grdon Vaton proslavio u dresuri. Pokazao je poslovnu poslušnost, veliku volju da na takmičenju pokaže sav repertoar znanja. Taj par, jahač i konj, osvojili su niz laskavih titula i niz pobeda na najvećim turnirima i takmičenjima.

155. LURISTON

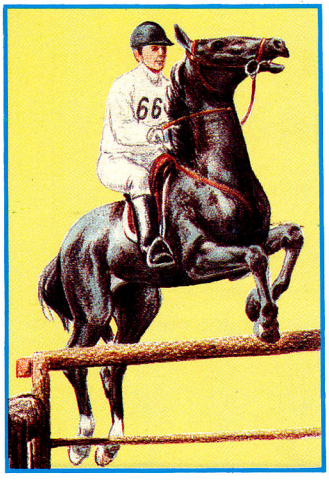

Čuveni Luriston i njegov jahač Ričard Mild nadmetali su se u Militari takmičenjima. Ova takmičenja, pored spretnosti, zahtevaju mnogo odvažnosti i hrabrosti. Taj skladni par bio je pobednik Olimpijade u Milanu 1972. godine.

156. JADRAN II

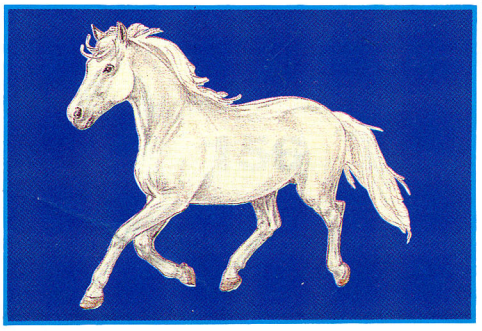

Konj jugoslovenskog uzgoja, jedan od najslavnijih. Plenio je lepotom, elegancijom i lakoćom kojom je ostvarivao pobede. Sticao se utisak da je prosto leteo stazama. Zbog lepe bele boje i elegantnog galopa, još za života su ga zvali »Beli labud«. U priplodu je ostavio upečatljiv trag svojih sportskih vrednosti. Ponos je ergele Zobnatica, koja mu je podigla spomenik u prirodnoj veličini.

157. KAZANOVA

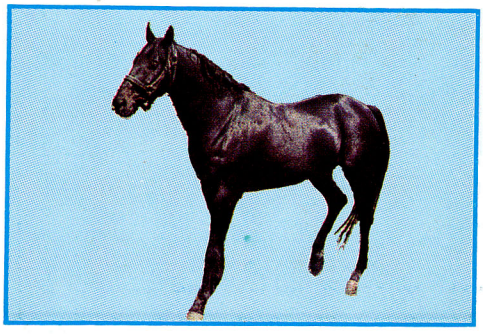

Nenadmašan galoper ergele Zobnatica, uvezen iz DDR. Proslavio se sa 4 pehara predsednika Republike. Izrazito je bio dobar na dugim stazama. Sticao se utisak da prosto melje svoje protivnike u drugoj polovini staze i izuzetno lako i nadmoćno pobeđuje. U priplodu ostao je još uvek nenadmašan. Dao je potomstvo koje i danas s lakoćom pobeđuje na hipodromima Jugoslavije.

158. ATLANTIK

Sjajni igrač ergele Zobnatica kod Bačke Topole, iz generacije čija sportska karijera još traje. Pobednik je derbija Jugoslavije i niz drugih vrlo značajnih takmičenja na hipodromima u Jugoslaviji, Mađarskoj i Austriji.

POZNATI SPORTSKI KONJI

159. LJUBIČEVAC

Ponos ergele »Ljubičevo« kod Požarevca. Pobednik je tripli krune jugoslovenskog galopskog sporta. U priplodu nije dao posebno dobre galopere, ali je zato dao nekoliko izuzetno dobrih konja za preponski sport i za takmičenje u Alci.

160. KASTOR

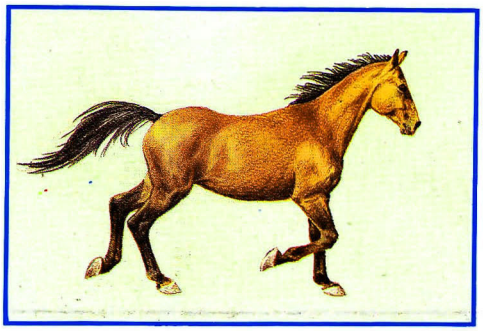

Konj koji je već na samom početku sportske karijere, pre nekoliko godina, najavio da je izuzetan talenat i da je formata koji nadrasta hipodrome Jugoslavije. I onda kada se od njega očekivalo da osvoji u svojoj trećoj godini i pehar predsednika Republike, povredio se i time svoju burno započetu karijeru okončao. Povreda je usledila u momentu kada su kupci iz SAD čekali da istrči trku za pehar i da ga za milion dolara prevezu preko okeana.

161. JASMINA

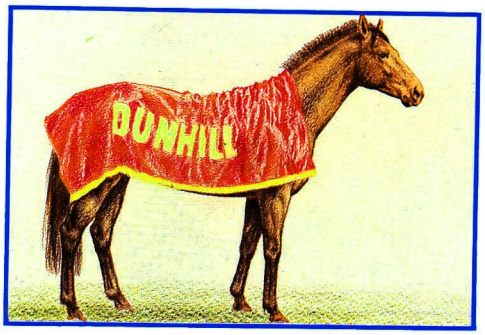

Najbolje žensko grlo odgojeno u Jugoslaviji. Zabeležila je niz pobeda u takmičenjima i sa konjima iz Mađarske, Čehoslovačke i Poljske. Od ove rasne kobile ergela Ljubičevo očekuje značajne rezultate i u priplodu.

162. NENA II

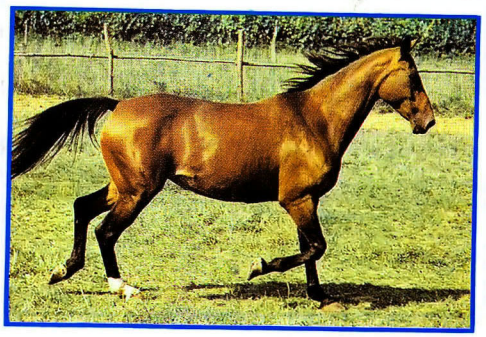

Ponos i najtrofejnije grlo ergele Vojne ustanove iz Karađorđeva. Pobeđivala je uvek onda kada se to od nje najmanje očekivalo, ali zato sve njene pobede su bile sjajne, borbene i tehnički dostojne epiteta vrhunskog galopera.

163. KVADRANT

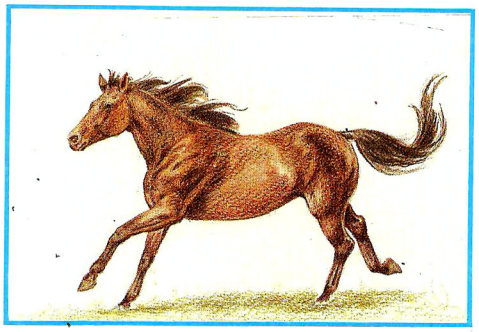

Konj odličnih kvaliteta iz generacija šezdesetih godina. Pobeđivao je elegantno i ubedljivo. Ostao je utisak da je mogao postići i znatno više.

164. ŠANA

Najbolje grlo koje je uzgojeno u ergeli Bečej. Najbolje u svojoj generaciji. Sjajnim pobedama, lepim izgledom i dobrim poreklom zapala je za oko odgajivačima iz inostranstva, gde je i prodata za lepu svotu deviza.

165. VELŠEROU

Konj u koga ergela Bečej ulaže velike nade. Odlikuje se eksplozivnošću, izdržljivošću i vrlo dobrim finišom u završnici trka. Od njega se mogu očekivati velika iznenađenja i mnogo toga zbog čega vredi doći na hipodrome u Beogradu, Požarevcu, Karađorđevu i Zobnatici.

166. DING DONG

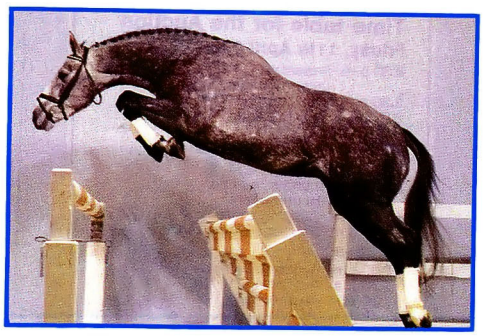

Sjajan takmičar u preskakanju prepona. Tehnika njegovog skoka je ideal koji se graniči sa snovima. Ovaj fotos pokazuje ne samo koliko je slavni Ding Dong sjajan tehničar, već i koju volju za skakanjem ima, jer sa lakoćom i bez jahača savlađuje i najviše prepone.

167. VAVRIK

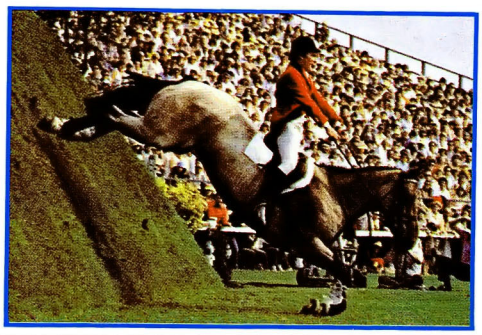

Sjasni skakač koji je menjao svoje vlasnike za sumu od po pola miliona nemačkih maraka. Ima sjajne sportske rezultate, od kojih pominjemo samo neke: šampionska titula Evrope i sveta, zlatne medalje iz 1972. godine. U slučaju Vavrika lepota je u potpunosti bila u senci njegovih sportskih rezultata.

168. RODI

Dobar jahač uvek duguje za svoje uspehe dobrom konju. I slavni francuski jahač, nosilac dve zlatne olimpijske medalje iz 1952. i 1964. godine, Pjetro Oriola, ima za svoje uspehe u takmičenjima u preskakanju prepona da zahvali čuvenom konju Rodiju. Harmonija između jahača i konja garancija je uspeha, to je Pjetro uspevao uvek da potvrdi.

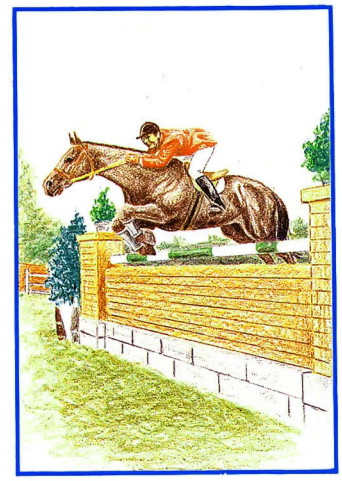

169. GANIMED

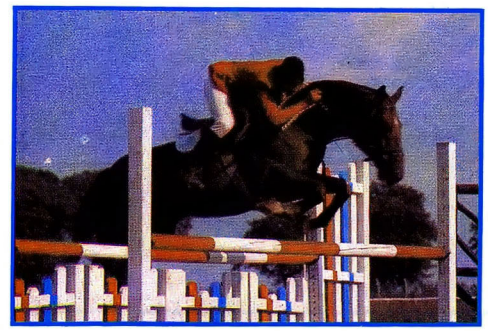

Kada su ovom konju dali ime planetoida malo ko je verovao da će i on biti neka zvezda. A blistao je u takmičenjima u preskakanju prepona. Rajko Dokić, koji je jahao ovog konja, osvojio je titulu šampiona države pet puta zaredom, što ni pre ni posle toga nije pošlo za rukom nijednom takmičaru, a posebno ne sa istim konjem.

170. MATADOR

Konj koji je po hrabrosti i volji za skakanjem bio pravi matador. Imao je direktnog uticaja na to da mnogi jahači konjičkog kluba »Graničar« iz Novog Sada ponesu titule šampiona SAPV SR Srbije i Jugoslavije u pionirskoj, juniorskoj i seniorskoj konkurenciji.

171. BI FER

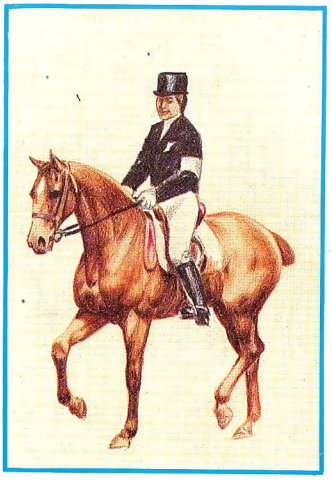

Dresura zahteva od jahača mnogo strpljivog rada, kako bi konja naučio da po taktu muzike, na dodir listova konja i komandama dizginima izvede niz vrlo složenih figura i zadataka koji se postavljaju na svetskom prvenstvu, velikim takmičenjima i na Olimpijadi. A ako se to postigne i konj i jahač postaju slavni. Za konja se nude gomile para, a jahač dobija bezbroj privlačnih poziva da učestvuje na takmičenjima. Na slici: proslavljeni britanski »olimpijac« Bi Fer.

172. NEVELE PRIDE

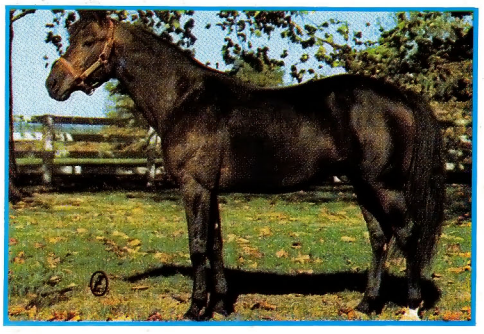

Jedan od najčuvenijih kasača. Koliko je on sjajan igrač svedoči podatak da je u sportskoj karijeri svojim vlasnicima zaradio ravno 16.200.000 dolara. Suma je toliko izazovna da i danas, kada se ovaj konj nalazi u priplodu, za njega vlada veliko interesovanje. Pripust se plaća po nekoliko desetina hiljada dolara.

173. BARBERRI SPER

Izuzetan kasač velike brzine svetski rekorder. Stazu od 1.600 metara istrčao je u vremenu od 1 minuta 50 sekundi i 2 desetine sekunde. Pored rekorda nosilac je i dve, tri krune SAD. Svojim vlasnicima zaradio je 1.357.500 dolara. Sada je u priplodu.

174. LINBROS

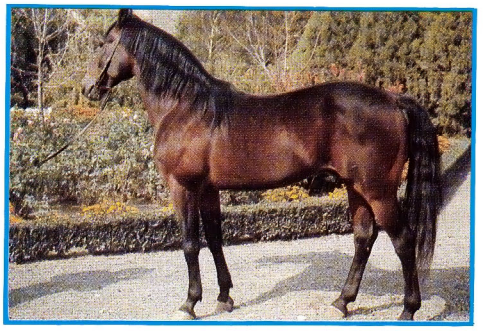

Kasač evropske klase. Oždrebljen u ergeli Tamiš, Pančevo, stasao u odličnog takmičarskog konja u Konjičkom klubu »Graničar« u Novom Sadu, a uspešnu sportsku karijeru nastavio u konjičkom klubu PIK »Halas Jožef« u Adi.

175. MILOVANKA

Pobednica derbija Jugoslavije za 1989. godinu i niz drugih najvećih trka u Jugoslaviji. Trenutno najbolje jugoslovensko kasačko grlo, koga i u narednе dve do tri takmičarske sezone očekuju nova sportska uzbuđenja.

176. FIT

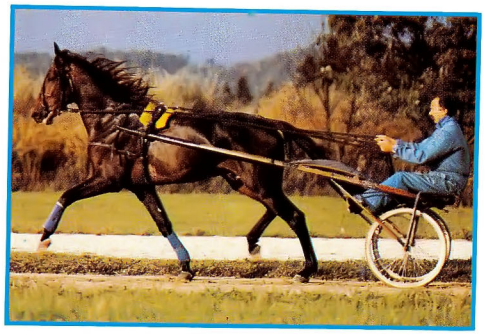

Konj sjajnih osobina. Odlikuje se velikom brzinom, posebno na kraćim stazama. Aktuelni državni rekorder. Od prvog slavnog grla očekuju se i dobri rezultati u priplodu, jer od ukupnog broja trka u kojima je učestvovao pobednik je u preko 85%.

177. LAHOR II

Lahor je svojim vlasnicima u dugoj sportskoj karijeri doneo izvanredne prihode. Slava ovog konja je tim veća što je iz ergele prodat privatnom vlasniku kao konj sa skromnim kvalitetima. Dobrim radom i negom brzo je demantovao sve one koji nisu verovali u njega.

V ZABAVE I ATRAKCIJE

Velike i spektakularne zabave i atrakcije nemoguće je zamisliti bez aktivnog učešća konja, a neke od njih postale su simbol i odlika vremena i prostora.

178. PRESKAKANJE PREPONA

U ravno-galopskim trkama brzina i neizvesnost izazivaju kod gledalaca uzbuđenje, ali preskakanje prepona svojom atraktivnošću izaziva divljenje poklonika ovog sporta. Cilj takmičara je da jahač i njegov konj savladaju sve prepone zadanim redom u najkraćem vremenu. Ova disciplina spada u najuzbudljivije i na olimpijskim takmičenjima. Takmičenje se odvija za individualni i ekipni plasman.

180. VISOKA ŠKOLA JAHANJA

U ergeli Lipice, jahaonicama u Zobnatici, a posebno u Bečkoj školi jahanja, priređuju se programi izuzetno zabavni i atraktivni u veštinama dresurnog jahanja. Ovi programi su ne samo zabavni, već i veoma posećeni i privlačni za brojne turističke grupe. Za ove zabave najbolji su konji lipicanske rase i andaluzijski konji.

179. RODEO

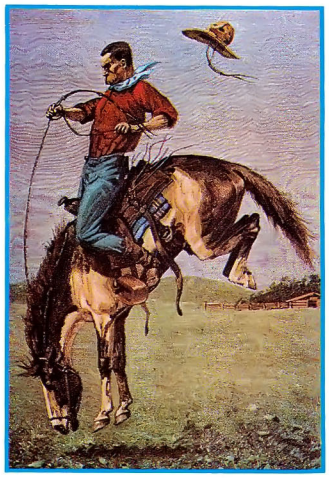

Izuzetno uzbudljiva i smela zabava, koja se organizuje u čast kaubojskih svečanosti. Svrha ove vrste jahanja jeste da se pokaže koliko se jahač može zadržati na nemirnom, a često i veoma nepokornom konju.

181. TROJKA

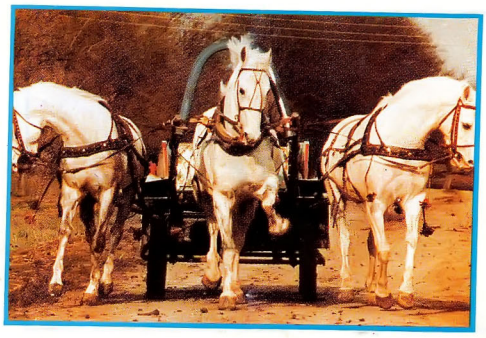

Vožnja trojkom, kolima ili senkama, simbol je širokih prostranstava Rusije. U trojki dva spoljna konja galopiraju i pomalo drže glavu ustranu, dok srednjak ide u punom kasu. Za srednjaka se najčešće bira ruski ili Orlov kasač.

182. VOŽNJA FIJAKEROM

Dobra zaprega u fijakeru oduvek je bila veoma cenjena u ranvičarskim i brdskim predelima naše zemlje. Posebno atraktivno je bilo upregnuti u zapregu dva belca. Njihova lepota i ponos, naročito kada su to lipicanci, bili su i ponos njihovog vlasnika.

183. POLO

Ta stara igra, potekla u stepama Azije i na Iranskoj visoravni, i danas je popularna. Polo je najzastupljeniji u SAD, Engelskoj, Argentini, Čileu, Australiji, Indiji. . . To je igra sa po 4 jahača, a igralište je dimenzije 275 X 146 metara.

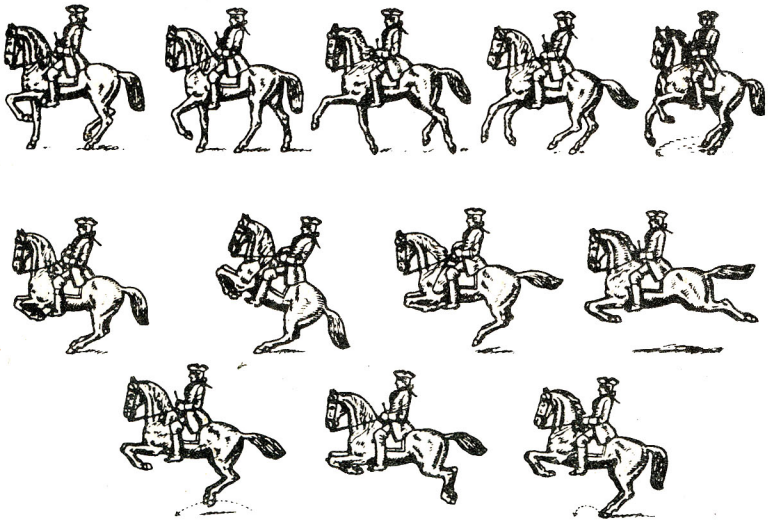

Nema naroda u čijim legendama i mitovima nema značajno mesto. Neke od tih legendi čine kulturnu baštinu savremenog sveta.

184. KENTAUR

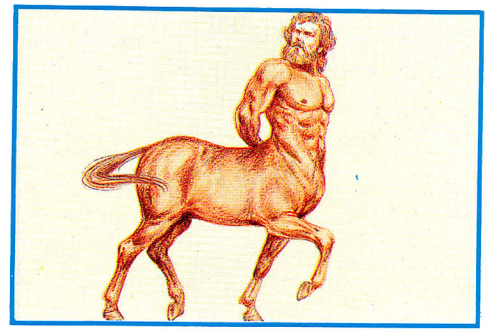

Biće koje je stvorila mašta drevnih Grka. Predstavlja demona sa telom konja, a glavom i grudima čoveka. Kontaur je presretao sve one koji su pokušavali da se popnu na svetu planinu Olimp i ubijao ih.

185. TROJANSKI KONJ

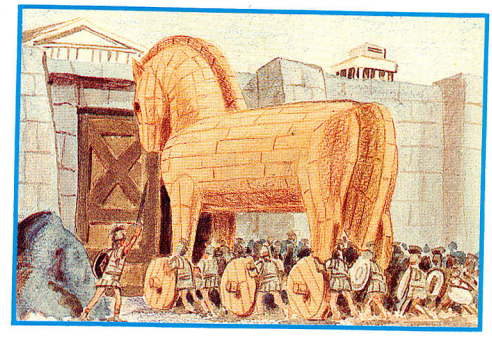

Grci su, po slavnom Homerovom epu »Ilijada«, Troju ospedali deset godina, sve dok čuveni grčki junak Odisej nije predložio da se izgradi drveni konj u koga će se smestiti jedan odred Grka. Trojanci unesoše konja u grad, a noću je Odisej sa sakrivenim Grcima izašao iz njega, razoružao stražu i otvorio kapije utvrđene Troje.

186. PEGAZ

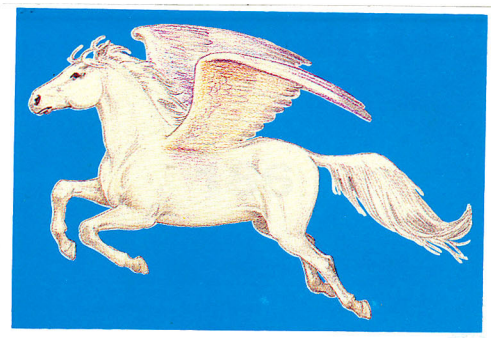

Mitski konj sa krilima, zaštitnik poezije.

VII KONJ U UMETNOSTI

Konj je gotovo neizbežan motiv likovnih umetnika svih vremena i naroda. Prostor nam ne dozvoljava studioznije predstavljanje slika, skulptura, freski, mozaika i drugih dela sa likovima konja. Opredelili smo se za ovih nekoliko umetničkih ostvarenja iz raznih epoha ljudske civilizacije.

187. ŠARAC

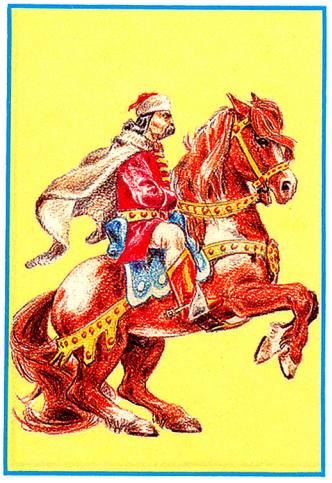

Epski junak Marko Kraljević imao je čuvenog konja Šarca. Taj konj je imao niz izuzetnih osobina. Sa njim je Marko delio dobro i zlo, pio rujno vino, razgovarao. Šarac je Marka često opominjao na opasnost, a u boju se ponašao kao razumno biće

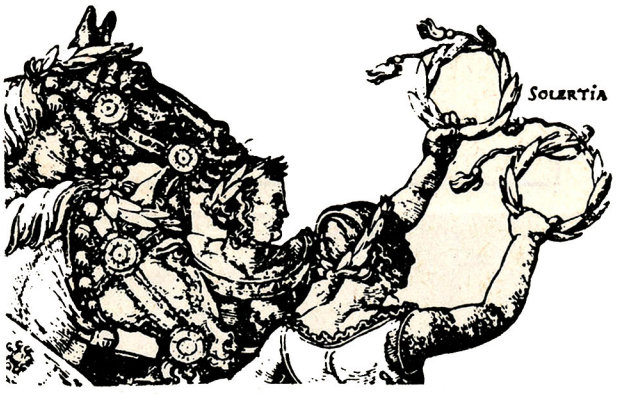

188. JABUČILO

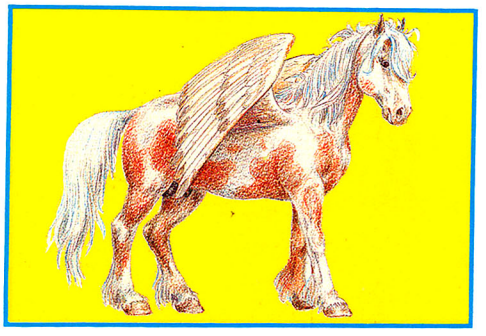

Čuveni krilati konj iz narodne pesme. Nastao je tako što je vojvoda Prijezda uspeo da na lukav način spari svoju kobilu sa mitskim krilatim konjem koji je noću izlazio iz jezera, igrao se i pario se kobilama na ispaši. Ali, svaku kobilu koju bi opasao, on bi nakon toga i ubio. Prijezda je krilatog konja nadmudrio tako što ga je uplašio, i tako je njegova kobila kasnije ždrebila Jabučila. Jabučilo je svog gospodara uvek iznosio čitavog kada bi ga neprijatelji opkolili i kada mu je pretila smrtna opasnost.

190. ETRURSKA UMETNOST

Detalj freske iz Grobnice bikova u Tarkviniji.

189. TAMERLAN NA ARAPU

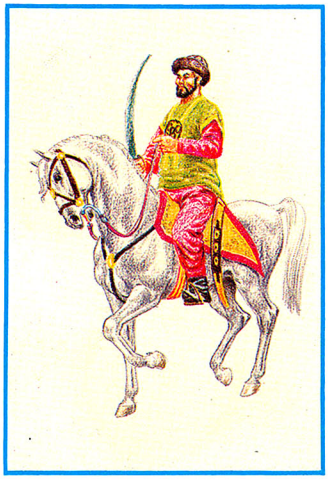

Tamerlan, veliki kan mongolsko-tatarskih plemena, bio je vrstan poznavalac i začetnik uzgoja rasnih konja. Čuven je ne samo zato što je uspeo da obnovi carstvo svog slavnog dede Džingis-kana, već je bio i jedan od najvećih stratega i taktičara u upotrebi konjice u ratu. Njegova konjica je do nogu potukla Arape, a potom i vojsku Turaka Osmanlija (bitka kod Angore 1405). Pažljivo ga je proučavao Napoleon, koji je njegove zamisli primenjivao u svojim ratnim pohodima.

191. GRČKA UMETNOST

Figura konja i jahača na starogrčkoj vazi.

192. KINESKA UMETNOST

Konj od pečene gline (VII — VIII vek).

193. RIMSKA UMETNOST

Statua Marka Aurelija na konju.

194. ROKOKO

Spomenik Petru Velikom, rad francuskog vajara Falkonea.

Zastrašivanje neprijateljskih konja gorućom naftom.

195. ISLAMSKA UMETNOST

196. NAIVA

Anri Ruso: Kola (1908).

U savrmenom smislu hipodromi su sportski objekti za izvođenje konjičkih takmičenja. Kako danas konjička takmičenja zbog razrađenog sistema klađenja predstavljaju pravu industriju novca, neki hipodromi su danas objekti snabdeveni sa najsavremenijim elektronskim uređajima. U isto vreme, neki od njih, kao oni najčuveniji u Engleskoj, žele da zadrže stare obrise. Najsavremeniji i najopremljeniji hipodromi su u SAD, Honkongu, Australiji, Engleskoj, Francuskoj, Nemačkoj, Švedskoj. U arapskim zemljama takođe je mnogo hipodroma, ali u najsavremenije može se ubrojati onaj u Ujedinjenim emiratima, na ostrvu Bahrein.

197. LON ŠAN, PARIZ

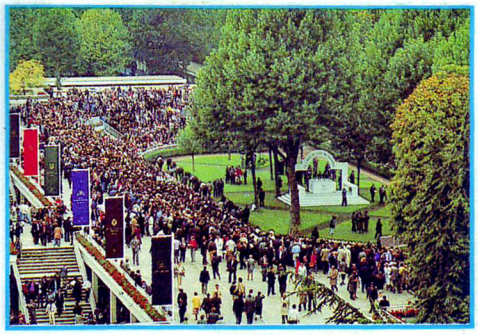

Najčuveniji hipodrom u Evropi. Na njemu se trči otvorena trka »Trijumfalna kapija«. Čini sastavni deo čuvene Bulonjske šume. Tu svoje konje drže takvi magnati kao što je Aga Kan i drugi.

198. HIPODROM ZOBNATICA

Čuvena po dugogodišnjem odgoju punokrvnih i rasnih konja, slavna po velikom broju pobeda, »Zobnatica«, poljoprivredno imanje pored Bačke Topole, spada u jedan od najlepših hipodroma u zemlji. Pored hipodroma ima zatvoreni manjež (hala za jahanje i takmičenja u preskakanju prepona), muzej razvoja konjičkog sporta, hotel i restoran u kome se služe specijalisti bogate ravnice.

199. MEDOULENS, SAD

Najčuveniji hipodrom za kasače. Na stazama ovog hipodroma postižu se najveće brzine. Na njemu je postignut još uvek neoboreni svetski rekord, a postavio ga je kasač Mak Lobel. Hipodrom je osposobljen za odvijanje takmičenja i noću.

200. HIPODROM BEOGRAD

Najpoznatiji naš hipodrom. Nastao je odmah posle Prvog svetskog rata. U dugoj istoriji prolazio je kroz različite teškoće i faze, da bi dobio konture i uslove za galopske i kasačke trke; a na njemu se mogu organizovati i takmičenja u preskakanju prepona.

VRANCI MENJAJU BOJU

Najviše u konjskom rodu ima dorata. To su konji smeđe boje u više varijanata. Postoje svetli dorati, tamni, crveni, kestenjasti i najtamniji — mrkovi. Kod njih je važna karakteristika to što su im grive, repovi i noge crni.

Kod kulaša je crna boje takođe na grivi, repu i nogama, ali im je pokrovna dlaka žuta, do žućkasto siva; kad su žućkasto sivi, zovu ih još mišasti kulaši. Kopita su im tamna, a usta se često duž kičme vidi i tamnija jeguljasta pruga, što je nasleđeno od osnovnog tipa, mongolskog divljeg konja; od tog mongolskog davnog pretka mali broj konja je nasledio i crvenkastožutu boju. Posebna je varijanta boja izabela, prljavo žuto-narandžasta, uglavnom sa malo pigmenta; griva, rep i noge su žuti, a kopita žućkasta. Kulaši su ponekad prosedi.

Postoji među konjarima priča o tome kako je došlo do imena izabela za boju konja. Jedna od španskih kraljica u srednjem veku, imenom Izabela, po tadašnjim običajima, nije često menjala donje rublje, niti se kupala, sem što se natapala raznim mirisima. Kad je jednom ipak skinula potkošulju, dogodilo se da je neko uočio da se u štali našlo ždrebe takve boje, te je ta retka pojava u konjarstvu na poseban način obeležena.

Alati su riđani, sa žućkastocrvenom pokrovom dlakom, a griva, rep i noge su uvek u istom tonu. Samo su kopita tamna. U grupi alata može se govoriti o svetlim, tamnim, ilovastim, crvenim, bronzanim i vranim riđanima.

Vranci su jednolično crni, pa su im i kopita tamna. Letnji vranci su leti potpuno crni, a zimi na licu i slabinama imaju tamnosive ili crvenkastosmeđe dlake. Zimski vranci su tokom zime sasvim crni, a leti im je cela dlaka svetlija. Ima i vranaca koji su tokom čitave godine crni.

Sivac, zelenko, zekan, je konj sa temeljno tamnom dlakom, pomešanom posvuda, ili u slabijem intenzitetu, sivom, belom dlakom. Koža im je siva, što znači da ima dosta pigmenta. Kopito je uvek tamno, a griva i rep su redovno svetlosivi. Rađaju se kao dorati, vranci, alati, kulaši, ili izabele, pa onda postepeno potpuno posive, da takvi ostanu do kraja života. To se često dešava kod arapskih i lipicanskih konja.

Tu još nije kraj raznovrsnosti sivaca. Zelenko ima izmešane sivo-crne i bele dlake, žeravi sivi su boje ždralova, muvasti sivac ima crne pege. Sivac neki put ima crvene tačke, pa liči na pastrmku. Grašasti, ili jabučasti sivac ima svetlija mesta po telu, obrubljena tamnijom sivom dlakom.

Belci su konji pretežno bele boje dlake, bez obzira na kožnu podlogu na kojoj rastu (može biti i pigmentirana). Griva i rep mogu biti i beli, ali i sivkasti, a kopita su žućkaste boje, ili tamnija. Ima od rođenja čistih belaca, kod kojih su i griva, rep i noge potpuno beli. Međutim, kod njih se na rožnjači očiju potpuno gubi pigment, pa oči liče na riblje, a to su u konjarstvu zove čakarasto oko.

Šaraca ima mnogo različitih. Mogu imati osnovnu boju vranu, doratastu, riđu, kulašastu, ili izabelu, a pege su im bele. Na primer, mogu biti doratasti, ili kulašasti šarci, ili drugih boja.

Boje i belezi na konju važan su podatak za knjige i dokumenta u koja se konji upisuju.

Mladi vranac sa »Zobnatice« — koji je kasnije pobeleo

TOPLE PRIČE BRANKA ĆOPIĆA

DOŽIVLJAJI OSTARELOG KUŠLJE

U knjigama za decu i omladinu Branko Ćopić često piše i o životinjama. S posebnom toplinom naslikao je konja Kušlju, staro kljuse, svačije i ničije. U zaseoku Strmonoge Kušlja služio je svima:

. . . »Pripadao je pomalo svakom u zaseoku, nosio u mlin svačije žito, hranio se i konačio kod onoga kome je toga dana radio, a praznikom je pasao na ledinama opštinsku travu i pio iz potoka državnu vodu. Kupali su ga pljuskovi, timarili vjetrovi i grijalo darežljivo sunce, dobra sirotinjska majka«. . .

Onda je došlo naređenje da Kuplja ide u borbu. Čudile se babe zašto baš njega zovu, ali kad je bilo jasno da se ništa ne može promeniti, okupili se svi oko njega:

. . .»Bržebolje se poduhvatiše da opreme i urede svoga Kušlju za vojsku, da mu se tamo u četi ne smiju partizani. Dok su mu jedni šišali grivu i kratili rep, drugi su ga trljali gužvama slame i češagijom, tako da se nad njima dizao po dobar oblačak prašine kao da radi vršalica.

— Evo ga, biće kao kakav mladoženja«. . .

U četi mu je bila dužnost da nosi kuhinju:

. . .»Krene, na primjer, četa nekuda na put. Otegne se kolona koju stotinu metara, a tamo, sasvim na repu, ćutke i poslušno, ide naš Kušlja natovaren kazanom džakovima, šerpama, kutlačama, torbicama i bogzna čime još, a da se tu ne broji poneka skrivena flaša s rakijom, na koju je kuvar udario lukavu zaštitnu etiketu: Esencija, opasno po život, ne diraj«.

A omladinci bi mu još odozgo dodavali svoje stvari, sve dok ih ne bi Lijan izgrdio što muče živinče.

KONJSKA OPREMA

KAKO OSEDLATI PARIPA

Na uzdu, đem i sedlo mlado grlo se mora postepeno privikavati. Sve se radi »na prazno«, uz veliku nežnost i strpljenje. Nekada bolje uspeva uprezanje u kola, drugi konji se lakše prilagode jahanju.

Đem, ili žvala, izaziva bol uglova usana, ali uz »sporazum« jahača ili kočijaša sa konjem, sve se može srediti, da životinja ne trpi muke.

Sedlo ima sedište, bočne strane sa jastučićima za kolena, zatim stremenice. Oko trbuha sedlo je učvršćeno kolanom, a svuda gde bi kožni sersan mogao žuljiti, treba da je podložen filcom.

Unutrašnji deo sedla, koji mu održava oblik, često je od drveta. U lepoj pesmi se kaže da je dobri Doro bio osedlan — imao je na sebi »lako sedlo šimširovo« i još »uzdicu pozlaćenu«. Imamo mi danas ponovo stručne sarače, sedlare, ali nema ljudi koji bi umeli da naprave čvrsti deo sedla, pa to moramo uvoziti.

Uzda je uglavnom od kože, kao i kajasi za upravljanje iz kola, kočija. Svi kaiševi oglava su takođe od kože.

Svi izrazi koji su danas u našem jeziku a odnose se na jahaćeg konja ili tovarno grlo, ostali su nam iz turskog jezika. Samo je drveni samar, koji se neki put nasadi na konjska leđa, grčka reč.

Sedlo

IMENA KONJSKA NALAZE SE SVUDA

Geografski nazivi

U Hercegovini imamo gradić Konjic. U Hercegovini je i planina Kobilja glava. Besna kobila je planina u Srbiji. Jedno beogradsko naselje zove se Konjarnik.

Prezimena

Mnoga naša prezimena vezana su za konje: Konjević, Konjić, Konjik, Konjović, Konjhodžić, Konjikušić, Kobilarev, pa zatim Paripović, Đogatović, Đogo.

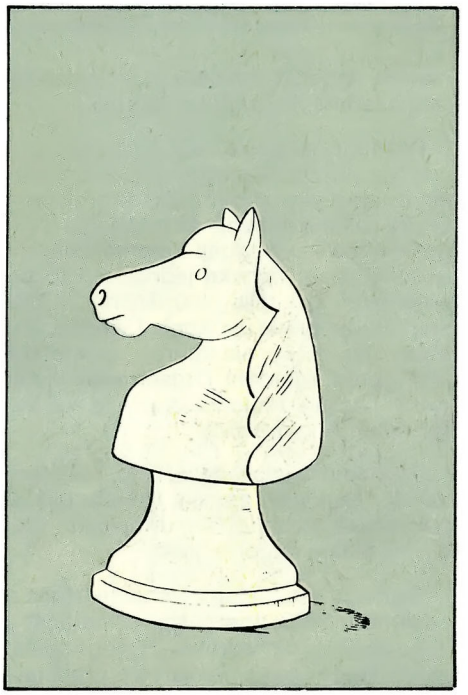

Šahovska figura

Imena životinja i biljaka

Vilin konjic je insekt, a morski konjic je vrsta ribe. Konji ne vole konjske muve i plaše se zmije konjuštice. Prija im jabuka konjuvača. Ne smetaju im biljke konjski rep i konjsko kopito (ili kopitnjak). A da li im miriše konjski karanfil i konjski bosiljak?

Konjski . . .

Kad je hladno konj voli da ga gazda pokrije konjskim ćebetom. Ne voli kratki i dugački konjski bič. Mnogo mu prija češagija. Najmanje mu prija kad ga upregnu u konjski dolap, a ne bi voleo da se vrate vremena kad su ulicama velikih gradova saobraćali konjski tramvaji. Sigurno ne voli ljubitelje konjskog mesa. Kad na trkama pobedi svog suparnika za konjsku dužinu, to ima da zahvali svojoj konjskoj snazi. Onda se na njegovim usnama pojavi nešto slično osmehu, pa mu se vidi konjsko prednje zubalo.

Drveni konj

Najčuveniji drveni konj je Trojanski konj. Po legendi, u njegovu utrobu sakrili su se hrabri, ali lukavi Grci i tako osvojili Troju.

Omiljena dečja igračka je drveni konj na kome se može klackati.

Jedna šahovska figura ima oblik konja, a jedna gimnastička sprava zove se konj (sa hvataljkama i bez hvataljki).

Konjic je deo violine i gusala.

Kobilica je deo broda, a kobilica je i grudna kost ptica, ali naravno, nije od drveta.

Kaže se. . .

Najlepše je kad čovek može sam sebi da kaže — sad sam na konju, a nije prijatno kad mora da zaključi da je spao s konja na magarca.

Neko je izdržljiv kao konj, neko radi kao konj (ili konjoše), pa bude umoran kao konj. Blago onom ko ima konjske živce i konjsko strpljenje!

Nije lepo reći nekom da je konjina, ili da ima lice konjasto, ili mu viknuti »konju božji«.

Reči

Konjarstvo je važna grana stočarstva i poljoprivrede. Konjozobica je drugi naziv za zobnicu. Konjomora je strastan jahač koji zamara konja.

Điha, điha, četir' noge. . .

A da li znaš šta znače sledeće reči: konjušar, konjar, konjovodac, konjanik, konjoljubac, konjokradica, konjoder, konjic, konjče, konjičak, konjetina?

KONJI I KOLEKCIONARSTVO

Konjarstvo je u našoj zemlji više od trideset godina propadalo. Sve je bilo upereno oprotiv konja, čak je postojao i nekakav plan da se »raskonjavanje« što pre završi. Verovalo se da će mašine i u poljoprivredi i u transportu lako zameniti konje.

Ali, zaljubljenici su spasli konjarstvo od pogrešnih planova. Prvo se pokazalo da se konji traže na svetskom tržištu kao izvor mesa. Naročito je mnogo konja izvezeno u Italiju. Kakvi su to primerci konjskog roda bili može da pokaže činjenica da su mnogi konji, predviđeni za klanje, bili uspešni učesnici u snimanju filmova, naročito istorijskih, u kojima se pojavljuju veliki eskadroni konjanika.

Tako je utvrđeno da konji imaju vrednost na svetskom tržištu. Istovremeno i u zemlji počelo je da raste interesovanje za konjičke sportove, oživeli su hipodromi i tamo gde to niko nije mogao zamisliti. U turističkim mestima, naročito u Istri, novi menadžeri su ponudili stranim i domaćim gostima jahanje kao rekreaciju u pauzi između kupanja u moru.

Iznova su osnovani konjički klubovi i zadruge, danas ih ima hiljadu u zemlji. Ergele u okvirima poljoprivrednih kombinata preživele su i sačuvale najbolje pastuve i kobile. Čak se našlo i nešto novca da se iz inostranstva nabave odlična punokrvna grla, što mnogo znači za podmladak, koji se sa ergela prodaje.

Svaku interesantnu delatnost ili sport sa zabavom prati i kolekcionarstvo. Pasionirani gledaoci konjičkih trka čuvaju u albumima ulaznice i programe sa svih skupova ove vrste. U razmeni sa strancima može se popuniti velika kolekcija konjičkih značaka. Ima ljudi koji se trude da nabave i u svoje klasere uredno smeste što veći broj maraka iz što više zemalja. A poštanski biroi takva interesovanja uvek prate. Kod nas programe za izdavanje maraka veoma dobro pravi Biro za poštanske marke jugoslovenskih zemalja. Gotovo svake godine u množini svih

1969, 26. septembar. Prigodne spomen-marke povodom proslave 50-godišnjice Veterinarskog fakulteta u Zagrebu; nacrt A. Milenkovića po fotografijama; heliogravura štamparije »Courvoisier S. A.« La Chaux de-Fonds, Švajcarska; papir kredast sa obojenim svilenim vlaknima; zupčanje češljasto 11½

maraka nađe se ponešto za kolekcionare usmerene na temu konjarstvo.

Posebno je posle rata taj posao pripreme i pravljenja maraka bio dobro planiran. Tako je u godini 1956. u proleće u okviru zanimljive serije sa motiv ima iz jugoslovenske umetnosti kroz vekove, od ukupno deset maraka jedna — i to po vrednosti najskuplja (200 dinara) — bila marka koja prikazuje konja i jahača, a u stvari je detalj skulpture, spomenika »Mir« pred zgradom Organizacije ujedinjenih nacija u Njujorku. Autor je naš vajar Antun Augustinčić.

Povodom Olimpijade u Rimu, opet jedna od najskupljih maraka između bila je posvećena jahanju, kao olimpijskoj disciplini. Izdata je aprila 1960.

Sledeća, veoma lepa marka je izdata u novembru 1963, opet u sriji »Umetnost u Jugoslaviji kroz vekove«. Ovoga puta, među šest maraka, konjarstvo predstavlja detalj freske iz crkve u Beramu u Istri.

Zapažena je i marka iz iste serije za 1964. Predstavlja minijaturu rukopisa iz samostana Bistre, u Sloveniji (XIV vek). Na njoj je ratnik sa zastavnim kopljem na konju u skoku.

Povodom pedesete godišnjice Veterinarskog fakulteta u Zagrebu, u septembru 1969. izdata je serija od četiri marke sa našim najvažnijim konjima (bosansko-brdski, lipicanac, jugoslovenski polukrvnjak i ljutomerski kasač).

Posebno je zanimljiva marka izdata 1972. godine povodom Dečje nedelje. Ideju za marku sa dečakom na konjiću-klackalici naslikala je jedna devojčica iz sela Prugovca u Podravini.

Istorija je uvek zanimljiva za predstavljanje na markama. Na stogodišnjicu srpsko-turskog rata (1978) izašla je marka koja prikazuje bojno polje i ljude po njemu raštrkane, a samo jedan konjanik dominira slikom.

Jednu lepu marku dobili su filatelisti i povodom proslave četiri veka istarske ergele Lipica, u kojoj je nastao (i još uvek nastaje) svetski poznati konj lipicanac, grlo stvoreno za vrhunsku dresuru i razne vrste koraka, kasa i galopa, u čemu ovi konji nemaju konkurencije.

Za sve ove naše marke, filatelisti mogu od svojih kolega da dobiju u zamenu takođe marke sa temama o konjima i konjarstvu.

HVALISANJE

Aoj, majko, ciganski sam momak,
šest konja teram pred sobom.

Aoj, majko, ja sam momak neciganin,
iza mene ide miš, žalostan,
oborene glave.

(Ciganska pesma)

IZ KOČIJE – U TRKU

Otkako su se međusobno zbližili, konj i čovek su bezbroj puta zajedno išli u lov. Na sopstvenim nogama ljudi nisu imali šanse da stignu prebrze životinje, a strahovali su i od susreta, na primer, sa divljim veprom, koji ima kljove za razdiranje. Zato je brzonogi konj bio za praistorijske i mnoge kasnije ljude, dobar lovački drug.

Čak i kasnije, kad je imao u rukama vatreno oružje, čovek je voleo da bude na konju. Sve do danas tako je ostalo.

Jedna od najsimpatičnijih lovnih igara, može se reći — lovnih parada — jeste lov na lisice na konjima, uz aktivno prisustvo lovačkih pasa. Takav lov je i danas u modi na Britanskim ostrvima.

To je lov sa dosta buke. Prodorno sviraju lovački rogovi, kerovi kevću i laju, poneki konj njišti od zabave, a lovci uživaju na konjskim leđima. Jedan od njih, kao u stara vremena, vuče na užetu malo čudan uređaj, koji oponaša zov lisica.

A te životinje, o kojima se govori da su veoma lukave, ne znaju šta da preduzmu od takve halabuke. Zbunjuje ih verna imitacija ljubavnoga zova. Ako lisica ostane u jami, nanjušiće je kerovi, ako pokuša da se preseli u sigurniju podzemnu kuću i tu joj se ne piše na dobro. Psi, spremni na kopanje prednjim noktima, sići će u jamu, da sa lijom podele megdan — licem u lice. Poneku lisicu će i zgrabiti, ali, ona ima više izlaza, na daleke strane.

Lovci na konjima baš i ne misle na ulov, njima je lepo što u društvu jašu kroz lepu prirodu.

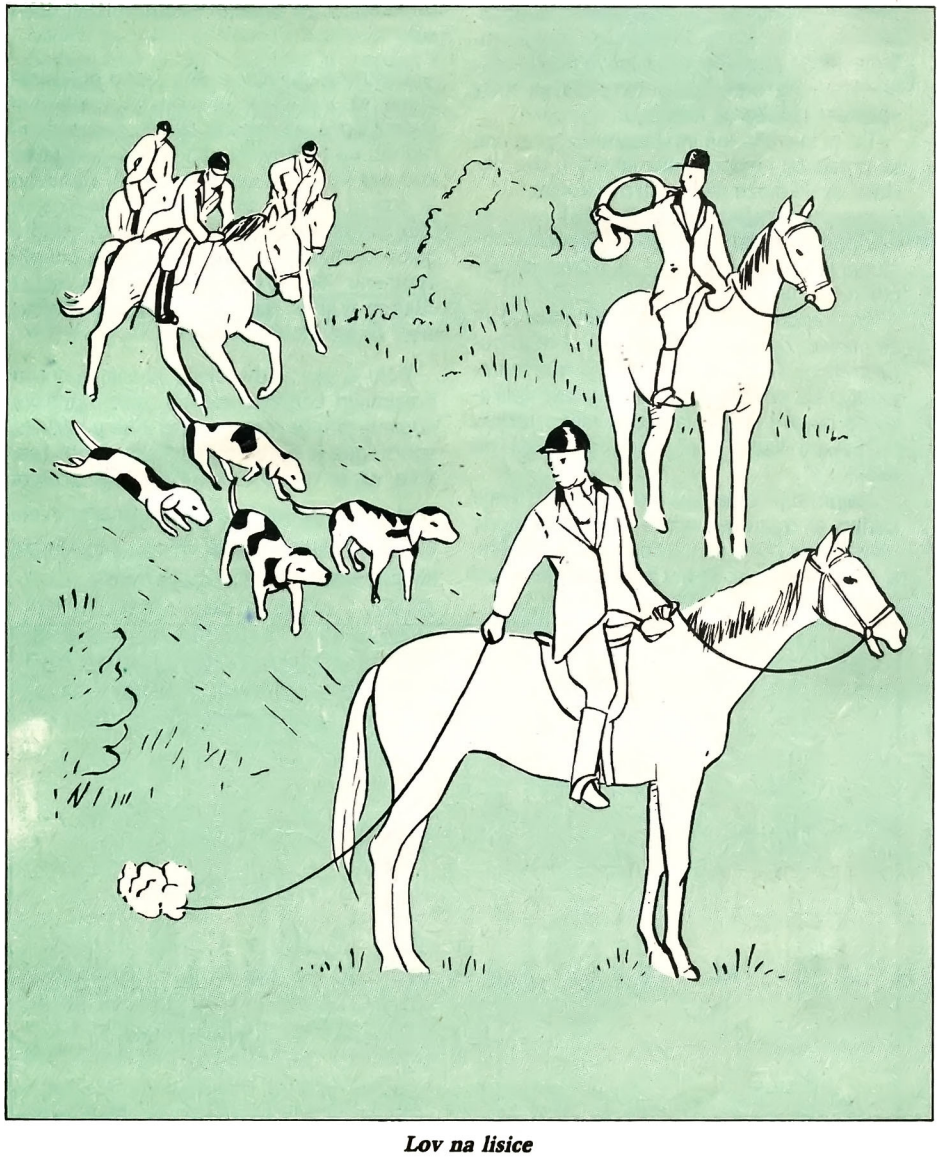

Lov na lisice

Jedan drukčiji način lova, ovoga puta veoma ozbiljan, vodi se u cilju odstrela srndaća. Takav lov, za bogate lovne turiste iz sveta, organizuju i naše lovačke družine.

Lovce u karucama voze kočijaši i zaprege. Polako kasaju životinje kroz šumarke, u kojima se zna gde se mogu naći srndaći. Nije utvrđeno precizno, ali se veruje da se ovde upotrebljavaju toki-voki veze da bi se ukazalo — kuda treba lovačka jedinica da krene. Kada dvogledom lovci ugledaju rogatu životinju, pada naređenje da par konja krene u galop, te da lovce dovede na razdaljinu dometa karabina. Puca se iz kočije u trku, ograda karuce je naslon za oružje.

Pošto se sve dešava na neravnom terenu, srndać bi imao šanse da čuje i namiriše opasnost. Ali, pošto karuca sa lovcima obično ima više, mali su mu izgledi za spas.

Kad bi neko mogao da upita konje — da li bi trebalo pustiti srndaće da pobegne, verovatno bi odgovor bio pozitivan.

Ovakav karuce-safari posebno vole lovci iz zemalja u kojima su već uspeli da sliste sopstvenu divljač, pa sada i nama pomažu da to sredimo. Ili je tačno ono što se govori da su naši trofeji visoke divljači zaista visoke vrednosti.

Naše lovne organizacije traže nove načine da zainteresuju pasionirane lovce i njihov novac. Možda bi bilo atraktivno da se ponovo pređe na pešački lov sa strelom, ili kopljem, ili iz sedla. To bi bilo veoma sportski.

PASI, RIĐO

Držim te za ular
da ti jade svoje kažem.
Sedim pokraj tebe.
A plačem zbog tebe.

Pasi, riđo, pasi
pored velikog druma.
Jer sad nije vreme
kao što je bilo.

Kuda riđo pase,
onde cveće raste.
Gde je riđo pasao,
tamo je porastao.

Kud mi prolazimo
izniknuće cveće.
A lisnato granje
sastaviće senku.

(Ciganska pesma)

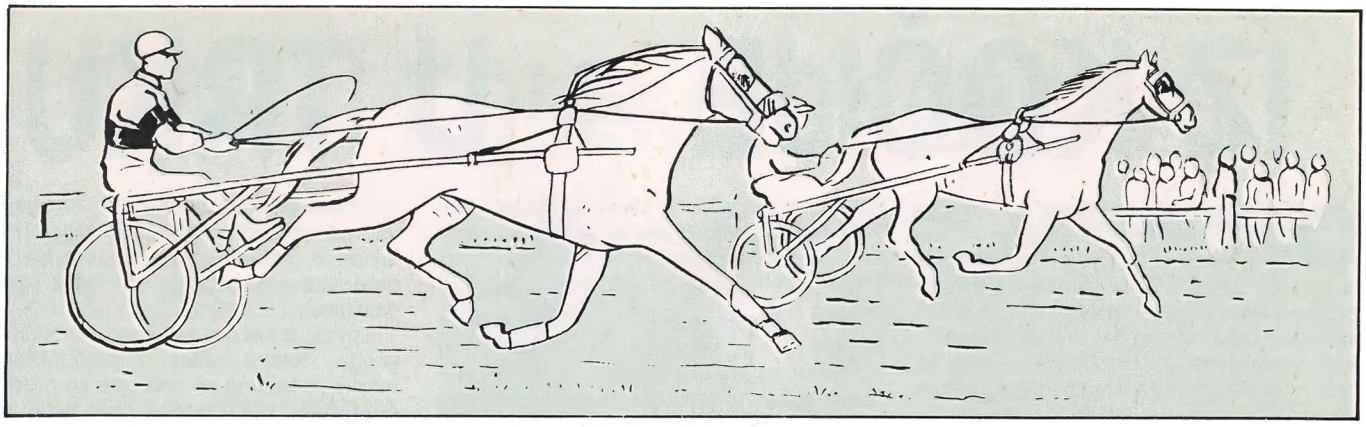

Sa kasačkih trka

KAKO KONJI SLAVE POBEDU

U filmovima o starom, bogatom Rimu videli smo često besne trke ratnih kočija, zaprega za jednog vozača i četiri upregnuta konja. Bile su to kvadrige, koje su na bokovima i točkovima imale raznovrsne šiljke i oštrice, kojima su mogle u sudaru uništiti protivnikovu kočiju. Takvu jednu dugu i svirepu scenu i današnje generacije mogu videti u velikom filmskom spektaklu koji se zove »Ben Hur«.

Na današnjim takmičenjima konji su važni učesnici, i oni to znaju. Kada pobede, pa ih predvedu pred žiri da dobiju oko vrata venac i rozetu na oglavu, konji se ponašaju dostojanstveno i svečano. Ne njište, niti rzaju od zadovoljstva, ali prihvataju aplauze i ponosno trče počasni krug. Pobeđeni konji deluju pokunjeno, naročito ako ih nesavesni džokej zbog neuspeha grdi i tuče.

Konji učestvuju u raznim sportovima. Veoma su zanimljiva takmičenja u preskakanju prepona, kojih, zajedno sa rovom za vodu, ima sedam-osam, pa i više. Prepone se za početnike dižu na meter visine, a u pravim utakmicama, kad ima mnogo takmičara, eliminacija je na visini od 1,20 metara, a baraž (novi ispit za najbolje u prvom krugu), na preponama od 1,30 metara. Stručnjaci naprave »parkur«, redosled preskakanja prepona, koji poštuju svi jahači. Jedna neposlušnost konja donosi 3 negativna poena, rušenje jedne prepone 4 minusa, a prekoračenje vremena određenog za prolazak kroz »parkur« takođe se kažnjava.

Da bi sve bilo još interesantnije, prepone se preskaču i ekipno (dva jahača u dva navrata, svaki može da koristi dva konja).

Ima preponaških utakmica gde je najvažnije postići zadato vreme, sa najmanje odstupanja i — razume se — sa najmanje kaznenih poena.

Za prepone konji se polako uhodavaju više meseci, upravo onda kad su već blizu pune zrelosti. To su nešto teži konji, koji moraju da imaju snažne noge, ali je najvažnije kako se jahač i konj sporazumevaju, zapravo — kako i kada jahač »podiže« konja na skok.

Najprostije izgledaju trke galopera. Traju kratko, ali izazivaju najjača uzbuđenja među gledaocima. Konj se u galopu kreće najbrže, a jahač pokušava da mu pomogne, podižući se iznad sedla i tako premeštajući težinu na prednji deo konja. Gornjim delom tela jahač, džokej, inače lak kao perce, poleže po konjskom vratu, pa zajedno lakše probijaju vazduh.

Utakmice kasača — specijalno obučenih konja sa vozačima u sulkama (najlakšim dvokolicama sa takođe lakom dvostrukom rudom, na točkovima »od bicikla«) sada su kod nas i u svetu sve posećenije. Osnovno je pravilo da konj od početka do kraja trke mora samo da kasa. Ako zakratko pređe u galop, sudije jahaču jednim zvonom pošalju opomenu. Ako se grlo ne vrati na kas, isključuju ga iz trke. Najbolji su oni koji zauzmu prva, druga i treća mesta.

Polo je igra za dve ekipe jahača na dobro dresiranim konjima, koji na uzdu i pritiske nogama jahača reaguju hitro. Kao u svakom sportu gde je borba oko nekakve lopte žestoka, cilj je da se osnovni predmet protera kroz tuđu kapiju. Među najboljima u svetu stalno su ekipe iz Indije i Pakistana, iako taj konjički sport neguju i druge zemlje.

Najteži je skok preko rova sa vodom

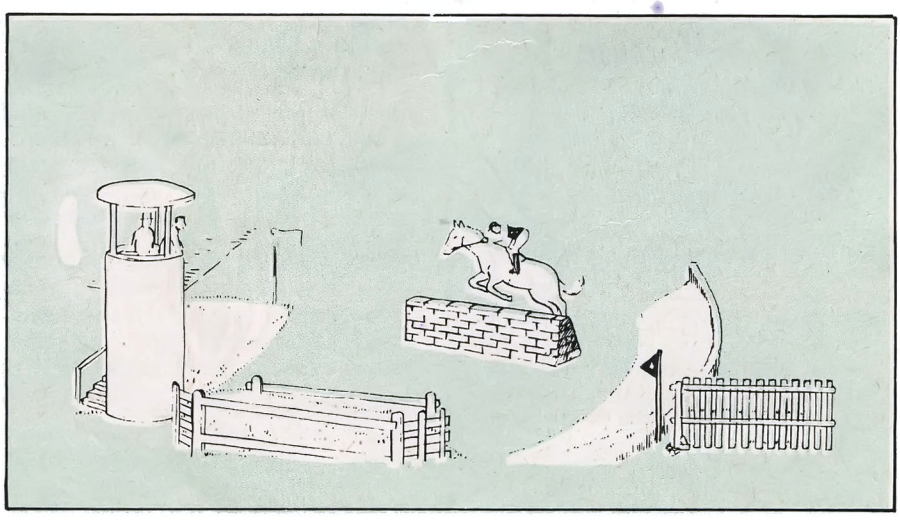

Preskakanje prepona

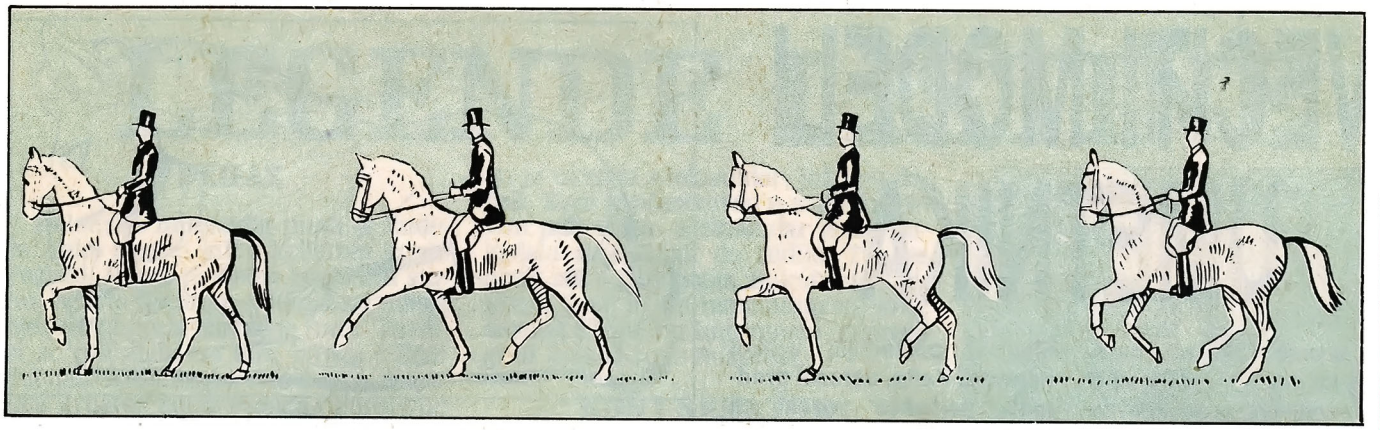

Visoka škola jahanja

U sport spada i prikazivanje šta sve može jedno inteligentno konjsko biće da nauči u pravim visokim školama, od vrhunskih trenera. Najčešće se u tome obučavaju lipicanska grla, koja na zvaničnim takmičenjima odnose prve nagrade.

Kaskaderstvo je vrsta sporta, u kome i jahač i konj moraju da pokažu veliku veštinu i hrabrost. Kaskaderi, bez većih posledica, padaju sa konja, a i konji na zapovest ležu ili padaju, kao da su pogođeni. U mnogim filmovima, naročito u scenama iz starih ratova, kad je konjica bila udarna snaga svake vojske, kaskaderski parovi daju veliku uverljivost scenama.

Nagrade za jahače i odličja za konje

Kada kauboj na konju juri junicu koja beži iz stada, on gotovo u trku skače iz sedla i veštim zahvatom obema rukama za glavu obara uspaničenu životinju. Onda je vezuje lasom za jabuku na svom sedlu (oblučje) i odvlači natrag među goveda. Od toga je narastao rodeo, sport u kome se savremeni kauboji takmiče u brzini hvatanja i obaranja junica.

Najzad, najlepši je sport u kome učestvuju samo čovek, konj i priroda. To je jahanje. U njemu čovek i konj mogu da »srastu ujedno«, da osećaju želje međusobno i u svemu zajedno uživaju. Tu nema nadređenih i podređenih, nema roba i gospodara. Čovek i konj su ravnopravni.

MITSKA BIĆA

KENTAUR

U helenskoj mitologiji kentauri su bili divlja bića, pola ljudi pola konji. Ta bića su boravila u šumovitim planinama Stare Grčke i prvobitno su očigledno bila neka vrsta šumskih demona i strašila. U novijoj umetnosti često su predstavljeni.

JEDNOROG

U pričama iz srednjeg veka nailazimo na konja sa pravim, šiljastim rogom na sredini čela. Ali i u doba ranog hrišćanstva javlja se jednorog, kao oličenje užasne snage. Po priči, jednorog gubi divljinu ako glavu stavi u krilo nevine devojke. Zbog tog verovanja kasnije je postao simbol nevinosti.

KONJI SU KRADENI

Konji su kradeni
a bič je posrebren.
Teraj, samo teraj
ta crvena kola.
Mi krademo konje
a bič je posrebren.
Vežemo ih za repove
i vodimo kući.

(Ciganska pesma)

VEČITI MODELI UMETNIKA

Od pračoveka, stanovnika pećine, ostale su o konjima prve likovne beleške na zidovima — primitivne, ali veoma uzbudljive.

U migraciji skitskih naroda, Sumera i svih koji su ih sledili, sve do zapadnog i severnog evropskog mora, širenі su ukrasni predmeti, koje i danas arheolozi pronalaze u Danskoj, pa i severnije. U poslednjoj velikoj migraciji Kelta, ukrasni predmeti, najčešće vezani za družbu između čoveka i konja, prenošeni su na ogromne razdaljine.

Tako je, u okvirima svetske likovne kulture, sve ono što je posvećeno konjima, ili ih dodiruje kao delove velikih kompozicija, stvoren jedan mit, uglavnom ulepšanoga, idealizovanog konja, koji

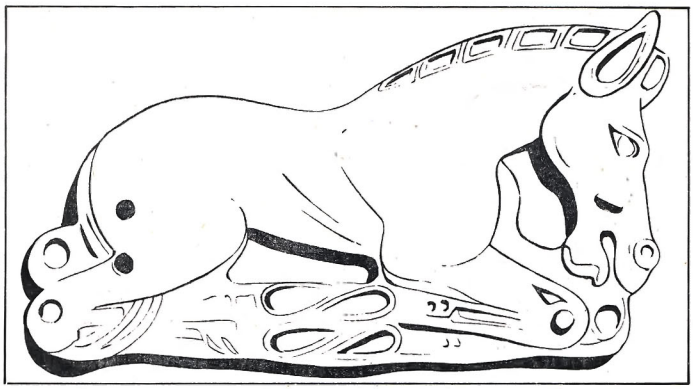

Fibula iz Ura

je dugo smatran za mitsko biće, koje je došlo čoveku da mu pomogne u teškom životu.

Od sjajnih ukrasnih fibula sa konjskim likovima, iz starog carstva Ur, preko grčkih vaza na kojima su ravnopravni i Pegaz iz mašte i živi konji u kvadrigama, mongolskih slika iz pradavnih pohoda na čitav svet, a zatim i osvajanja u dvanaestom veku ove ere, konj je ušao punom merom u hrišćansku mitologiju i sve do danas je u nekim granama slikarstva i vajarstva tu i ostao. Drugi slikari i vajari, koji danas uzimaju kao model konja čudesnih oblika i svakog realnog detalja, traže nove puteve prikazivanja, hvatajući fantastične pokrete ove životinje.

Konj je i danas, kao model, umetnika u modi.

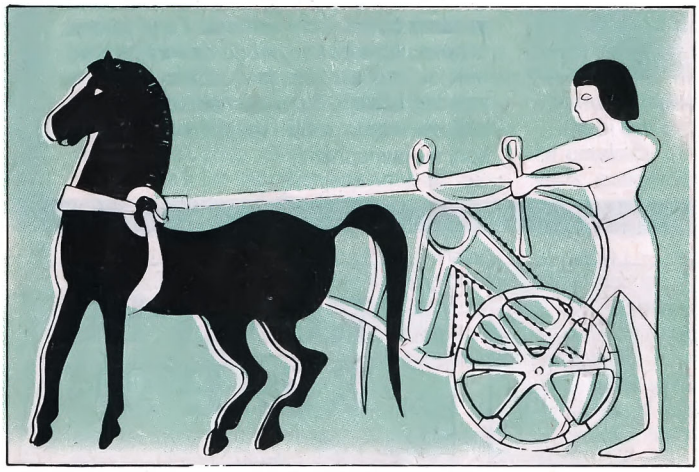

Staroegipatska ratna kočija

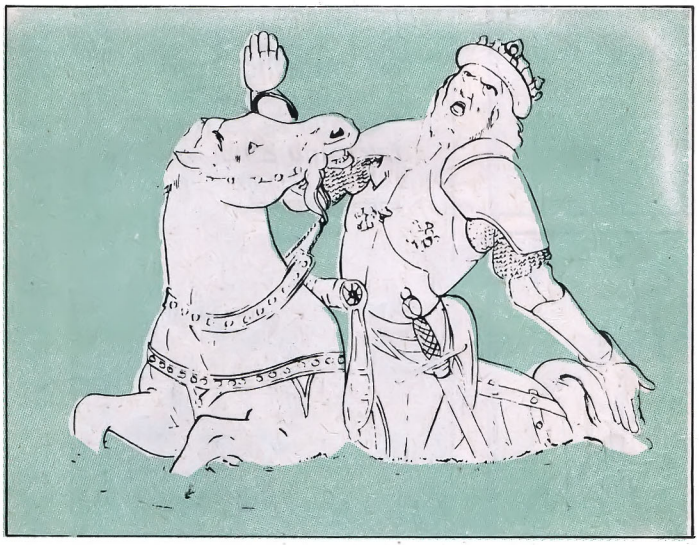

Utapanje gonilaca Jevreja (detalj, koji prikazuje konja arapske rase)

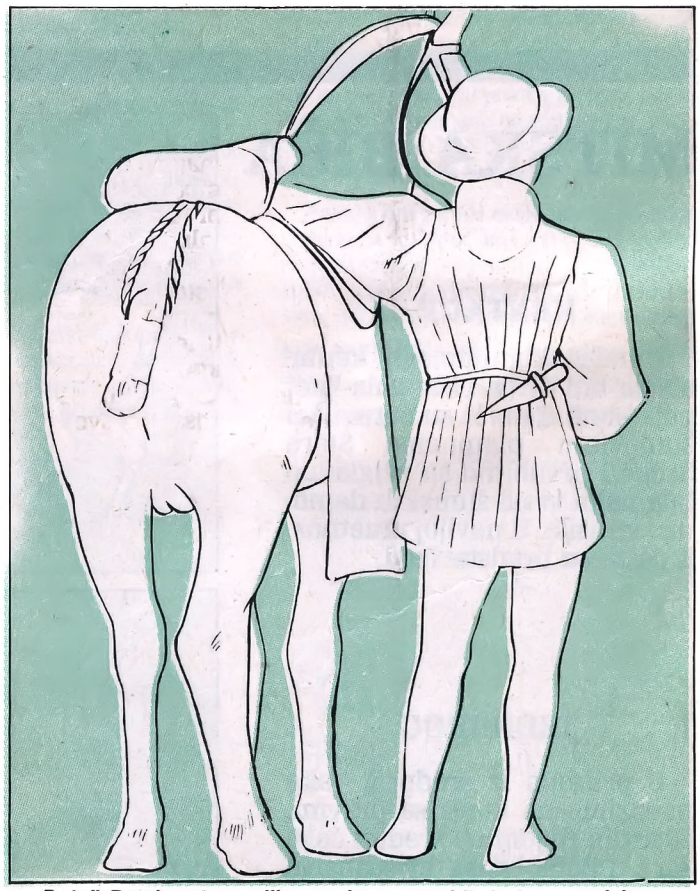

Detalj Rembrantove slike, sa koga se vidi da je u srednjem veku u zapadnoj Evropi gajen krupni hladnokrvnjak

LEGENDE I ISTINE

PEGAZ

Helenska mitologija puna je čudesa. Tako postoji mit o krilatom konju Pegazu. Pegaz je sleteo na jednu stenu, udario kopitom o nju, a od udara njegovog kopita nastao je izvor. Pesnici su pili vodu na tom izvoru i tako dobijali nadahnuće. Otud se i danas ime krilatog konja Pegaza figurativno upotrebljava u značenju »pesničko nadahnuće«, a izdavačke kuće Pegazovu sliku uzimaju za svoj simbol.

JABUČILO

U našim narodnim pesmama pevalo se o krilatom konju Jabučilu. On je pripadao narodnom junaku, vojvodi Momčilu. Vuk Karadžić je zabeležio sledeće stihove:

Momčil' ima konja Jabučila,
Jabučila konja krilatoga. . .

Narodni pesnik je, verovatno, hteo da kaže kako je Jabučilo bio brz kao da ima krila. Ime Jabučilo stručnjaku za konje pokazuje kakve je boje mogao biti. Konj sive dlake, ali sa svetlijim sitnim mestima, obrubljenim tamnijom sivom dlakom, zove se jabučasti sivac, pa smemo pretpostavljati da ime ovog konja ima veze sa njegovom bojom.

BUKEFAL

Bukefal je ime konja koji je zaista postojao i koji je preko pola sveta na leđima nosio najvećeg vojskovođu starog veka — Aleksandra Velikog, makedonskog kralja. Prema legendi, Bukefal je bio neukrotiv za druge, ali ga je ukrotio Aleksandar, još kao dečak. Konj je učestvovao u svim kraljevim pohodima. Aleksandar je na Bukefalu stigao čak do Indije. Tu, na obali reke Hindaspu, Bukefal je ubijen, a kralj je, za uspomenu na svog vernog konja, na tom mestu osnovao grad koji se zove Bukefala.

KONJ SENATOR

Rimski car Kaligula živeo je u I veku naše ere. Bio je rasipan i vrlo surov. Zbog toga je bio ubijen. Možda bi poživeo i duže od 29 godina, da nije tiranisao i članove rimske vlade, Rimskog senata. Jednom je car svog omiljenog konja, lepo opremljenog, doveo u Senat, predstavio ga senatorima i rekao da je taj konj pametniji od njih i da je zaslužan da postate član Senata.

ŠARAC

U XIV veku živeo je Kraljević Marko, kasnije najpopularniji junak srpskih narodnih pesama. Kraljevića Marka ne možemo da zamislimo bez njegovog vernog konja Šarca. Oni su zajedno prošli kroz mnoge avanture: jurili su neprijatelja, orali drumove, pili rujna vina iz istog vedra. Šarenim konjima se oduvek pripisivalo nešto magično, pa je i Šarac bio konj izuzetnih osobina. A evo kako ga je, po predanju, Marko odabrao: Marko je mlade konje, koji bi mu se dopali, udarao šubarom po glavi, a oni bi se listom onesvešćivali. Obarao ih je i hvatom za rep. I tako, tragajući za dobrim atom, video je šarenog mladog konja, naizgled žgoljavog. Međutim, konj je položio ispit i Marko je tako došao do svoga Šarca.

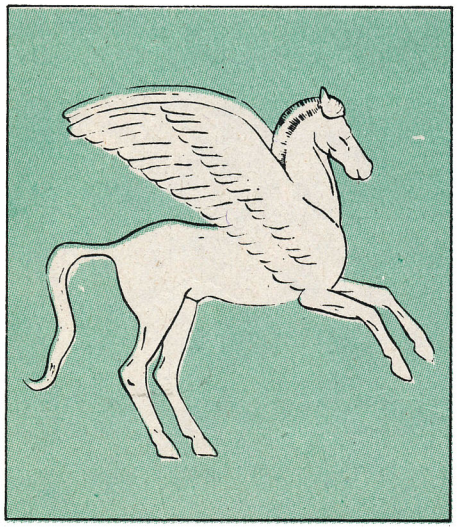

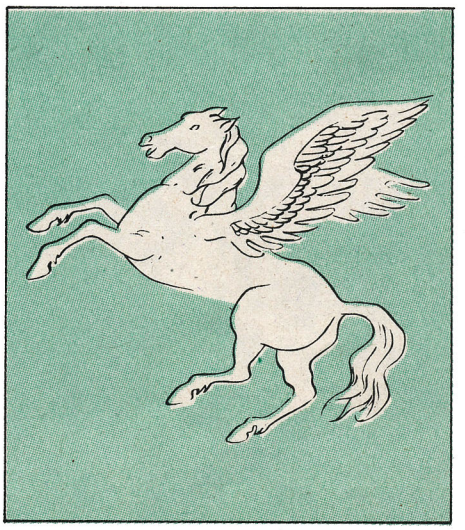

Dva konja krilata — Jabučilo i Pegaz

VESELJE POSLE KRAĐE

Puna kola sena,
oko kola konji.
Puna boca vina,
oko boce Cigani.

Nagni, crni brate,
vina iz bokala.
Imaš, more, s kim,
s tom lepoticom.

Puna kola sena,
oko kola konji.
Puna boca vina,
oko boce Cigani.

Nagni, curo, vina
i zaigraj bokom.
I zatrupni nogom,
i potegni okom.

Puna kola sena,
oko kola konji.
Konji su kradeni.
Doći će žandari.

Zato nagni devojkom.
Zato nagni bokalom.
Devojkom i bokalom.
Dok ne dođe robija.

(Ciganska pesma)

POZNATA KONJIČKA TAKMIČENJA

SINJSKA ALKA

Svakoga leta u Sinju, nadomak Splita, održava se Sinjska alka, veliko konjičko takmičenje, viteška igra, koja se održava u spomen na spasenje grada Sinja od Turaka 1715. godine.

To je jedno od najstarijih konjaničkih, viteških takmičenja u svetu. Istovremeno, to je provera veštine, u kojoj se traži da jahač, alkar, na konju u trku kopljem zgodi metu — malenu alku. Alka je izdeljena na polja, pa od toga u koji deo alke je pogodio zavisi koliko će bodova alkar dobiti.

Ako alkar promaši, zvanični objavljivač viče — »u ništa«. Kad alkar natakne alku na koplje, čuje se da je pogodio »u jedan«, »u dva«, ili »u sridu«, sredinu. Najbolji pogodak je »u sridu« i on donosi tri boda. Tada se sa brda iznad grada oglasi top.

Kada više alkara u prvom jahanju ima isti broj bodova, u »prepetavanju« se dobija pobednik — sve se za te najbolje ponavlja. Na kraju ostaje pobednik, koga zovu slavodobitnikom. I gledalište i zvaničnici pozdravljaju ga kao junaka, a njegovo ime se upisuje na veliki štit. Slavi ga čitava krajina.

U dva dana održavaju se dva takmičenja. U prvom je nagrada »bara«, a to je samo uvod u glavnu trku, drugog dana, kad je borba za redosled najžešća.

DERBI

U Engleskoj je prvi put održana jedna konjska trka za punokrvna trogoda grla 1780. godine. Dobila je ime »Derbi«, po osnivaču, lordu Derbiju. Britanski derbi nodržava se i sada svake godine u Epsomu kraj Londona, na stazi dugoj 2400 metara (to je oko jedne i po kopnene milje).

Ovo takmičenje predstavlja i poseban društveni događaj. Svako ko nešto znači, ili misli da znači u engleskom društvu, ne propušta priliku da se pokaže u ovom derbiju. Gledaoci, a naročito gledateljke, posebno lepo se odevaju za derbi.

Kod nas je prvi derbi održan u Beogradu, 1904. godine. U početku, na našem derbiju učestvovala su samo polukrvna grla i ta na nešto kraćoj stazi. Kasnije je staza dostigla dužinu epsomske. Od 1923. godine i na našem derbiju trče samo punokrvna grla. Jugoslovenski derbi se održava već gotovo 70 godina, sa prekidom za vreme rata.

Lord Derbi nije dao svoje ime samo trci za trogoda punokrvna grla. Danas se za svako važno sportsko takmičenje, naročito za vrhove tabele, kaže da predstavlja — derbi.

LJUBIČEVSKI VIŠEBOJ

Svake godine se na lepom hipodromu kod Požarevca, kod ergele »Ljubičevo« održava »Ljubičevski višeboj«, raznovrsno viteško nadmetanje dobrih konja i još boljih jahača, u kome se moraju pokazati i mnoge veštine i još više izdržljivost i preciznost.

Najzanimljivije je »kurirsko mahanje« u kome gledaoci učestvuju svim srcem, želeći da obodre takmičare. Većina radnji podseća na velike bitke ovoga naroda, u kojima je konjica nekada igrala veliku ulogu.

»Ljubičevski višeboj« je u kalendaru svetskih atraktivnih konjičkih takmičenja.

Alkari u živopisnim nošnjama prilikom jedne posete Zobnatici

SLAVA I NOVAC

U istoriji sportskih utakmica, u kojima učestvuju konji, ima mnogo slavnih imena. Iz te množine teško je izabrati nekoliko primera, ali se neki sami nameću.

Jedan punokrvnjak, kastrat po imenu **Simpatiko** nije imao samo simpatično ime, nego je iza njega ostao i jedan veliki rekord. Ovaj konj je od 1972. do 1975. bio vodeće grlo u Gran-pri takmičenjima u Sjedinjenim Američkim Državama. Ali, u knjigama rekorda biće zabeležen kao prvi konj koji je uspeo da preskoči preponu visoku 7 stopa i 4 inča, što je oko 2,2 metra. Treba to uporediti sa utakmica u preskakanju, kod kojih se visina koju treba preskočiti kreće od 1,3 do 1,5 metra.

I tu još nije kraj. Godine 1976. Simpatiko je imao 18 godina, kada je prešao u ruke jednog mladog Kanađanina, Terija Lejbela, čiji je otac platio za njega 300.000 dolara.

Još jedan konj van priploda, **Idle Dice,** u prevodu **»Zaludni kockar«,** zaradio je svojim vlasnicima najviše novca od svih konja, čak se precizna suma i ne zna. Ovaj mrkov bio je izrazito visok, oko 178 centimetara. Pod džokejem Dženkinsom osvojio je Gran-pri 1977, a tri puta je dobio američki Zlatni pehar.

Simona je bila kestenjasta kobila, punokrvna i veoma skladna. Sa jahačem Hartvigom Stinkenom, Nemcem koji je kasnije poginuo u saobraćajnoj nesreći, na evropskom prvenstvu galopera u Ahenu osvajala je prvo mesto 1971. i 1972. godine. Na Olimpijadi u Minhenu osvojili su zlatnu medalju, a 1974. godine u Hikstedu, u ekipnom takmičenju, osvojili su, takođe, zlatnu medalju, a ekipa šampionat.

Često se nagađa o novcu koji veliki i bogati ljubitelji plaćaju za perspektivna grla, ili za dokazane konjske vrednosti. Ne tako davno, govorilo se o dobroj ceni od 300.000 dolara SAD za kakvog pepinjera, a sada su sve te cifre ostale daleko u prošlosti.

U devedesetim godinama dvadesetog veka dobri konji se na tržištu upoređuju sa najboljim sportistima, pre svega fudbalerima (evropske ili američke varijante) i košarkašima. Radi se, dakle, o milionima dolara za dobra »grla«. Cene dobrih, vrhunskih, konja stižu već sada i do 20 miliona dolara, ali to sigurno nije kraj. Jer, koliko stvarno plaćeno jedno elitno grlo ostaje tajna prodavca i kupca.

Na velikoj poljoprivrednoj izložbi u Stonliju (Engleska) predvođenje konja privlači hiljade gledalaca

KAD SE RIĐO NAPASE

Pasi, riđo, pasi
Travu zelenu.
Držim te na uzdi.
Jade da ti kažem.

Pasi, riđo, pasi.
Jer kad dođe vreme,
i tvoje i moje
ja ću tebe, riđane,
ja ću tebe, riđo,
kao nekad jahati.

Poći ćemo, riđo,
poći ćemo, riđane,
u varoš na vašar.
Ja ću tebe, riđo,
ja ću tebe, riđane,
za novac prodati.

Za taj novac, riđo,
za taj novac, riđane,
ja ću ždrebad mrku,
ja ću ždrebad kupiti.

(Ciganska pesma)

MALI KONJIČKI REČNIK

Pokušaj da se zapišu sve imenice, prilozi i glagolski oblici, izvedeni od reči konj i njenih sinonima, nikada neće u potpunosti uroditi plodom. Uvek se nekud zagubi kakav izraz, koji uvek malo kasnije padne na pamet. Zato, dodajmo svemu zabeleženom još nešto od mnoštva. Neka to bude na slova: o, p, r, s i t.

OBAD. Ženka konjskog obada polaže jaja na dlake na grudima i drugde; kad se ličinke razviju, krenu sa dlake na kožu. To izaziva svrab, životinja oliže i proguta ličinke, koje migriraju kroz celo telo. Ono što se kao pundrav vidi iz čmara, to je već poslednji razvojni oblik obada. Bolje je kad se sa dlake skinu jaja.

OVAS. Najmilija hrana konja, koja ne goji, ali snagu daje jeste ovas. To su Englezi uočili, pa i sami za doručak redovno uzimaju »poridž« od ovsenih pahuljica.

PLAVO. Plava boja na gornjim prozorima u konjskoj štali tera muve, koje konjima smetaju pokušavaju da se od njih brane repom.

POVREDE. Najčešće povrede radnih i sportskih konja dolaze na zglobovima donjih delova noge i kopita, kao iščašenja ili uganuća. To izaziva zapaljenje zglobova i tetivnih ovojnica.

Mladi pastuvi uživaju u jurnjavi

PLOD. Kobila nosi plod 336 dana (od 320 do 355 dana). U prvom mesecu plod naraste do 2 centimetra, u jedanaestom (zavisno od rase) već je veliki 75 do 145 centimetra.

POŠTO. Koliko košta jedan konj, zavisi mnogo i od kupca, ali i od dokumenata koje konj poseduje. Za bogataša nije skupo ako dobrog pastuva plati 15 miliona dolara, a za naše odgajivače, ako od kolega kupuju lipicanca, velika je cena i 50 hiljada dinara.

POTKOVA. Potkovica, potkov, »gvozdena cipela« oblikuje se od užarenog gvožđa na nakovanju, kovačkim čekićem. Pošto je gvožđe vruće, drže ga kovačkim dugim kliještima. Pre nego što se pažljivo potkova prikuje na rožnati taban, ta se površina kopitnim nožem mora zaravniti.

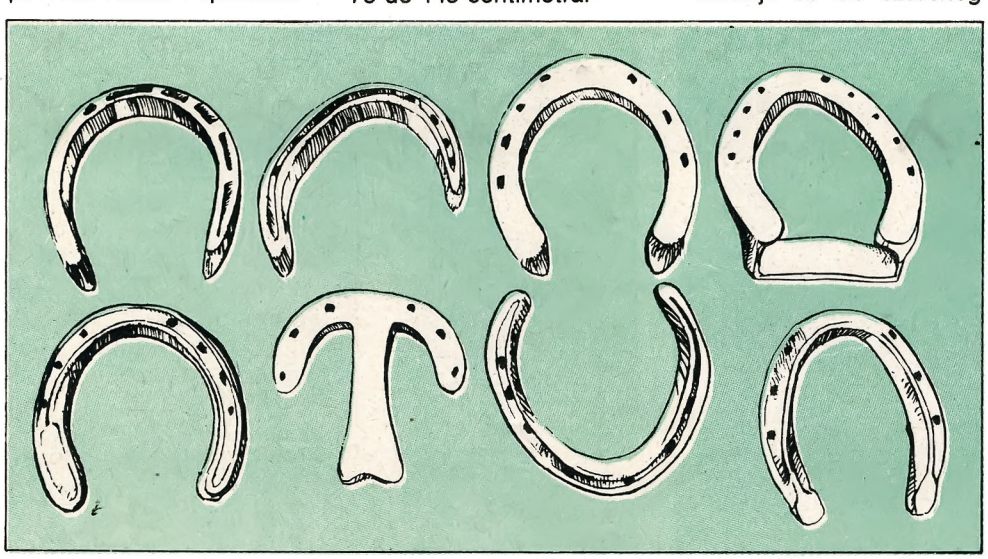

Razni oblici potkovica

PREHRANJENOST. Životinje u transportu ne smeju biti prehranjene. Konji mogu da izdrže glad i 18 časova, pa je bolje ne hraniti ih pre polaska. Ako je vreme loše, treba na konje pripaziti, jer može da ih uhvati histerija od transporta.

PODUPIRANJE. Kad stoji u miru, konj se podupire sa sve četiri noge. Konj tako može i da spava, jer ga na »uštapljenim« nogama drže snažni mišići, koji predstavljaju »vrtnu mrežu« za ležanje.

Kad korača, krene recimo prednjom levom nogom, pa odmah zatim pokrene desnu stražnju nogu; iza toga izvede sličnu operaciju sa desnom prednjom i levom stražnjom nogom. Kopita klopoću, čuju se četiri udara.

U hodu konj se često oslanja na dve noge. Vreme podupiranja je duže od lebdenja. Kad konji imaju školovan, paradni korak, onda ih upređu u svadbene fijakere.

RAHVAN. Rahvan, ili ravan, je način kretanja konja, koji ne može svako grlo da nauči. Konj se gega i zajedno pokreće obe noge s iste strane. Lepo ga je gledati.

RASHLAĐIVANJE. Konji vole da uđu u reku ili potok, da se rashlade. Vole i da plivaju. Ali, čuvari ne smeju da im dozvole da borave u vodi više od 15 minuta, jer će se prehladiti.

SAPI. Sapi su tamo gde je krstačni deo konja, sa mesnatim stranama koje leže preko karlice.

SAPINJANJE. Sapinjati znači vezati konju nogu, ili noge. Ako se vežu dve prednje noge, to sprečava da konj odluta suviše daleko na pašnjaku. Noge treba sapeti i konja oboriti kad se radi neka veća operacija.

TIP. Kad se utvrđuje koliko jedan pastuv ili kobila odgovaraju željenom tipu, od njih se uzimaju mere: visina grebena, visina krsta, dubina grudi, obim grudi, širina grudi, širina sapi, dužina trupa, obim cevanice i telesna masa; kod kobila se meri širina karlice.

TRIJAS. Trijas konja je za normalno stanje: temperatura tela od 37,5 do 38°C, puls izbrojan na arteriji podvilične kosti kod pastuva 30—40, kod kobile 36—40, a za ždrebad i omad do 12 meseci od 48—70, a disanje za sve konje treba da bude 10 do 16 puta u minutu.

TIMARENJE. Timariti konje znači čistiti, četkati, masirati celu kožu posebnim češagijama i četkama, ili gužvama slame. Neki autori ne preporučuju šišanje životinja, sem ako se mnogo znoje u letnje doba. Tada treba skinuti nešto od dužine dlaka grive, a i na kičici (kičica je istureni deo noge iznad stražnje strane kopita).

TROJKA. Trojkom se zove sve zajedno: tri konja, jamšćik, kako Rusi zovu kočijaša, kola i čitava oprema kola i konja. Tu spada i polulučni jaram, koji srednjaka konja odvaja od spoljnih konja. Tako mora biti, jer spoljni konji jure stalno galopom, dok srednjak kasa. Ipak, idu istom brzinom, jer srednjaci uvek imaju visoku akciju nogu, kao što je ima orlovski kasač. O trojkama ima bezbroj pesama i veselih i tužnih, kakav je i inače život ljudski i konjski.

TRENAŽA. Današnji konji pripadaju rodu Equus caballus. Većina je dobra za dresuru i dobro podnosi čak i oštre treninge. Nekada su ih jahali španski i portugalski plemenitaši, pa je, verovatno, tako nastao izraz kabaljero, iliti gospodin plemeniti.

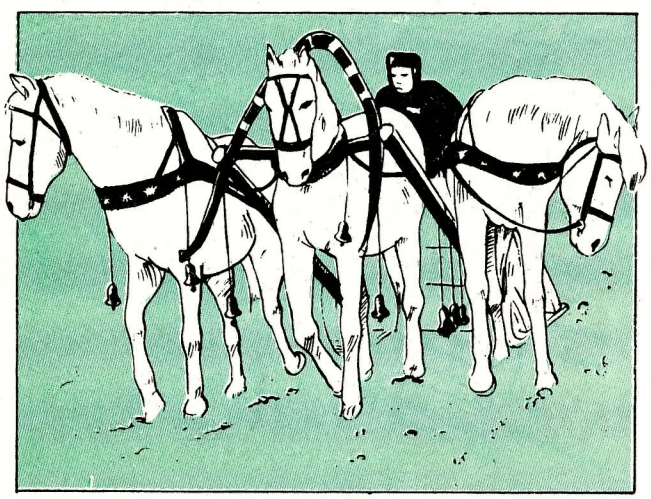

Trojka

JAHAČI NA BELIM KONJIMA

Mnogi ratnici su čeznuli da im se ostvari lepa želja — da kao oslobodioci u svoj grad stignu jašući na belom konju. Mnoge su devojke dugo čekale da po njih dođe princ na belom konju.

Mašta je lapa, ali se teško ostvaruje. Kad bi sve željeno moglo da se zbude, trebalo bi i mnogo belih konja. Obični ljudi žele da konji pod njima budu zdravi i snažni, da se s njima međusobno slušaju i — poštuju. Beli konj je samo jedan simbol, beli konj je malobrojan u svetu konja.

SVETI ĐORĐE

Slikaju ovoga sveca i na belom konju. Ali, taj čin ubijanja aždaje, koja traži stalno sve nove devojke za žrtvu, značio je u hrišćanskoj mitologiji da će pobožni pobediti i spasti nevine od zla. Postoji u Britanskom muzeju jedna likovna verzija Svetog Đorđa, aždaje i devojke, iz koje se saznaje da je sve to moglo biti i drukčije: da je junak sa kopljem ubio aždaju — ljubimicu devojačku, koja nikome zla nije nanela.

DON KIHOT

Vitez tužna lika, na kobili koja se zove Rosinante, bori se takođe protiv svetskoga zla, ne štedeći sebe. Zato se vraća mišlju u romantičnu prošlost i sve što se događa sa njim i s tom kobilom on vidi drukčije nego što jeste.

Donkihotizam je proneo slavu pisca Migela Servantesa. Pomalo to liči na priče velikog broja ljudi kod nas, koji konje drže iz čiste ljubavi, iako im je jasno da na tome gube.

SEMJON BUĐONI

Devedeset godina živeo je Semjon Mihajlovič Buđoni, komandant Crvene konjice od formiranja i komandant konjičkih jedinica Crvene armije u drugom svetskom ratu. Tokom života od konja se nikada nije rastajao.

Razradio je taktiku ratovanja, a konjica pod njegovim vođstvom bila je jedini rod revolucionarne vojske koji je mogao da deluje na širokim prostorima ogromne ruske zemlje.

Buđoni je stigao do čina maršala, vodio je armije na važnim frontovima, ali je i dalje verovao da su konjički eskadroni sposobni da se nose sa oklopnom tehnikom.

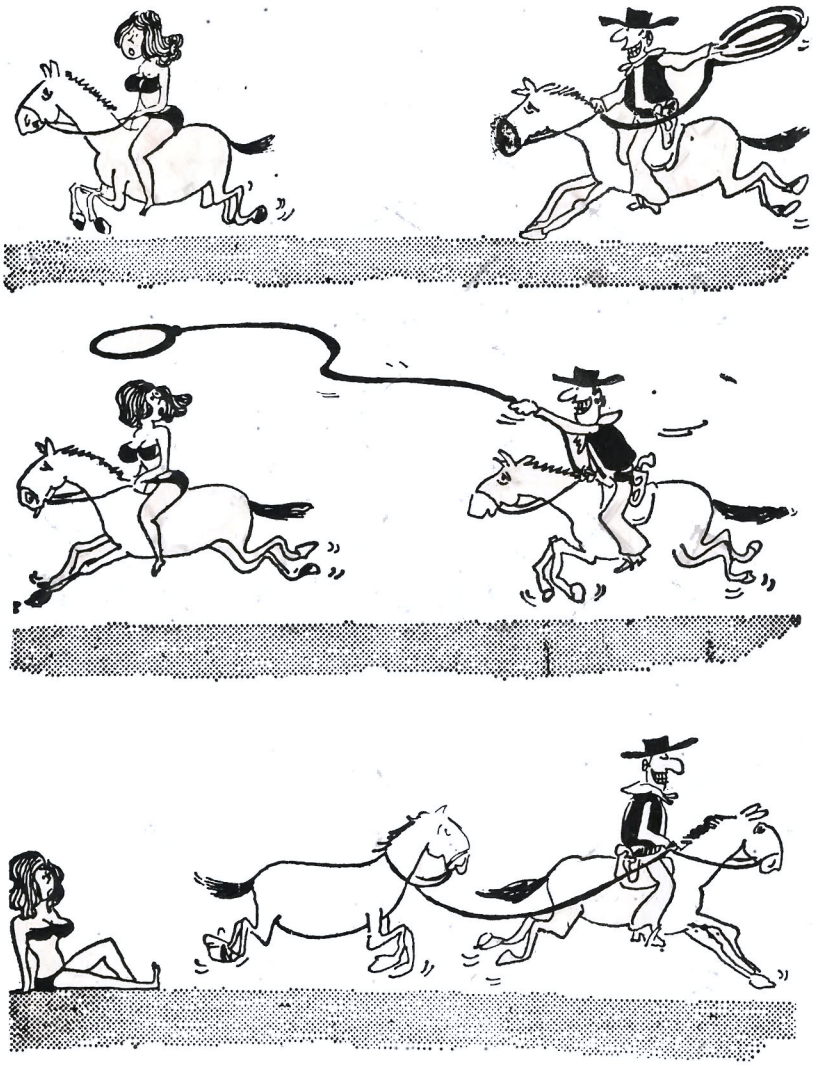

BEZ REČI

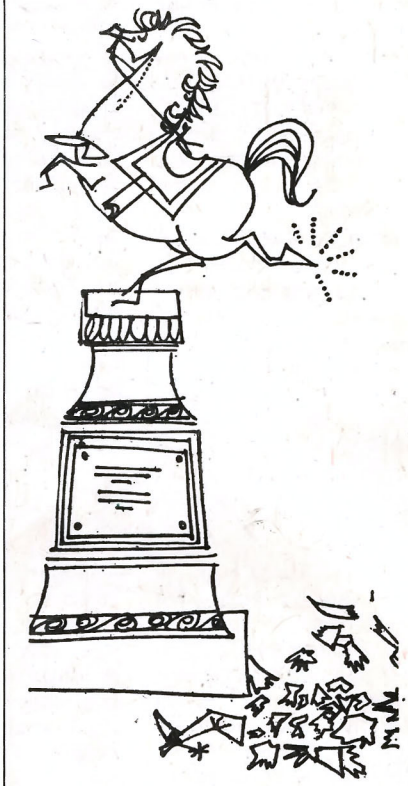

BEZ REČI

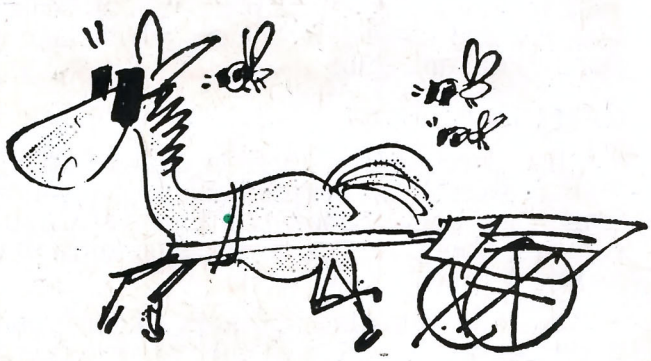

U STILU

U STILU

BEZ REČI

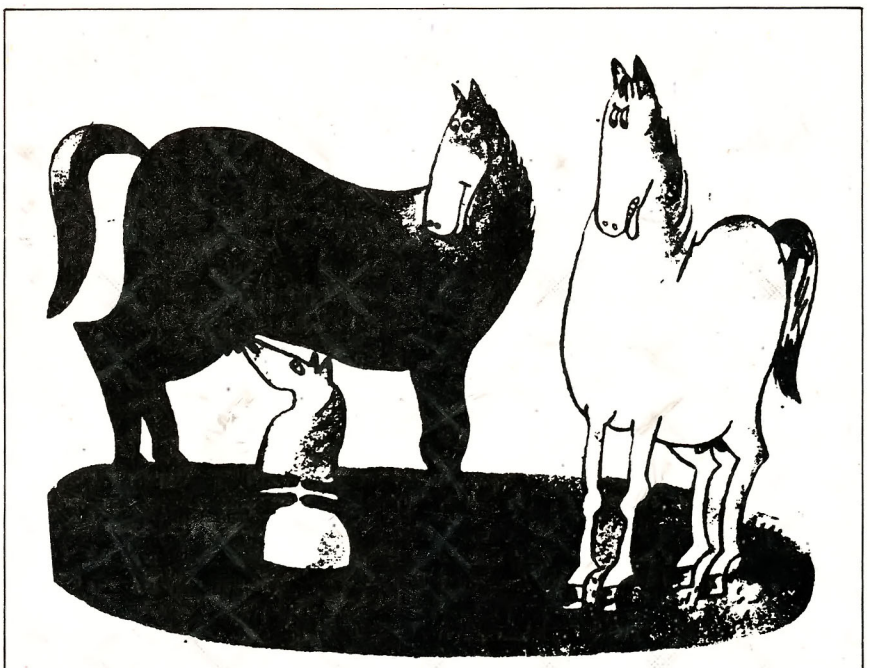

BEZ REČI

PESNIK

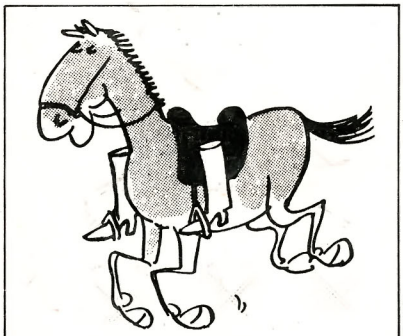

BEZ REČI

KONJOKRADICA I ŽANDAR

Na putu za Temišvar
uhvatiše me žandari.
Dvojica me biju,
a treći pita:
gde su konji,
konji ukradeni?

Prodao sam konje,
veliki gospodine.

A gde su ti pare,
lopove jedan?

Pojeo sam ih i popio
a polovinu sam, gospodine,
tebi dao!

(Ciganska pesma)

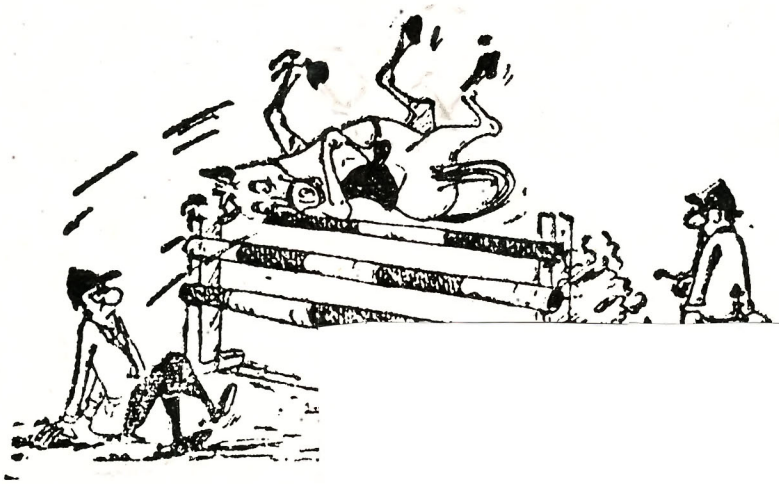

— Ko ga je uč

DA LI SMO SAKUPILI SVIH 200 SLIČICA

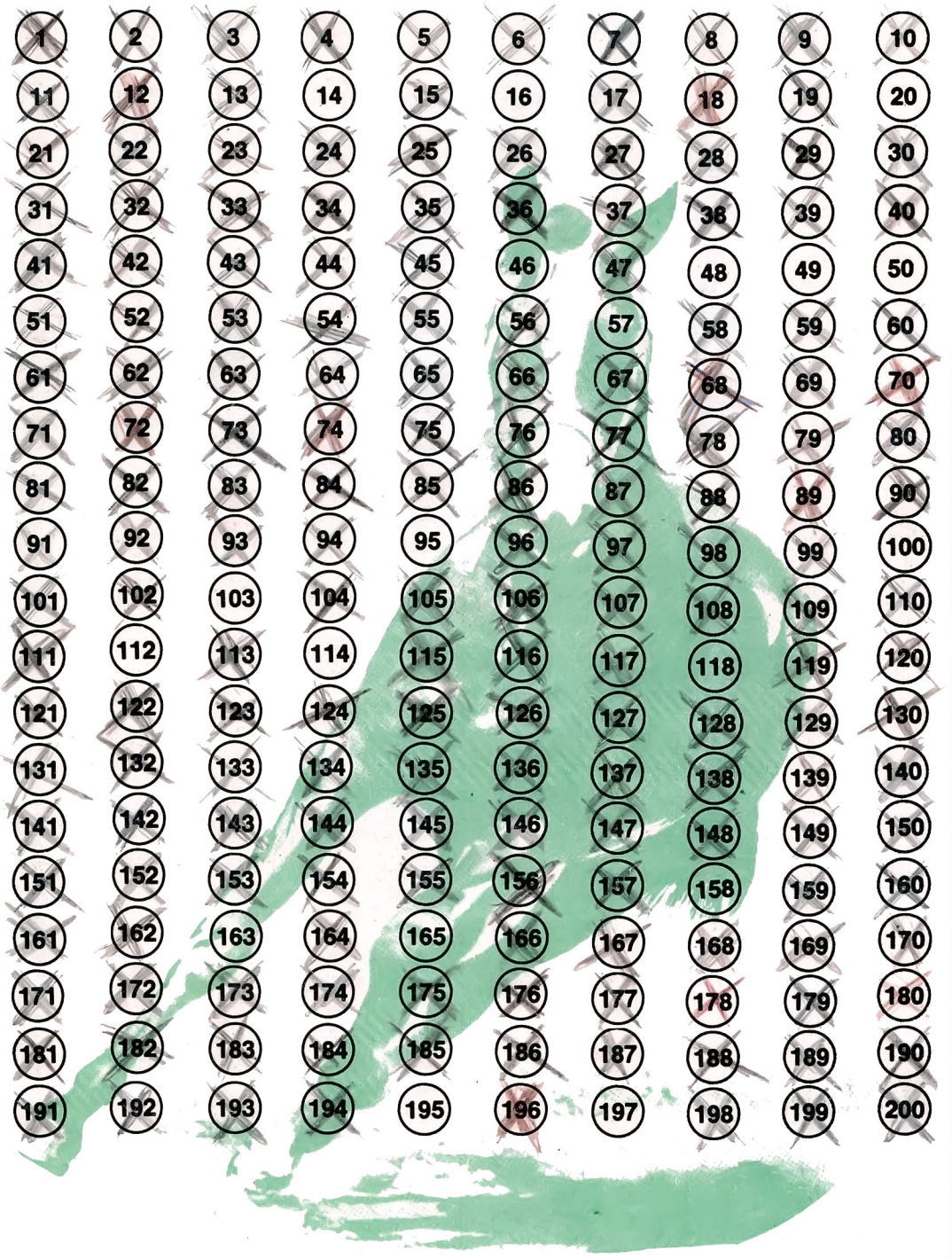

ДНЕВНИК

Izdavač:
NIŠP »DNEVNIK«
IZDAVAČKA DELATNOST
NOVI SAD

Direktor:
MIODRAG KARADŽIĆ

Za izdavača:
ILIJA VOJNOVIĆ

Odgovorni urednik:
IVAN BALENOVIĆ

Tekstovi iz oblasti konjarstva:
JOVAN ZAMUROVIĆ

Tekstovi ispod samolepljivih sličica:
PETAR ŠUŠNJAR

Saradnici:
Dr STEVAN MAŠIREVIĆ
Dr NIKOLA PEJIĆ
RADIČ MIJATOVIĆ
JOSIP ZGOMBA
STEVAN LAZUKIĆ

Likovno-tehnička oprema:
SRBA STEVIĆ

Recenzent:
Prof. dr MILOŠ KOSANOVIĆ

Ciganske pesme uvrštene u ovaj album sakupio je i preveo Rade Uhlik, a prepevao Branko V. Radičević

Telefoni:
Redakcija (021) 21-799
Prodaja (021) 27-033

Korektura, priprema i štampa:
ŠTAMPARIJA NIŠP »DNEVNIK«

NOVI SAD, 1991.

YU ISBN 86-7011-119-5

NAGRADNA IGRA NAGRADNA IGRA NAGRADNA IGRA NAGRADNA IGRA

VREDNE NAGRADE ZA KUPCE ALBUMA I SAMOLEPLJIVIH SLIČICA

72 KONJA!..

. . . A TO SU KONJI KOJI »RŽU« U MOTORU YUGO-FLORIDE!

SVAKI KUPAC ALBUMA SA SAMOLEPLJIVIM SLIČICAMA »KONJI« KOJI NAJKASNIJE DO 1. SEPTEMBRA 1991. GODINE POŠALJE NA ADRESU IZDAVAČA 200 PRAZNIH KESICA OVOG IZDANJA UČESTVUJE U NAGRADNOJ IGRI!

SRETNE DOBITNIKE OČEKUJU SLEDEĆE NAGRADE:

* PRVA NAGRADA: AUTOMOBIL YUGO-FLORIDA!
* PET DRUGIH NAGRADA: MOPEDI!
* DVE HILJADE UTEŠNIH NAGRADA: BLOKOVI SA LIKOVIMA POPULARNIH JUNAKA STRIPA!

NE BACAJTE PRAZNE KESICE! KADA IH SAKUPITE U DOVOLJNOM BROJU POŠALJITE IH ZAJEDNO SA ISPUNJENIM KUPONOM (ODŠTAMPANIM NA STRANI 66) NA ADRESU: NIŠP »DNEVNIK«, IZDAVAČKA DELATNOST, VOJVOĐANSKIH BRIGADA 7/VI, 21000 NOVI SAD.

NEKIMA ĆE SE SREĆA OSMEHNUTI U PETAK TRINAESTOG U TRINAEST SATI!

IZVLAČENJE NAGRADA OBAVIĆE SE U PETAK 13. SEPTEMBRA 1991. GODINE U KLUBU »DNEVNIKA« (BULEVAR 23. OKTOBRA 31, X SPRAT), SA POČETKOM U 13 ČASOVA. IZVLAČENJEM ĆE RUKOVODITI ŽIRI KOJI ĆE OD STRANE IZDAVAČA BITI BLAGOVREMENO IMENOVAN. SVAKI ZAINTERSOVANI UČESNIK U NAGRADNOJ IGRI IMA PRAVO PRISUSTVA IZVLAČENJU NAGRADA.

DOBITNICI BLOKOVA SA LIKOVIMA JUNAKA STRIPA NEĆE SE UTVRĐIVATI IZVLAČENJEM, VEĆ PO REDOSLEDU PRISTIZANJA PRAZNIH KESICA I KUPONA — DO NAVRŠENIH DVE HILJADE.

IMENA DOBITNIKA NAGRADA BIĆE OBJAVLJENA U JEDNOM OD OKTOBARSKIH BROJEVA »ZLATNE SERIJE«.